

Kasr-1 Arifan®

Kasr-ı Hinduvân'dan Kasr-ı Ârifân'a...

**CÜBBELİ AHMET HOCA'DAN
GELEN METRİS MEKTUPLARI**

Ahmet Mahmut ÜNLÜ 04

**REFORMCULARIN SAPIKLIĞI,
YANLIŞLIĞI**

Mehmet TALÛ 14

**OSMANLI ADALET SİSTEMİNİN
BOZULMASI**

Kemal ARKUN 18

**58 SENE ÖNCESİNDEN BUGÜNE...
DİYANET NEREDEN NEREYE...**

Ali EREN 26

**PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN
ALLÂHU TEÂLÂ'YI GÖRMESİ**

Ali KARA 30

**İÇERİSİNDE BULUNDUĞUMUZ
HARAM AYLARI ORUCU**

**ÇOK ÖNEMLİ OLAN SENE SONU VE
SENE BAŞI DUALARI**

MUHARREM AYI VAZİFELERİ

**ÂŞÛRÂ GECESİ YAPILACAKLAR
ÖNEMLİ DUALAR**

ZİKİRLER ve DUALAR 55

**FIKHÎ SUALLERİNİZE
CEVAPLAR**

48

Cübbeli Hocamızın 21 Eylül tarihindeki mahkemesinden tahliye kararı çıkmayınca, Çağlayan'ı dolduran binlerce kardeşimiz boynu bükük, gönlü kırık vaziyette hüznle oradan ayrılmış, (2 Kasıma ertelenen mahkeme gibi), bizlerde Cübbeli hocamıza kavuşma ümitlerimizi 2 Kasıma ertelemiştik. İşte o tarih geldi çattı. İnşaAllah bu sefer tahliyeyi gerektirecek tüm deliller toparlanır da Cübbeli Hocamıza olan özlem ve hasret sona erer.

Bir önceki mahkemede hocamızın çağrısına kulak verip, söz dinlediniz ve üzerinize düşeni fazlasıyla yaptınız. Hani, Müslümanların hocalarına karşı duyarsızlığına işaret eden ve: “Müslümanlar bu çeşmeden su içemez” dedirten manidar bir olay anlatılır. Şunu cân-ı gönülden itiraf etmek isterim ki, sizler o çeşmeden kana kana su içmeyi son damlasına kadar hak eden Müslümanlardansınız... Rabbim sayılarınızı ziyade eylesin...

Tabi bu arada altını çizerek şunu da hatırlatayım ki, bu mahkemede Çağlayan'a gelmiyorsunuz. Zira bu sefer Hocamızın sizlere böyle bir çağrısı yok. Herkes bulunduğu yerden, mahkemeden hocamızın lehinde karar çıkması için dua etsin ve manen desteklerini esirgemesin.

Kıymetli Ârifân Okurları!

Hicri 1433 senesinin de sonuna geldik. İnşaAllah 15 Kasım Perşembe günü Hicri 1434 yılına giriyoruz. Dolayısıyla 14 Kasım Çarşamba Günü'nü 15 Kasım Perşembe Günü'ne bağlayan gece Hicri yılbaşımızdır. Efendimiz ve ashabının Mekke müşriklerinin baskı ve zulümlerinden kurtulduğu, İslam için adeta bir dönüm noktası olan bu geceyi her müslüman idrak etmelidir. Tabi müslümana yakışır bir şekilde...

Çünkü Hicret İslam tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Müslümanlar hicret sayesinde güç bulup, Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in önderliğinde bir devlete kavuştular. Böylece müslümanlar için dîni, siyasî, hukukî, ekonomik kısaca her bakımdan yepyeni bir dönem başlamış oldu. Hicretle birlikte müslümanlar güçlendi, emniyetle, huzurla ibadetlerini yapabilecekleri bir yurtları oldu. Bu bakımdan İslâm davasının adeta belkemiğini teşkil eden Hicret'e

ayrı bir önem verildi ve önemine binaen de takvim başlangıcı olarak kabul edildi.

Tabi Hicret olayında ibret alınacak pek çok hadiseler yaşanmıştır. Bunlardan biri de, Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem)'in Mekkeli bir müslümanı, Medineli bir müslümanla kardeş yapmasıdır ki; hiçbir maddi menfaat ve ırk taassubuna dayanmayan bu kardeşlik müessesesi dünya tarihinde yalnız Medine'de bu şekilde tesis edilmiştir.

Ensâr-ı kiram bu teklifi memnuniyetle karşılayıp müslüman kardeşlerini bağrılarına bastılar. Onlara kapılarını ardına kadar açıp, seve seve evlerinde misafir ettiler. Muhâcirleri kardeş kabul edip ekmeklerine, yemeklerine, hatta evlerine dahi ortak ettiler. İşte bundan sebep onlara Ensar dendi.

Ensar ve Muhâcir bu kardeşlik şuurunu içinde birbirlerine sımsıkı kenetlendiler. Aralarında “Bünyânü'n-Mersûs” (birbirine kurşunla kaynatılmış sağlam yapı) misali bir “kardeşlik duvarı” ördüler. Şirkin ve nifakın komplo ve tuzaklarına bu duvarla set çektiler. Tefrikalar ve fitnelere, aralarına yol bulup sızamadı. İşte bu birlik ve beraberlik onları öylesine kuvvetlendirdi ki, kısa zamanda büyüdüler ve dünyanın en güçlü devletlerini dize getirdiler.

Evet İslâm kardeşliği bir hayat nizamı ve yaşam tarzıdır. İslâm toplumunun omurgasını da işte bu kardeşlik teşkil eder. Gülücüklerin sahte, dostlukların menfaate dayalı olduğu ve birçoklarının da kuzu postuna bürünmüş kurt misali aramızda dolaştığı günümüzde, bu kardeşliğe, dostluğa ve Allah (Celle Celâluhü) için olan sevgiye çok ihtiyacımız var. Her şeyden daha fazla muhtaç olduğumuz İslam kardeşliğini yeniden tesis edebilmeyi Rabbim nasip eylesin.

Muhterem Ârifân Okurları!

Ârifân Dergimizin bu sayısını elinize alıp bu satırları okurken, Cübbeli Hocamızın Metris Cezaevi'ne bir daha dönmemesine veda etmiş, sevenlerine ve özgürlüğüne kavuşmuş olması temennisiyle; şimdiden hepimizin Hicri yılbaşını tebrik ediyor, bu Hicri yeni yılın, gerek bizler gerekse tüm İslam âlemi hakkında hayırlar getirmesini Rabbimden niyaz ediyorum.

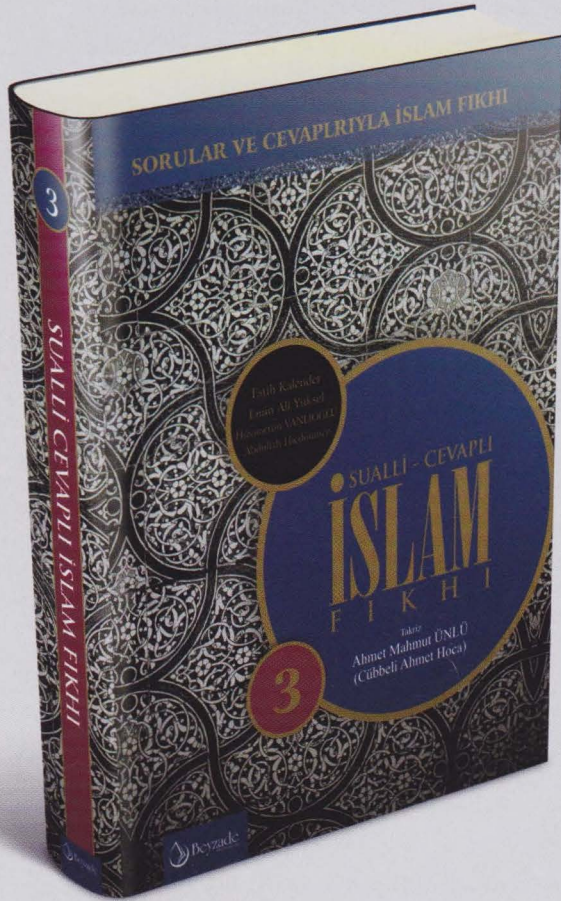
Fi emanillah!..

Fatih Kalender
Emin Ali Yüksel
Hüsamettin VANLIOĞLU
Abdullah Hiçdönmez

SUALLİ - CEVAPLI
İSLAM
F I K H I

3

Takriz
Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmet Hoca)

444 18 10

www.arifankitapevi.com

04

AHMET MAHMUT ÜNLÜ
CÜBBELİ AHMET HOCA'DAN GELEN
METRİS MEKTUPLARI

14

MEHMET TALU
REFORMCULARIN SAPIKLIĞI, YANLIŞLIĞI

18

KEMAL ARKUN
OSMANLI ADALET SİSTEMİNİN
BOZULMASI

26

ALİ EREN
58 SENE ÖNCESİNDEN BUGÜNE...
DİYANET NEREDEN NEREYE...

30

ALİ KARA
PEYGAMBER EFENDİMİZİN
ALLÂHU TEÂLÂ'YI GÖRMESİ

Kasım 2012

Yıl 6 Sayı 62

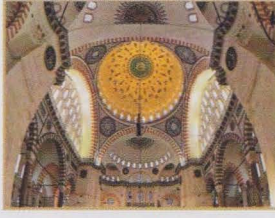
ISSN: 1307-7902

Arifan Yayın Film Adına
İmtiyaz Sahibi

Beyzade Prodüksiyon

Genel Yayın Yönetmeni
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

Genel Koordinatör
Fatih ARAZ

34

MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

VESVESEDEN
NASIL KURTULURUM?

38

ALİ ULVİ UZUNLAR

YENİ EĞİTİM SİSTEMİNE TAVSİYELER:
NAMAZIN ÖĞRETİLMESİ

42

ADEM ŞENER

HİCRET

46

SALİH MEMİŞOĞLU

CİNLERDEN KUR'ÂN-I KERİM
AYETLERİNE SİĞİNMAK

55

**AHMET MAHMUT
ÜNLÜ**

DUALAR VE ZİKİRLER

www.arifan-e-dergi.com

Elektronik dergi dönemi başladı. Arifan dergisi daha baskıya girmeden görün.

Şifrenizi öğrenmek için: **444 18 10** veya edergi@arifandergisi.com

Bu hizmet sadece Arifan Dergisi abonelerine özeldir.

LÜTFEN ÖDEMELERİNİZDE ABONE İSMİNİ BELİRTMEYİ UNUTMAYINIZ!

Temsilci İrtibat

444 18 10

Abone Dağıtım

Beyzade Yayınları

Tel: 444 18 10

Adres

Beyzade Prodüksiyon

Nişanca Mah. Davutağa Cad. No: 18/2

34050 Eyüp/İST.

Tel: 444 18 10

www.arifandergisi.com

bilgi@arifandergisi.com

[şikayet: sikayet@arifandergisi.com](mailto:sikayet@arifandergisi.com)

Yayın Türü

Yerel, Süreli, Aylık

Basım Yeri

Promat Matbaacılık San. Tic. A.Ş

Sanayi Mah. 1673 Sokak. No: 34

Esenyurt/İSTANBUL (622 63 63)

*Dergimizde yayınlanan yazıların,
reklamların sorumluluğu yazarına ve
reklam sahibine aittir.

Yurtiçi Abonelik Bedeli (Yıllık)

95,- TL

Yurt Dışı Abonelik Bedeli (Yıllık)

95,- Euro

Abonelik İçin Banka Hesap Noları

Beyzade Prodüksiyon adına

Bank Asya (Karaköy Şb. Şube kodu: 67)

TL IBAN: TR03 0020 8000 6702 8166 1000 19

USD IBAN: TR73 0020 8000 6702 8166 1000 20

EUR IBAN: TR46 0020 8000 6702 8166 1000 21

Posta Çeki

Bütün PTT şubelerinden **640 14 25** Nolu

Posta çeki hesabına abonelik ücretlerinizi

yatırabilirsiniz

Sizin bu ictimânuzun bana büyük bir teselli bahşettiğini, dinimize hizmet aşkını körüklelediğini, dostu düşmanam nezdimde tefrik ettiğini, rıza ve teslimiyet halimi ziyadeleştirdiğini ifade ederek sizlere tekrar tekrar teşekkür ve hayırla dua ederim.

*Rabbim Teâlâ ne hayırlı muradınız varsa ihsan eylesin,
korktuklarınızdan emin, umduklarınıza nail eylesin. Âmîn! Yâ Rabbel âlemîn!*

AHMET MAHMUT ÜNLÜ
www.cubbeliahmethoca.tv

CÜBBELİ AHMET HOCA'DAN GELEN METRİS MEKTUPLARI

(4 EKİM 2012)

بِسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الْكَرِيمِ، وَالصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الْأَمِينِ وَعَلَى
آلِهِ وَأَصْحَابِهِ الْأُمْنَاءِ عَلَى الْوَحْيِ الْمُبِينِ

Muhterem Müslüman cemaatim!

Müritlerin şeyhlerine intisap ve merbûtiyeti âşikâr ve elzem olduğu vechile o konuyu istisna ederek şunu açıkça beyan etmek isterim ki; siz sevenlerimin bu fakire gösterdiği sevgi, ilgi, alaka, bağlılık, inanç, güven ve teslimiyet yakın tarihte hiçbir cemaat tarafından hocalarına gösterilmemiştir.

Zira çocukluğumdan beri maruz kaldığım iftiralar düşünülürken bunlardan biri dahi başka bir hoca hakkında dillendirilse, hele de uydurma haber ve görüntülerle hatta mahkeme süreçleriyle desteklense o hocanın ekseri cemaati kendisini bırakır.

Hatta bazı yargıçlar “Hocanın iddianamesi ortaya çıkınca bir tane cemaat kalmayacak” diye konuşurken o gün Çağlayan’da sizin kalabalığınızı görünce dillerini yutmuşlar. Daha önce anemin cenazesinde toplanan on binler dahi Ahmed ibni Hanbel Hazretleri’nin “Bizimle düşmanlarımız arasındaki fark cenazelerimizde zuhur eder” sözünde olduğu gibi kindarlarımızı bitirmiştir. Zira onların anneleri değil kendileri bile ölse o cemaatin zekatı toplanmaz.

Bu vesile ile 2 Kasımda sizi tekrar yormak istemediğimi dolayısıyla o meşhed-i azîmde, o yevmül-mezîd olan cuma gününde ve öyle

bir sağanak rahmetin altında yediden yetmişe hatta seksenli yaşlardaki salih ve saliha kulların toplandığı zulme karşı tavır alma meclisinde bir daha bulunma faziletine erişme imkânı kalmadığını bildirir ve sizin bu ictimânızın bana büyük bir teselli bahşettiğini, dinimize hizmet aşkımı körüklediğini, dostu düşmanı nezdimde tefrik ettiğini, rıza ve teslimiyet halimi ziyadeleştirdiğini ifade ederek sizlere tekrar tekrar teşekkür ve hayırla dua ederim.

Rabbim Teâlâ ne hayırlı muradınız varsa ih-san eylesin, korktuklarınızdan emin, umduklarınıza nail eylesin. Âmîn! Yâ Rabbel âlemîn!

BAZI EHEM TEBLİĞÂTİM

1) Birbirimize daima hakkı tavsiye, sabrı tavsiye, kazaya rıza ve kadere teslimiyet şuurunu aşılama hususunda gayretkeş olmalıyız. Zira aksi haller birçok insanı dinden imandan mahrum etmektedir.

Nitekim geçen hafta ölen ve ekseri evkâtının rakı sofralarında, pavyonlarda geçtiğini kendisi ifade eden fakat dünyada olduğu gibi âhirette de istediklerini istedikleri yere göndereceklerini sanan bazı devlet ricali tarafından: “Madem bu kadar seveni var, gideceği yer de iyi olur” diye tezkiye edilen ozanın: “Yazımızı felek yazdı, Mevlâ’dan değil, Senin yaptıkların evlâdan değil” şeklindeki hezeyanı, diğer bir şirkiye-sindeki: “Böyle kader, böyle zulüm” ifade-i zâlimânesi, onu bırak Mehmet Akif’in:

“Yok musun ey adl-i ilâhi, rahmet istiyoruz, azap gönderiyorsun” şeklinde tevil kaldırmayacak surette kadere itiraz ve ilâhi adaleti inkâr

ihâm eden, tam da Yüce Rabbimizin buyurduğu “Şaşkın şairler” tabirine muvafık düşen bu gibi şahısların şirk ve inkâr dolu şiir, şarkı ve türküleri okunup çalınmakta ve kimse bunları reddetmemektedir.

Oysa bu ifadeleri rıza ve memnuniyetle dinleyen de, söyleyen de kâfir olur. Zira “Felek” diye adlandırılıp “Kahpe” diye sövülen irade aslında Allâh-u Teâlâ'nın kaderinden başka bir şey değildir. Nitekim “Buhârî”de geçen bir hadîs-i kudsîde Rabbimiz:

«يَسُبُّ ابْنُ آدَمَ الدَّهْرَ وَأَنَا الدَّهْرُ.»

“**Âdemoğlu feleğe söver, oysa (onun) felek** (diye sövdüğü irade) **Benim** (iradem ve kade-rimdir)” buyurarak bu konuda biz müminleri uyarmıştır ama millet türkü dinlediği kadar Kur’ân, sünnet dinlemezse Rabbim ne yaparın?! Onların imanını nasıl muhafaza etsin.

Maalesef bazı Müslüman yöneticiler bile şarkıcı, türkücülere verdikleri değeri, onların dirilerine ve ölülerine verdikleri kıymeti ulemâyâ, evliyâyâ vermemektedirler ki bu beni çok üz-mektedir. İstiklâl Mahkemeleri’nde yargılanıp idam edilen on bine yakın ulemâ ve evliyânın âhı hâlâ rejimin üzerinden kalkmamıştır.

Sadece İsklipli Atıf Hoca’ya iâde-i itibar yetmez, henüz iğneyle zehirlenen Esad Erbilî Hazretleri’nin kabri ziyarete açılmamıştır. Menemen’de bir okulun içinde bulunan kütüphanede üzerine basılmasın diye bir masa konulmuş, bilenler kitap okuma bahanesiyle ziyaret edebilmektedir. İdam edilen oğlu büyük âlim Ali Efendi’nin kabri nerede belli değildir?!

Bediüzzaman Hazretleri’nin kabri nerede?! Şeyh Said Hazretleri’nin kabri nerede?! Mezarından çıkarılıp idam edilen Kemahlı Abdullah Efendi’nin itibarı nerede?!

Bunlar ne yapmışlar?! Terör mü yapmışlar?! Eşkiyalık mı yapmışlar?! Ancak dua etmişler, vatana, millete vefalı olmuşlar ama hâlâ bu mahkemelerde yargılanıp haksız yere idam edilen zatlara itibarları iâde edilmemiş, mezarları dahi belirtilmemiş haldedir.

Lakin şarapçı şarkıcılar, türkücüler vatan kurtarmış kahraman gibi yâd edilmektedir. Aynı gün şehit düşen 7 askerimiz bile bu kişiler kadar anılmamıştır ki bu durum gayretullâha dokunacak niteliktedir.

Müslümanların konuşmalarında bir âyet-i kerîme, bir hadîs-i şerîf dahi okumadan sadece şiir ve edebiyattan bahsetmeleri, mazlumlar-dan bahsederken sadece solcu, devrimci, Ehl-i Sünnet dışı kişileri, hatta Ermenileri örnek verip on binlerce sünnî ulemâ ve evliyânın bu memlekette neler çektiğine hiç değinmemeleri şüphesiz düşmanlarımızın oyunlarının bize bile tesir ettiğinin göstergesidir.

2) Bir önceki maddede bahsettiğim hassas itikadî konudan dolayı farkındaysanız hapse girdiğimden beri sürekli size ve kendime hakkı tavsiye etmeye, sabrı, rıza ve teslimiyeti vasiyet etmeye çalışıyorum ki böylece imanlarımızı muhafaza edebilelim.

İşte bu mektubumda da size Nakşî yolumuzun “Müceddidiyye” ismini almadan önceki “Ahrâriyye” isminin kaynağı olan yüce şeyh Hâce Ubeydullâh Ahrâr (*Kuddise Sirruhû*)’nun rıza makamı hakkındaki bazı mübarek kelimelerini aktaralım:

“Halkın cefa ve hakaretlerinden hoşlanmayan tâlibin can burnuna asla ehlullâha has ilimden koku erişmez. Zira hakikat ehline göre bir şeyi meydana getirme işinde Allâh’tan başka fail yoktur. Bu kesinleşmiş bir hükümdür. Bundan dolayı seven, sevgilisinin cevri-cefasından kendisine ne erişmişse onu boyun bükerek karşılamalı, sevinç ve huzur sermayesi bilmelidir.

Eleştiriden etkilenmeme meselesine gelince; bizim dostlarımız daima:

«سُبُوْحٌ قُدُوْسٌ.»

derler. Eğer bir kimse ansızın onların nefislerinin hoşuna gitmeyen bir şey derse bundan etkilenip hallerinin değişmesi tabiidir. Bu durumda:

«سُبُوْحٌ قُدُوْسٌ.»

diyerek bu sözden etkilenmez, hallerinde bir değişikliğe uğramaktan kendilerini korur ve hiçbir şeyden etkilenmez ve bozulmazlarsa bu onlar için daha iyidir.

Bela ve mihnete sabır gösterme hususuna gelince; hiçbir şey bela ve mihnet kadar insanın özünü pak ve saf edemez. Bilhassa mihnet ve elem Âdemoğlunun ağır perdelerden kurtulmasını sağlar.

«أَشَدُّ الْبَلَاءِ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ ثُمَّ الْأَوْلِيَاءِ ثُمَّ الْأَمْثَلِ
فَالْأَمْثَلِ»

‘Kuşkusuz belanın en ağırı nebiler sonra veliler sonra onların altındakiler sonra onların altındakiler içindir’ hadîs-i şerîfi bu manayı açıklar. Ben de buna inanıyorum ama arkadaş ve dostlardan hiçbiri bu kaygıyı taşımıyor.”

Mevlânâ Nizâmeddin Hâmuş Hazretleri anlatıyor:

“Sırtlarından yapışık ikiz kardeş vardı. Büyüdükleri zaman dillerinden şükür eksik olmazdı. Bir gün adamın biri onlara ‘Bu şekilde bir belaya müptela olmuşsunuz, buna şükredilir mi?’ diye sorunca, o ikizler: ‘Biz Allâh-u Teâlâ’nın bundan daha zor nice belalarının olduğunu biliyoruz. Bundan daha büyük bir belaya uğramak için şükrediyoruz’ dediler.

O ikizlerden biri vefat edince diğeri: ‘İşte o çetin bela geldi, şimdi eğer bu ölüyü keser alırlarsa ben de ölüyorum. Yok eğer kesmezlerse çürüyüp dökülene kadar bir ölüyle devamlı yaşamak zorundayım’ dedi.”

İşte bu gibi kıssaları sürekli zikretmemizin sebebi “Her işte bir hayır olduğu ve beterini beterin düşünerek başımıza gelene sabretmemiz gerektiği” inancımızı muhafaza etmemize yardımcı olmasıdır ki bu durumda biz başımıza gelen her belada ancak Rabbimizin kapısına sığınmamız gerektiğini bilir ve o kapıdan başka yere ayrılmayız.

İbni Kesir’in “Kasasu’l-enbiyâ” isimli eserinde zikredildiği üzere; Cenâb-ı Hakk ve Feyyâz-ı Mutlak: “Bir kulunun başına bela gelip de

Bana sığındığı zaman daha Benden istemeden, Ben ona isteğini veririm, Bana dua etmeden icabet ederim. Buna karşılık bir kul başına bir bela geldiğinde Bana değil de Benim yarattığım kullarımdan birine sığınırsa ona karşı göklerin kapılarını kapatırım” buyuruyor.

Herkesin makamı da imtihanı da kendisine göredir. Kiminin feryadı suç olmazken diğeri- nin “Ah” demesi bile gazabı mûcip olur.

Rivayete göre testerenin dişleri Zekeriya (Aleyhisselâm)’ın dimağına ulaşınca gayr-i ihtiyârî “Ah” der. Bunun üzerine kendisine “Ey Zekeriya! Allâh-u Teâlâ sana: ‘Niçin başına gelece sabretmiyorsun da ‘Ah’ diyorsun?! Eğer bir daha ‘Ah’ dersen seni peygamberler divanından silerim’ buyuruyor” diye nida edilince Zekeriya (Aleyhisselâm) dudaklarını ısırır ve testere ile iki parçaya biçilinceye kadar sabreder. İşte böylece anlaşılmaktadır ki bela kimine gerçekten bela olur, kiminin de kurtuluş vesilesi olur.

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri bu manada şöyle buyurur:

“Bela âriflerin kandili, müridlerin uyarıcısı, müminlerin kurtuluşu ve gafillerin helak olma sebebidir. Bir kimse başına bir bela gelip sabrederek ona rıza göstermedikçe gerçek iman tadına varamaz.”

Âlimlerden bir zat: “İnsanlar içinde Allâh’a en yakın olanı Allâh-u Teâlâ’nın kendisi için takdir ettiği şeye en ziyade rıza gösterendir” buyurmuştur.

Hikmetli bir sözde: “Nice sevindirici şeyler vardır ki aslında hastalık ve musibettir. Nice hastalıklar da vardır ki aslında şifa ve hayırdır” denilmiştir.

Bir şiirde de şu isabetli ifadelere yer verilmiştir:

“Senin için nice nimetler dürülmüştür,
Belaların en gizli yerlerine.

Üzerine çullanan musibetler arasında,
Sana doğru koşan nice sevinçler var.

Zaman içinde akan hadiselere sabret,
Her işin mutlaka bir sonu var.

*Her keder için bir sevinç,
Her sevinç için bir keder var.”*

Burada yeri gelmişken size İğdır / Valide Sultan kız medresesinden bir tâlibenin gönderdiği Aşık Yunus'a âit şu ebyâtı zikretmeden geçemeyeceğim:

*“Çiçeklerle hoş geçin, Balı incitme gönül,
Bir küçük meyve için, Dalı incitme gönül.*

*Başın olsa da yüksek, Gözün enginde gerek,
Kibirle yürüyerek, Yolu incitme gönül.*

*Mevlâ verince azma, Geri alınca kızma,
Tüten ocağı bozma, Külü incitme gönül.*

*Dokunur gayretine, Karışma hikmetine,
Sahibi hürmetine, Kulu incitme gönül.*

*Sevmekten geri kalma, Yapan ol yıkan olma,
Sevene diken olma, Gülü incitme gönül.”*

Rabbim cümlemize kazasına rıza, belasına sabır, hükmüne teslimiyet ve kaderlerindeki bazı sırlara vukûfiyete dair ilm-i ledünden hisseler takdir eylesin. Âmîn!

Bu bahsi kapatırken size Mehmet Akif'in mason Abduh gibi reformistlerden nasıl etkilendiğini ve “Safahat” isimli eserindeki fahiş hatalarını beyan eden merhum Ahmet Davutoğlu hocamızın Bedir Yayınları'ndan çıkan “Dini Tamir Adına Din Tahripçileri” isimli eserini okumanızı şiddetle tavsiye ederim, hoca efendi o kitabında büyük ferasetini ispat ederek, o zamanki talebesi Hayreddin Karaman'ın bâtila hizmet ettiğini bile açıklamıştır.

3) İki hafta kadar önce Yaşar Nuri, o dünyada çok gülen ama âhiretteki durumu bizce bilinmeyen kadının programında haşr-ı ecsâdı yani bedenlerin dirilmesini inkâr ederek küfürünü kustu, ben onun bu şirk görüşünü açıkça dillendirdiğini ilk defa kulaklarımla duydum. Bu kadar ilim tahsil edilip de nasıl yoldan çıkılıyor diye düşünürken dondum kaldım ve iman kelimesini tekrar ederek imandan sonra kâfir olmaktan Rabbime sığındım.

O programda adamın birinin “Dirilme ruha mıdır? Yoksa beden de dirilecek mi?” şeklindeki

hatalı sorusuna cevap veren bu şahıs: “Beden çürüyüp gidecek, yok olacak, dirilecek ruhtur. Bedenin dirileceğini Gazâlî gibi saltanat yalaka-sı adamlar söylüyor.

O, cesetlerin dirileceğini inkâr eden İbni Sina ve Fârâbî gibi adamları tekfir ediyor (kâfir sayıyor) halbuki Gazâlî, İbni Sina'nın sümüğü etmez, Gazâlî İslam'ın anasını belledi” diyerek konuşanı da, kabul ederek dinleyeni de haktan ayıracak ne hezeyanlar savurdu, Rabbim şerrinden muhafaza eylesin. Âmîn!

İmâm-ı Gazâlî (Rahimehullâh) ki Hucetü'l-İslam yani İslam'ın delili ve rehberi kabul edilmiş, o ki Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) mânâ âleminde Musa ve İsa (Aleyhimesselâm)'a karşı:

«هَلْ فِي أُمَّتِكُمْ حَبِيرٌ كَذَا.»

“Sizin ümmetinizde böyle bir alim yetişti mi?!” diye sorarak onu bu ümmet için medâr-ı iftihar kabul eylemiş, sen kalk böyle bir zatı İbni Sina gibi filozof birinin pisliğinden aşağı tut. Bu ne adiliktir?! Bunlara kim dur diyecektir?! Bizi medya vaizi görerek içeri tiktıran irade neden yeri göğü indirecek ve milleti kâfir edecek bu adamlara bir şey dememektedir?! Derdi midesi olanın elbette kıymeti de midesindeki ciyfe olacaktır.

İmâm-ı Rabbânî (Kuddise Sirruhü) da İmâm-ı Gazâlî (Rahimehullâh)'ın, İbni Sina ve Fârâbî gibi âlemin kıdemine kail olan yani maddenin aslının ezeli olduğunu söyleyen, dolayısıyla cesetlerin haşrolmayacağını iddia eden adamların kâfir olduğuna hükmettiğini “Mektubat-ı Şerîfe”sinde açıklamış ve bu görüşü tasdik ve teyid etmiştir.

Zaten Kur'ân-ı Kerîm'den zerre kadar nasibi olan herkes cesetlerin diriltileceğine inanır ve bunun delillerini Yüce Kitabımız'da bulur. Ben burada size maddeler halinde bazı deliller serdedeceğim ki karşınıza çıkan hiçbir sapık fikirli hacı-hoca müsveddesi sizi Âmentü'nün altı esasından biri olan “Bâs bâdelmevt” yani ölümün ardından dirilme inancından saptıramasın. Bu altı esas CHP'nin altı oku değil ki işine gelmeyince istediğini çıkar. Nitekim şimdi ulusalcılık

ve milliyetçilik gibi iki oku yeni yönetim çıkar-
maya çalışıyor diye diğerleri itiraz ediyor.

Mustafa İslamoğlu kaderi inkar ederek, Ya-
şar Nuri bedenlerin dirilmesini reddederek
Âmentü'nün 6 esasından 2'sini boşa çıkarmaya
çalışırlarken, bu adamlar İslam'ı, tüzüğü de-
ğiştirilebilecek bir parti, Âmentü'yü onun eski
tüzüğü, kendilerini de yeni yönetim yerine mi
koymaya kalktılar?! Hâşâ ve Kellâ! Biz sağ ol-
dukça ölümü bile göze alacağız da birilerinin
dinimizi değiştirmesine müsaade etmeyeceğiz.
Hepimiz Sıddık-ı Ekber (Radiyallâhu Anh) gibi hep bir
ağızdan:

«أَبْنَقُصُّ مِنْ دِينِنَا شَيْءٌ وَنَحْنُ حَيٌّ»

“Biz hayatta iken bizim dinimizden bir şey
nasıl eksiltilebilir?!” diye haykıracağız.

Şimdi dirilmenin aslında bedenlerimizin
dirilteceği manasında olduğunun, ruhun ise
zaten ölmediği için diriltilmeyeceğinin ancak
diriltilen iskeletle birleştirileceğinin bazı delil-
lerini Kur'ân-ı Kerîm'den zikredeyim:

a) Allâh-u Teâlâ dirilmenin delilini beyan
ederken:

﴿أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا
قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِئَةَ عَامٍ
ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ
قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِئَةَ عَامٍ فَانظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ
لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانظُرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِلنَّاسِ
وَانظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِرُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا
فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

“Yahut o kimse gibisini (gördün mü) ki o,
(tahribat neticesinde) kendisi(nin duvarları),
tavanları üzerine düşmüş olan bir karyeye
uğramış ve (Allâh-u Teâlâ'nın diriltme gücünü
takdir etmekle beraber yanı sıra, diriltme
şeklini bilmekten acziyetini itiraf etmek üzere

kendi kendine): ‘Ölümünün ardından Allâh
işte bunu(n halkını) nasıl diriltecek (acaba)?’
 demişti de, Allâh hemen onu (oracıkta öldü-
rüp) yüz sene ölü bırakmış sonra kendisini
diriltmişti. O (anda Allâh-u Teâlâ ona): ‘(Sen
burada) ne kadar kaldın?’ buyurmuş, o da:
‘Bir gün yahut bir günün bir kısmı (kadar az
bir zaman) kaldım’ demişti.

O (Allâh-u Teâlâ) da: ‘Doğrusu sen (bura-
da) yüz yıl (ölü olarak) kaldın. İşte yiyeceğine
ve içeceğine bak(ıp gör) ki, (uzun zaman geç-
mesine rağmen onlar) hiç (bozulup) değişme-
miştir. Bir de (kemikleri dağılmış ve çürümüş
haldeki) merkebine bak. Böylece (Bizim üs-
tün gücümüzü anlayasın ve) seni insanlar(ın,
öldükten sonra dirilmeye inanmaları) için bir
âyet (ve ibret) kılalım diye (seni tekrar dirilt-
tik). (Şimdi) o (merkebe âit) kemiklere de bak
ki; onları nasıl (birleştirmek için üst üste) kal-
dırıyoruz da sonra onlara bir et giydiriyoruz’
buyurmuştu.

Artık (merkebi gözü önünde diriltilerek,
Allâh'ın kudreti) kendisine iyice belirince
o: ‘(Şimdi görerek de) biliyorum ki şüphesiz
Allâh (öldürme ve diriltme dahil) her şeye
(hakkiyla gücü yeten bir) Kadîr'dir’ demişti.”
(Bakara Sûresi: 259) buyuruyor.

Allah-u Teâlâ bu âyet-i kerîmede açıkça
Uzeyr (Aleyhisselâm)'ın çürüyüp yüz sene öylece
kalan merkebinin kemiklerini, etlerini nasıl
dirilttiğini kendisine gözüyle gösterdiğini açık-
lıyor ki bütün bunlar iskeletle alakalı muame-
lelerdir.

b) Peşi sıra gelen âyet-i kerîmede Rabbimiz:

﴿وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى
قَالَ أَوْ لَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَىٰ وَلَكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي قَالَ
فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَىٰ
كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَا تَيْنَكَ سَعْيًا﴾

“Hani bir zaman İbrâhim: ‘Ey Rabbim!
(İmanımın, ilimden ayâna yükselmesi için)
bana göster ki, ölüleri nasıl dirilteceksin?’

demişti. O (Allâh-u Teâlâ da ona): ‘Yoksa sen (Benim yeniden diriltmeye Kadir olduğuma) **inanmadın mı?’** buyurmuştu. O da: ‘Evet! (İnandım) **velakin** (gözümle de görerek) **kal-bim iyice yatışsın diye** (bu istekte bulundum)’ demişti.

(Bunun üzerine) O (Allâh-u Teâlâ, diriltme mucizesini göstermek üzere ona): ‘**Öyleyse** (tavus, horoz, karga ve güvercin olmak üzere) **kuşlardan dördünü** (eline) **al ve** (şekillerini iyice tanıyıp zihninde tutabilmen için) **onları kendine** (doğru evirip) **çevir** (ki, diriltilemelerinin ardından karıştırıp da: ‘Bu başka, o başka’ demeyesin).

Sonra (onları parça parça yapıp) **her bir dağ üzerine onlardan bir parça koy. Daha sonra da onları çağır ki,** (bak nasıl) **sana koşarak gelecekler’ buyurdu”** (Bakara Sûresi: 260’dan) buyurarak 4 dağa dağıttığı 4 kuşun cüzlerini nasıl birleştirdiğini İbrahim (Aleyhisselâm)’a gösterdiğini açıklıyor ki bu da ölünün dirilmesinden maksadın, parçalanan cüzlerin toplanmasıyla gerçekleşeceğini gösteren açık bir delil teşkil etmektedir.

c) Yaşar Nuri: “Mezara git bak ne kalmış, o dirilir mi?!” diyor.

Allâh-u Teâlâ da bunların böyle konuşacağını bildiği için dirilmeyi ispat sadedinde inzal buyurduğu:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبُعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن تُرَابٍ تُمُّ مِّن نُّطْفَةٍ تُمُّ مِّن عِلْقَةٍ تُمُّ مِّن مَّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقَرُّ فِي الْأَرْضِ حَامٍ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّن يَتَوَفَّىٰ وَمِنْكُمْ مَّن يَرُدُّ إِلَىٰ أَرْدَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِّن بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ صَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ وَأَنْبَتَتْ مِّن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ

﴿ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَاَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتٰى وَاَنَّهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۶۰﴾ وَاَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيْهَا وَاَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مِّن فِى الْقُبُوْرِ ﴿۶۱﴾﴾

“**Ey insanlar! Eğer** (ölüp, toprağa ve suya karışmanızın ardından) **diriltilmekten bir şüphe içindeyseniz** (ilk yaratılışınıza bakmanız bu husustaki şüphenizi giderecektir). **Gerçekten de Biz sizi(n babamız Âdem’i) bir topraktan** (sizi de toprakta yetişen gıdalardan), **sonra** (meni denen) **sâfi az bir sudan, sonra** (sülük gibi rahim duvarına yapışıp kan emerek beslenen aşı-lanmış yumurtadan ibaret) **bir kan pıhtısından, sonra** (baş, el ve ayak gibi bazı uzuvlarının) **şekli belli belirsiz bir çığnem et parçasından yarattık ki,** (dirilme hususu dahil, aklın kavramaktan aciz kalacağı nice nice gerçekleri) **size açıkça anlatalım.**

Biz (düşük olmamasını) **dilediğimiz** (ce-nin)i **rahimlerde adı konmuş bir süreye kadar durduruyoruz, sonra sizi** (oradan) **bebekler halinde çıkarıyoruz.**

Sonra (kuvvet, akıl ve idrak hususunda) **güçlü çağınız** (olan on sekiz-otuz yaş arası) **ulaşasınız diye** (sizi büyütüyoruz). **İçinizden** (bu çağa varır varmaz yahut öncesinde veya sonrasında yaşlılık çağına ulaşmadan) **vefat ettirilen de vardır, yine sizden öylesi vardır ki** (sahip olduğu) **birçok bilgidен sonra** (çocukluk halinde olduğu gibi) **hiçbir şey bilmemesi için ömrün en rezil dönemi** (olan bunaklık hali) **ne döndürülmektedir.**

(Ey insan! Diriltilmenle alakalı olarak kendi bünyedeki âyetleri dinledikten sonra, senin dışında gelişen âyetlerden birini de şöyle anla ki;) **sen toprağı ölü ve kuru bir halde görmekteyken, bir de Biz onun üzerine suyu indirdiğimizde o** (mahsul vermek için) **kıpırdanır, şişip kabarır ve** (bakanlara sevinç veren) **her bir güzel çiftten** (ve farklı farklı türlerden çeşitli ürünler) **bitirir.** (İşte Allâh-u Teâlâ’nın seni diriltmesi de, her sene gördüğün bu âyet gibi meydana gelecektir.)

İşte sana! Bu (şekilde insanın farklı tavırlarda yaratılıp, aralarında uyum olmayan farklı hallere döndürülmesi ve kuru toprağın diriltilmesi) **şu sebeptir ki; gerçekten Allâh** (her şeyin Kendisiyle var olduğu) **Hakk'ın** (ve gerçeğin) **ta Kendisidir. Bir de şüphesiz ki O, ölüleri diriltecektir ve muhakkak ki O, her şeye** (hakıyla gücü yeten bir) **Kadîr'dir.**

Ve yine şu sebeptir ki; o (kıyamet) **an(1) mutlaka gelecektir, kendisinde hiçbir şüphe yoktur. Bir de gerçekten Allâh kabirlerde bulunanları diriltecektir”** (*Hacc Sûresi: 5-7*) buyurmuştur.

Ruh zaten kabre girmediğine göre diriltilecek olan kabirdeki cesettir yani bu adam “Kabirdeki eridi gitti” diyor ama zaten Allâh-u Teâlâ da “Ben kabirdekileri dirilteceğim” buyuruyor.

Bu adam güya hafız olmuş, hoca olmuş hiç mi bu âyet-i kerîmeyi okumamış?! Demek ki iman hidayet işidir, ilimle kazanılacak şey değildir.

d) Rabbimiz:

﴿أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِنْ مَنِيِّ يُمْنِي ۖ ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ۖ فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۗ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ﴾

“O (rahme) dökülen bir meniden azıcık bir parça olan sâfi bir su değil miydi?! Sonra (sülük gibi rahim duvarına yapışıp kan emerek beslenen aşılansmış yumurtadan ibaret) **bir kan pıhtısı oldu da, artık O** (Allâh-u Teâlâ) **yarattı ve** (uzuvlarını tamamlayıp takdir edilen şekle sokarak onu) **düzeltilti.**

Böylece O (Allâh-u Teâlâ) **o** (insa)ndan **iki eşi, erkek ve dişiye meydana getirdi. İşte sana! Bu**(nca yüce sanatın sahibi olan) **Zât, ölüleri diriltmeye tam manasıyla Kadir olmadı mı?!** (Elbette O, her şeye Kadir'dir)” (*Kıyâme Sûresi: 37-40*) buyururken yine insanın yaratılış tavırlarını bildirerek ölümünden sonra onu diriltmeye kadir olduğunu bildiriyor. Ruh zaten ölesi bir varlık değil ki onun diriltilmesinden

bahsedilsin?! Bilakis ruh, bedeni diriltilene kadar ya cennet bahçesinde ya cehennem çukurunda onu bekleyecektir.

e) Ayrıca Allâh-u Teâlâ cehennem ehlinin azabını anlatırken:

﴿كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ﴾

“Her ne zaman derileri (o ateşte) iyice pişip dağılacak olsa, onların yerine kendilerine başka birtakım deriler veririz ki (yanma izleri taşımayan o yepyeni derilerinin yanmasıyla) **azabı** (devamlı olarak) **tatsınlar”** (*Nisâ Sûresi: 56'dan*) buyurarak bedenle alakalı olan derilerden bahsetmektedir.

Ruhun deriyle ne alakası vardır?! Dirilme bedenle olmasaydı, ruha yapılan manevi azapta derilerden bahsedilir miydi?!

Yine böylece:

﴿يَوْمَ تَقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ﴾

“(Habîbim!) **Yüzlerinin o ateş içerisinde çokça** (evirilip-çevrilerek sağa-sola) **döndürüleceği günü** (sürekli kendilerine hatırlat)” (*Ahzâb Sûresi: 66'dan*) âyet-i kerîmesinde onların kafalarının ateş içinde pişirilirken sağa sola döndürüleceğinden bahsedilmektedir ki bu da haşrın bedenle olacağına ve azabın da nimetin de bedenle birleşen ruha âit olacağına delalet eder.

f) Yine böylece dirilme bedenle olmasaydı Allâh-u Teâlâ:

﴿أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ ۖ بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ﴾

“İnsan sanıyor mu ki (ölüp dağılmanın un ufak bir hale gelerek toprağa karışmasının ardından) **Biz onun kemiklerini asla toplamayacağız?!**

Evet! (Diğer kemiklere nazaran çok kü-

çük ve latif olmalarına rağmen) **parmaklarını** (parmak uçlarını bile hiçbir noksan ve değişiklik bulunmaksızın dünyada olduğu haliyle) **düzgünce yaratmamıza gücü yetenler olarak** (onun bütün kemiklerini toplayacağız)” (Kiyâme Sûresi: 3-4) buyurur muydu?! Zira ruhun, parmak uçlarıyla ne alakası olabilir?!

g) Ayrıca Allâh-u Teâlâ kıyamet gününden bahsederken:

﴿وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ﴾

“**Ruhlar** (bedenlerine geri döndürülerek onlarla) **eşleştirildiği zaman**” (Tekvîr Sûresi: 7) buyurmuştur ki bu da ruhların bedenle birleştirileceğini ifade etmektedir.

h) En önemli delil olarak şunu beyan ederim ki Ebû Cehil gibi müşriklerin itirazı ruhani dirlişe dair olmayıp, bedenin diriltilmesiyle ilgili olmuştur.

Nitekim Rabbimiz:

﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿۱۹﴾ وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿۲۰﴾ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿۲۱﴾﴾

“**O insan görmedi mi ki, gerçekten Biz onu** (pislik kanalı olan tenâsül uzvundan çıkan âdi ve) **sâfi azıcık bir sudan yarattık da, sonra o** (cansız kemiklerden tekrar diriltileceğini inkar ederek, kendisini cansız bir damla sudan yaratan Allâh-u Teâlâ'ya karşı) **birdenbire pek açık ve çok büyük bir mücadelecî (kesilmiş)dir.**

O, kendisinin (bir damla sudan) **yaratılışını unutmuş ve** (dirilmeyi inkar hususunda) **Bize bir örnek açıkla**(maya kalk)**mıştır da** (un ufak olmuş kemikleri göstererek) **demiştir ki:** ‘**Bu kemikleri diriltecek kimmiş?!** Oysa onlar çürümüş.’

De ki: ‘**Kendilerini ilk defa yoktan yaratmış olan O Zat onları diriltecektir. Zaten O,**

her yarattığı (hakıyla bilen ve ölünün parçaları karalara, denizlere karışsa da, yakılıp külleri savrulsa da, onları bir araya getirip diriltme gücüne sahip olan bir) **Alîm'dir**” (Yâsîn Sûresi: 77-79) âyet-i kerîmelerinde bunu açıkça beyan etmiştir.

Şimdi Yaşar Nuri kafasındakilerin “Bu çürümüş kemikleri kim diriltecek?!” diyen müşriklerden ne farkı kalmıştır?! Tabi bu konuda daha birçok delil bulmak mümkünse de beden ve ruhen hasta ve sıkıntılı olduğum hapishane ortamında boşluk bulduğum kısa bir zaman içerisinde aklıma bunlar geldi.

Siz net ve açık olan bu delilleri iyi belleyerek inkârcıları susturabilir, imanınızı taklitten, istidlâle yani delile ulaşma derecesine yükseltebilirsiniz. İmanlarımızı Rabbimize emanet eder, imandan sonra küfre, hidayetden sonra dalâlete düşmekten yine O'nun Yüce Zâtı'na sığınırız.

4) Çarşamba günü açık görüş izniyle ziyaretime Saadet Partisi genel başkan yardımcısı Birol Aydın Beyefendi ile İstanbul il başkanı Selman Esmerer Beyefendi geldiler. Genel başkan Mustafa Kamalak abimizin selamını getirdiler mahkememe katılıp beni savunma talebinde bulunduğu fikrini tekrar ifade ettiler. Ben de kendilerine, Sayın Mustafa Kamalak'ın Anayasa Hukuku Profesörü olması hasebiyle, avukatımla görüşüp dosyamla ilgili bilgi ve belgeleri gönderip kendisinden akıl almamızın uygun olacağını söyledim.

Birol Bey: “Hocam sizin gibi milli ve manevi kimliği olan şahsiyetleri itibarsızlaştırma çabaları var ama tutturamadılar, seveniniz daha çok arttı, itibarınız katlandı, herkes bu oyuna şaşı kaldı” dedi.

Selman Bey mahkememe katılmıştı, mübarek nurlu yüzüyle, bembeyaz sakalıyla arkama baktığımda onu görmem mahkemede beni çok memnun etmişti, kendisine çok teşekkür ettim. Kendisi: “Hocam bizim tespitlerimize göre o gün orada yirmi beş bin kişi vardı, cuma namazı için gidip geri dönen çok oldu, çok seviyeli bir topluluk vardı. Tahliyenizi çok bekledik, fakat hâlâ tutuklu olmanız oynanan itibarsızlaştırma

oyunun büyüklüğünü bir kere daha ortaya koydu” dedi.

Kendileri bu pazar günü Gebze Cumhuriyet Meydanı’nda “Peygamber’e Sevgi ve Teröre Lanet” mitingi düzenleyeceklerini, benim de bunu cemaate duyurmamı istediler. “Ne demek?! Siz Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in aleyhine yapılan filme tepki mitingi düzenlersiniz de ben duyurmaz mıyım?!” dedim.

Kardeşler! Beni savunmaya geldiniz de, Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’in ırzını korumak için resmi izinle tertip edilen bir merasi-me nasıl gitmezsiniz?! İnşâallâh icabet edin, evet biz şiddete karşıyız ama bu bir şiddet hareketi değildir. Bütün dünya ayağa kalkarken bizim milletin bu kadar sessiz kalması da hiç normal değil, resmi izinler alınarak yapılan bu gibi toplantılara katılmak fakat tahriklere karşı uyanık olmak ve sessizce konuşmaları dinleyip Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)’e hakarete müsaade etmeyeceğimizin izlenimini vermek hepimizin üzerine farzdır.

5) Ârifan Dergisi’nin kapanacağı, onun yerine başka dergi çıkarılacağı şeklinde bir şâyia yayıldığı ve temsilcilerimizin arandığı haberini duymam beni çok üzdü.

Allâh’ın izniyle ben sağ olduğum sürece bu dergiyi inşâallâh çıkarmaya devam edeceğim. Benim başka bir dergiyle irtibatım olması da söz konusu değildir. İsteyen istediği dergiyi çıkarır, istediğini satar-alır ama kimsenin bu işe benim ve dergimin adını karıştırmasına asla müsaade edemem.

6) Ziyarettime defalarca gelen vefakâr, kötü gün dostu kıymetli kardeşim Yeni Bosna’daki büfeci Ümit Efendi’nin âniden vefat ettiğini duymam beni çok mahzun etti. Ölüm böyle bir şey, bir varsın, bir yoksun. Hepimiz aklımızı başımıza toplayalım, her an ölebiliriz diye düşünüp tevbe ve salih amellerle mübâdere edelim. Rabbim Ümit Efendi’nin kabrini nur eylesin, bize gösterdiği sevgi ve ilgi nedeniyle kendisini hayırla mükâfatlandırırın, seyyiâtını mahveylesin, hasenâta tebdil eylesin, mahşere emin olarak çıkmasını nasip eylesin. Âmîn! Ruhunu için buyurun bir kelime-i şehâdet. Bu

âlimleri, velileri sevmek kadar, âhirette kişiye fayda verecek başka bir amel yoktur.

Bakın merhum Özal’ın naaşı 19 sene sonra bozulmamış çıktı. Geçende size Efendi Hazretleri’nin onun kabrinde bulunduğunu yazmıştım. Vefatından bir hafta evvel Çankaya Köşkü’nde Efendi Hazretleri’ni misafir etmişti, sohbetini dinlerken ağlamıştı. Hatta “Uçak bulunur, bu zat bulunmaz” diyerek Efendi Hazretleri’ne uçağını kaçırttırmış ve daha uzun sohbet etmek istemişti. Vefat ettiği gün de Efendi Hazretleri ile görüşme talebi vardı.

Vefatından evvel Buhâra’da Şâh-ı Nakşibend (Kuddise Sirruhü) ile, Merv’de Yûsuf Hemedânî (Kuddise Sirruhü)’nun türbelerinde ağlamıştı. Oralardan toprak alınıp kabrine konulmasını vasiyet etmişti. İşte görünüşte çok takva olmasa da sevginin nelere kadir olduğunu bir daha görün ve merhum Özal’ın ruhu için de bir kelime-i şehâdet buyurun.

7) Sağlık durumumu merak edenler için birkaç satır malumat vermek isterim. 2006 yılında by-pass ameliyatı geçirmiştım. 2009 senesinde ise stent takıldı, diğer bir damarım ise balonla açıldı. Altı ayda bir tekrarlanması gereken kontrolüm için belirlenen günde Mehmet Akif Hastanesi’ne götürüldüm. Sanal anjiyo yapıldı, stentlerim kontrol edildi. Nitekim bir damarımın %50-%60 oranında tıkalı olduğu söylendi.

İleri tetkik yapılabilmesi için 2-3 gün hastanede misafir olmam gerekebileceğini söylediler. Ancak ben, acil bir müdahale gerekmiyorsa dönmek istediğimi, cezaevindeki ibadet düzenimin bozulmasını arzu etmediğimi belirterek cezaevine döndüm.

Zaten bu hastalıktan başka şeker hastalığım var ki Efendi Hazretleri (Kuddise Sirruhü)’nun yüksek himmetleri olmasa çoktan göremeyecek durumdaydım. Yüksek tansiyonum var ve yine oldukça ilerlemiş behçet hastalığım nedeniyle yatağımda rahat yatamıyorum, parmaklarımı bazen hiç hareket ettiremiyorum.

Siz değerli cemaatimden, tarafıma hayırlı ve sıhhatli bir ömür için dualarını istirham ederim.

REFORMCULARIN SAPIKLIĞI, YANLIŞLIĞI

Dinde reform... Dinde yenilik ve değişim... Fazlurrahman modeli... Light islam...

İlmihal Müslümanlığına karşı Kur'an Müslümanlığı... Münzel (indirilmiş) İslâm'a karşı, diyalog ve hoşgörü çerçevesinde yeni bir İslâm... gibi cereyanlar tutarlı ve ciddî midir?

Uydurulmuş bir İslâm çıkartmak isteyenlerin gayeleri nelerdir?

1923'te İsviçre'de Lozan müzakereleri sürerken, kapalı kapılar ardında, içlerinde Hahambaşı Hayim Naum'un da bulunduğu bir heyet:

Türkiye'de mümkünse İslâm'ı kaldırmak; değilse reforme etmek, temelinden değiştirmek hususunda birtakım kararlar aldıkları, tavsiyelerde buldukları, protokoller yaptıkları konusunda rivayetler vardır.

Son yıllarda ortaya atılan dinde reform, yenilikçilik, tarihsellik, Light İslam hareketinin temelleri Lozan'ın gizli protokollerine dayanmaktadır.

Amerika, kendi idaresinde, kendisine tâbi bir "Birleşmiş Ortadoğu" projesini gerçekleştirmek için çalışıyor. Bu maksatla oryantalistler, uzmanlar, araştırmacılar çalışıyor, çareler ve çözümler araştırıyor, stratejiler planlıyor. Türkiye'de Light İslam, tarihsel İslâm diye yeni bir din çıkartılacak, İslâm dünyasına model olarak gösterilecek, her yola baş vurularak bu model benimsetilecek, kabul ettirilecek ve dünyada bir Pax Americana-Judaica devri başlayacak.

Bu hayaller gerçekleşir mi?

Böyle bir şey mümkün değildir. İslâm dininin hükümleri Kıyâmet'e kadar değiştirilmeden bâkî kalacaktır. Kitabımız ALLAH (Celle Celâluhû)'ın koruması altındadır.

Fakat ne yazık ki, son otuz-kırk yıl içerisinde Türkiyemizde; Kur'ân'a, Sünnet'e, Şeriat'a, fıkıh'a aykırı bir takım bid'at cereyanları ve fırkaları ortaya çıktı. Bunların bazılarını sayalım:

1- MEZHEBSİZLİK

İyi bilinmelidir ki mezhebsizlik, dinsizliğe köprüdür. Fıkıh mezheplerinin yıkılması Ehl-i Sünnet Müslümanlığının yıkılması demektir. Bu sebeple mezhebsizliği sapıklık olarak göreceğiz.

Nitekim Zâhid el-Kevserî: “**Mezhepsizlik dinsizliğe köprüdür**” buyurmuştur. Çağımızın büyük sünnî âlimi Said Ramazan el-Bûtî: “**İslâm Şeriatını tehdit eden en tehlikeli bid'at mezhepsizliktir**” adıyla bir kitap yazmıştır.

Bazı şahıslar “**Asr-ı Saadette mezhep var mıydı? Yoktu... O halde mezhepler bidattir...**” diyorlar. Hiçbir Müslümanın bu gibi safsatalara kanmaması gerekir. Asr-ı Saadet'te Mushaf da yoktu, sonradan bir araya getirilip yazıldığı için, bugün elimizde bulunan Kur'an nüshalarına da mı bid'at diyeceğiz. Hâşâ!

Mezhepler, ilk asırlarda, Kur'andaki ve O'nun tefsirini yapan Sünnet'teki hükümlerin metodik bir şekilde bir araya getirilmesidir.

Mezhepsizlik son yıllarda ortaya çıkan büyük ve yıkıcı bir bid'attir. Birtakım hafif akıllılar, fıkıh olmazsa Şeriat'in de olmayacağını, Şeriat elden gidince dinin sadece bir isim ve resimden ibaret kalacağını anlayıp idrak edemiyor.

Hukukta bir “**Ceza Hukuku**”, bir de “**Ceza Kanunu**” vardır. Bir ülkede Ceza Kanunu olmazsa orada Ceza Hukuku boşta, havada kalır. Cezaların tatbiki, suçluların cezalandırılması, hakların verilmesi, adaletin yerine getirilmesi, yargının icrası için ceza kanunu şarttır. İslâm dininin hükümlerinin bilinmesi ve hayata uygulanması için de mutlaka bir islâm fıkının olması gerekir, işte mezhepsizler bunu anlayamıyor.

Mezhepsizler, “Niçin dört mezheb?.. Mezhepler kalksın ve birlik olsun” diyorlar. Mezhepler kalkınca birlik olmaz, korkunç bir anarşi olur. Dört mezheb yerine binlerce, hattâ yüz binlerce mezheb çıkar. Ümmet içinde birlik ve beraberlik kalmaz. Müslümanlar dinî konularda çekişip tartışmaya başlar ve sonunda sıkıntıya düşerler.

Bazı kimseler müctehid olmadıkları halde icthada yelteniyorlar, Kur'ân'ı tefsir etmek hususunda yeterli bilgiye, ilme, ehliyet ve icâzete sahip olmadıkları halde müfessirlik yapıyorlar, ALLAH (Celle Celâluhü)'ın âyetlerine kendi heva, re'y ve hevesleriyle yanlış mânâlar veriyorlar.

Dînî ilimleri okumamış, yeterli dînî kültürü olmayan câhil ve mukallid kimselere: “Kur'ân'dan ve hadisten kendiniz hüküm çıkartınız” denilerek, dînî sahada anarşiye yol açacak telkin ve teşviklerde bulunuyorlar. Bu şahıslar dini tahsili olmayan, ehliyet ve icâzeti bulunmayan bütün cahil ve yetersiz Müslümanların Kur'ân'dan hüküm çıkartabileceklerini iddia ederek, dinde anarşi ve bozulma meydana getirmek istiyorlar. ALLAH (Celle Celâluhü) hidâyet versin. Amin.

2- KUR'ÂN MÜSLÜMANLIĞI

Bazı kimseler, kendi kafasına, re'yine, hevasına göre “Kur'an Müslümanlığı” diye bir din çıkarmıştır. Bu kimseler, İslâm'ın temel hüküm kaynaklarından üçünü inkâr etmekte, sadece Kur'an-ı esas aldığını söylemektedirler. Peki Kur'an'ın yorumlanmasında hangi metodu takip etmektedirler?

Daha önceki muteber ve ehliyetli müfessirlerin yorum ve tefsirlerine itibar etmemekte, kutsal Kitab'ımızı kendi kafalarına göre yorumlamaktadırlar. Ehl-i Sünnet Müslümanlarının bağlı oldukları gerçek İslâm'ı “İlmihal Müslümanlığı” diyerek hafife almakta, reddetmekte, onunla alay etmektedirler.

Bu şahıslar: “Her Müslüman kutsal kitaptan kendi kafasına ve anlayışına göre hüküm çıkartabilir, onu yorumlayabilir” diyorlar. Ne kadar hatalı ve sakıncalı bir zihniyet ve metod! Evet Kur'an-ı Azimüşşan elbette bütün Müslümanların kitabıdır, hidâyet kaynağıdır. Ancak, ondan hüküm çıkartmak, O'nu tefsir etmek her müslümanın yapabileceği bir şey değildir. Tefsir ve hüküm çıkartma işi ve vazifesi; ehliyetli, liyâkatli, icâzetli müctehidlerin, müfessirlerin işidir.

Abdullah ibn-i Abbas (Radıyallâhu Anh)'den rivayete göre Resûlullah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem): “**Kim Kur'an hakkında ilme dayanmadan söz söylerse yani, Kur'an-ı kendi kafasına göre yorumlarsa cehennemdeki yerine hazırlansın**” buyurmuştur.¹

1) Tirmizi, Tefsir:1, No:2951.

Müslümanlar elbette Kur'an-ı Azimüşşanı okuyacaklar, tefsir tercüme ve meallerini inceleyecekler, bu kıraatten yararlanacaklardır. Kur'an'daki kıssalardan, öğütlerden, uyarılardan ders, ibret, hisse alacaklardır. Ancak kesinlikle kendi heva ve reyleriyle kutsal kitaptan hüküm çıkartmaya yeltenmeyeceklerdir.

“Her Müslüman İslâm dinini Kur'an'dan doğrudan doğruya öğrenmelidir.” diyenler; fıkıhı, mezhepleri inkâr ediyor. Metodları ve istekleri bir hayalden ibarettir. Kur'an elbette, şeksiz şüphesiz ALLAH (Celle Celâluhü)'ün kutsal kitabıdır, Kelâmullah'tır. Ama her Müslüman Ondandın ve Şeriat hükmü çıkartabilir mi?

Kesinlikle çıkartamaz. Çünkü, Kur'an'dan hüküm çıkartabilmek için bazı ilimleri bilmek gerekir. Kur'an'dan hüküm çıkartabilmek için Sünnet'i, Hazreti Peygamber (Sallallâhu Aleyhi ve Selem) Efendimiz'in on binlerce hadîs-i şerifini senetleriyle bilmek gerekir. Kur'an'dan hüküm çıkartabilmek için müctehid olmak gerekir. Her Müslüman müctehid değildir.

Kur'an'dan hüküm çıkartabilmek için iyi Arapça bilmek yetmez. Uzman ve ehliyetli büyük din âlimi olmak gerekir.

Zamanımızda “Mealçiler” adı verilen yeni bir fırka çıkmış olup, bunlar Arapça bilmedikleri halde Kur'an'ın Türkçe tercüme ve meallerini okuyarak din, fıkıh, Şeriat hükmü çıkartmaya yeltenmektedir.

Kur'an elbette bütün insanlığa gönderilmiştir. Arapça bilmeyen, din âlimi olmayan Müslümanlar Onun tercümelerini, meallerini, tefsirlerini okuyabilirler; içindeki müjdeler, uyarılar, öğütler, emirler, yasaklar, kıssalar hakkında bilgi edinebilirler ama kendi kafalarına göre o yüce ve kutsal kitaptan hüküm çıkartamazlar.

Din tahsili görüp din âlimi olmayan câhil kimselerin dinî konularda tartışmaları, işkembe-i kübralarından konuşmaları, kendi nefis ve hevâlarına göre fetvalar vermeleri, görüşlerini bildirmeleri, dinî konularda “**Bana göre böyledir...**” şeklinde haddi aşmaları, İslâm toplumu için büyük bir felâket, kaos ve kargaşadır. Şeytanın bu tuzağına düşmemeliyiz.

Kur'an hepimizin kitabıdır ama, ilmi olmayanların ondan hüküm çıkarmalarına cevaz verilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de:

“De ki! Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?”² buyurulmaktadır.

“Halbuki onun tevilini ALLAH (Celle Celâluhü)'tan başkası bilmez. İlimde yüksek payeye erenler ise, “Biz O'na inandık. Hepsi Rabbiniz katındadır” derler. (Bunları) sâlim akıllardan başkası iyice düşünmez.”³ Ayet-i kerimesinde ise: “Râsîh alimler”den bahsedilmektedir.

Zamanımızda birtakım ehliyetsiz kişiler kendi rey, heva ve hevesleriyle Kur'an tercüme, mealleri, tefsirleri yazmışlar, bunları okuyan Müslümanların zihinleri karmakarışık olmuştur.

1950'li yıllarda ehliyetsiz bir zat “**Türkçe Kur'an**” adıyla bir tercüme çıkartmıştı. Kur'an Arapçadır, “Türkçe Kur'an” demek yanlıştır, günahtır. Arapça metin nazm-ı ilâhîdir, Türkçesi ise filan kulun ondan anladığı, çıkardığı mânâdır, lâfız olarak kul sözüdür.

Fıkıh ve ilmihal bilgisi olmayan çok zeki bir kimseye birkaç Kur'an tercümesi ve tefsiri veriniz; beş sene uğraşsa bile onlardan taharet, namaz, oruç, zekât, hac ile ilgili hükümleri çıkartamaz.

Kur'an'dan din, fıkıh, Şeriat hükmü çıkartabilmek için Sünnet'i, on binlerce hadîs-i bilmek gerekir. Çünkü Kur'an'daki mücmel (özlü) bilgileri onlar açıklar.

“Herkes ALLAH (Celle Celâluhü)'ın Kitabı olan Kur'an'ı alsın ve kendi kafasına göre ondan hüküm çıkartsın, dinini onun tercüme ve tefsirlerinden öğrensin” diyenler büyük yanlış yapıyorlar.

Bir şahıs ter ter tepiniyor: “İlmihal Müslümanlığı bozuktur. Ben size Kur'an Müslümanlığını öğretiyorum...” diyor. Şimdi Müslümanlar bu şahsın peşinden mi gitsinler, yoksa, ilimde, ucu Resullerin Seyidi olan Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Selem)'e dayanan nûranî bir silsileye bağlı olan icâzetli din âlimi, dersiam Ömer Nasûhi Bilmen'e mi tâbi olsunlar?

Ömer Nasûhi Bilmen'in “Büyük İslâm İlmihali” veya onun gibi başka bir ilmihal her Türkiyeli Müslümanın başucu kitabı olmalıdır. İtikada, temizliğe, ibâdetlere, ahlâka ait temel din bilgileri muteber ilmihallerden öğrenilmelidir. **Mezhepsizlik, İslâm dinini ve Şeriatını tehdit eden en tehlikeli bid'attir. Mezhepsizlik dinsizliğe köprüdür.**

2) Zümer Sûresi: 9

3) Âli İmran Sûresi: 7

Berberlik, terzilik, açıcılık gibi meslekler ve işler bile ruhsatla, izinle, icâzetle yapılıyor. Bir hastaya damardan iğne yapmak ihtisas isteyen bir iştir. Kur'ân ve hadîslerden din ve Şeriat hükümü çıkartmak bu işlerden bin kere zor, veballi, nazık bir iştir. Her önüne gelenin ictihad yapmasını, Kur'ân'dan hüküm çıkartmasını arzu edenlerde hiç vicdan, akıl, iz'an, mantık yok mudur?

Mezhepsizler, bid'atçiler, reformcu ve yenilikçiler yüzünden Müslümanlar paramparça oldu. Her kafadan ayrı bir ses çıkmaya başladı. Müslümanlar arasındaki din birliği ancak fıkıhla, mezheple sağlanır. Bir İslâm topluluğunda, bir İslâm ülkesinde Müslümanlar dinî konularda tartışılarsa tefrika çıkar ve sonunda hepsi birden zelil ve rezil olurlar. Düşmanlarımız bizim birlik olmamızı istemiyor, bizim kardeşlerimizle çekişip tepişmemizi istiyor. Onların ekmeklerine yağ sürmeyelim.

Dinimizi müteber ve güvenilir ilmihallerden öğrenelim. Kur'ân'dan kendi kafamıza, re'yimize, hevâmıza göre hüküm çıkartmaya yeltenmeyelim. Dinî konularda tartışıp çekişmeyelim. Sevâd-ı Âzam'dan ayrılmayalım.

Kulluk görevinin yerine nasıl getirileceği hususunu İslâm âlimleri hayatlarında, ders, sohbet, va'z-u nasihat yoluyla halka anlattıkları gibi, bu konuda eserler de yazmışlardır. Yeryüzünde, Ümmetler tarihinde, İslâm milletine mensup âlimler kadar çok feyizli ve bereketli eser meydana getiren başka bir topluluk yoktur. İslâm âlimleri akla gelebilecek her konuda kalem oynatmış ve gerçeğe susamış gönülleri nurlandırmışlardır.

Şimdilerde “Kur'anla yetinme” çağrılıyla toplumu Kur'an'dan ayrı düşürecek bir yönelişe, sünnet gibi bir yorumdan onu soyutlamaya çalışanlar görülmektedir. Kur'an yanlısı olduklarını iddia eden bu kişiler, Kur'an'ı, Sünnet gibi en güvenilir ve evrensel nitelikli çerçeve yorumundan ayrı olarak ele alıp anlatmaya kalkışan keyfi İslâm arayışı içindeki kimselerdir. O kadar ki bu anlayış ve arayış sahiplerinden bazıları giderek laisizm'i bile “en büyük ilâhi ikram” sayabilmekte. Kimileri de Bangladeş'te olduğu gibi sömürgeci İngilizleri, itaatı vacip ulu'l-emr ilan edebilmektedir.”⁴

Tarihteki sapıklık ve irtidat olayları hep birilerinin Kur'an-ı Kerim âyetlerini keyfe mâ yeşâ,

4) Bu tür iddialar 3-5 Şubat 1995 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen 1. Kur'an Haftası dolayısıyla sunulan tebliğlerde görülmüştür.

yani diledikleri gibi te'vil etmeleri yüzünden çıkmıştır. Zekât vermemek için direnen mürtedler:

“Onlara duâ et. Senin duan onlar için bereket ve sekînet vesilesidir.”⁵ âyetini, “halifede bu vasıf yoktur, o halde bize de zekat vermek düşmez” şeklinde aklî ve hissi bir yoruma tabî tutmuşlardı.

Öte yandan Hazreti Ali (Radıyallâhü Anh) Hazreti Abdullah b. Abbas (Radıyallâhü Anhüma)'yı Hâricilerle münazara ve görüşmeye gönderirken: “Onlara âyetlerden delillerle karşı çıkma, Sünnet'le karşı çık” talimatını vermişti.

Hazreti Ali (Radıyallâhü Anh)'ın bu talimatının anlamı bugün daha iyi anlaşılmaktadır. Çünkü hâriciler zaten bazı âyetleri kendilerine göre te'vil ederek başkaldırmışlar, müslümanlardan ayrılmışlardı. Sünnetteki çerçeveyi onlara hatırlatmak, Hazreti Peygamber (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz'in anlayış ve uygulamalarını önlerine koymak, kimbilir belki düştükleri yanılığın onları kurtarabilirdi. Hazreti Ali (Radıyallâhü Anh) işte bu tesbit ve ümit içinde o talimatı vermiş olmalıdır.

Bugün de durum aynıdır. Sünnet'teki yorum çerçevesi ve uygulama örnekleri dikkate alınırsa, en azından usûl hatası yapılmamış ve âyetlerin te'vilinde yanılığa düşülmemiş olur. Aksi halde yorumları disipline etmenin imkanı yoktur.

Bize göre asıl acı olan, Kur'an'a karşı çıktığı için alçaltılmış olmak değil, belki keyfi yorumlara gidebilmek maksadıyla “Kur'an'dan başka delil yoktur” deyip onu da -hangi etkiler altında bilinmez- kendi aklınca yorumlayarak aynı duruma düşmektir.

Bu nokta üzerinde yeniden, ısrarla ve dikkatle durmak ve meseleyi ciddiyetle müzâkere etmek gerekmektedir.

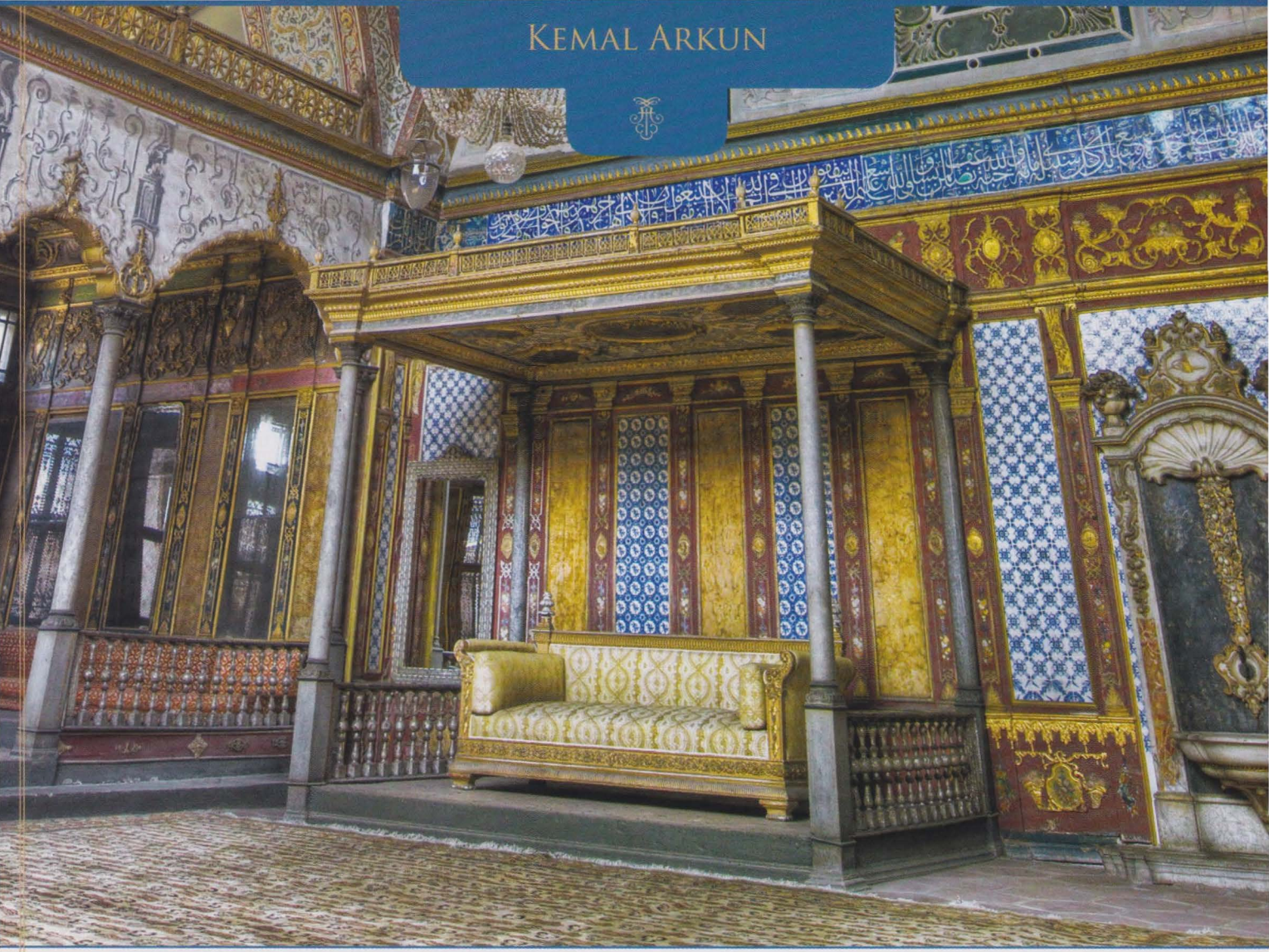
Kur'an'ı getirip tebliğ eden Hazreti Peygamber (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz'in yorumlarına, O'nun hayatıyla geçerlilik sınırı çizmek, vefatından sonrasını insan aklına bırakmak herhalde:

“Muhammed sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. Ölür veya öldürülürse, ökçeleriniz üzerinde gerisin geri mi döneceksiniz?...”⁶ âyetinin tehdidi altına girmek anlamına gelse gerektir.

Selam ve Dua ile...

5) Tevbe Sûresi: 103

6) Al-i İmran Sûresi: 144

OSMANLI ADALET SİSTEMİNİN BOZULMASI

Günümüzde adalet sisteminde yaşadığımız problemlerin çoğunun temelleri birkaç yüzyıl öncesine dayanıyor. Tanzimat Fermânı, işte bu problemlerin çözümünde bir dönüm noktası. Bu fermânla açılan devir, belki de tarihimizin en mühim safhalarından birini teşkil ediyor.

Bundan itibaren ki o zamana kadar eşine rastlanmayan esaslı reformlara girişildi. Tanzimat devrinin işte bu hususiyeti, onu üzerinde en çok durulan ve hakkında belki de en çok kitap yazılan hâdise haline getirdi. Bu devirdeki en mühim reformlar belki de hukuk ve adliye sahasında yapıldı. Osmanlı reformcuları hukuk hayatındaki sıkıntılarının farkında ve bunun öncelikle mahkemeleri ıslah yoluyla aşılacağına şuurundaydı. Hal böyleyken dikkat çekicidir ki, bu konuda yazılmış

pek fazla ilmî esere rastlanamıyor. Osmanlı adliyesinin klasik devri hakkında da vaziyet bundan farklı değil.

Tanzimat devrinden önce adliye nasıldı? Tanzimat devrinde hangi mahkemeler varlığını devam ettirdi, hangi mahkemeler kuruldu? Bunların üzerinde pek durulmuyor. Halbuki hukuk, bir cemiyet için ne kadar mühimse, mahkemeler de hukukun varlığının neticesidir. Hukukun tatbiki gerektiğinde mahkemelere ihtiyaç vardır. Mahkemeler insanlar arasında hukuku tatbikle vazifeli otoritenin bir tezâhürüdür. Yani mahkeme olmaksızın hukukun tatbiki bir şey ifade etmiyor.

Mahkemelerin gelişimi de tam mânâsıyla bir hukuk tarihi konusudur. Ancak hukuk tarihi çalışmalarında bu konuyla alakalı birkaç makâleden başka bir esere rastlanmıyor. Onlar da ne yazık ki kısıtlı bilgileri

tekrar etmekten ileri geçemiyor. Bunun sebebi belki de hukuk reformu konusunun ülkemizde biraz mayınlı bir saha olmasından ileri geliyor. Zülf-i yâre dokunmak endişesi insanları bu sahadan uzak tutuyor.

Halbuki günümüz adliyesi, Tanzimat devri adliyesinin bir bakıma devamından başka bir şey değildir. Bugün karşılaşılan sorunların pek çoğunun arkasında bu devirde yaşananlar vardır. İşte hâlâ istinaf mahkemelere ihtiyaç duyulup duyulmadığı üzerinde konuşuluyor. Bu mahkemeler cumhuriyetten önce vardı. Neden konuldu? Nasıl işledi? Neden kaldırıldı?

Bunlar, üzerinde durulması gereken mevzulardır. Sadece Türk adliyesi değil, bugün hemen hemen bütün Ortadoğu ülkelerinde Tanzimat devri Osmanlı adliye teşkilatı aynen yaşıyor.

Meselâ Ürdün, adliye teşkilatı, Osmanlı adliyesine en çok benzeyen devlettir.

I. ISLAHAT MI, İNKILAP MI?

Osmanlı Devleti'nin yaklaşık altı yüz yıllık ömrünü umumiyetle iki devreye ayırmak âdet olmuştur. Bir yanda beş yüz yılı geçen klasik devir; öte yanda yüz yıl bile sürmemiş Tanzimat devri. Bu ikinci devir süre itibarıyla çok kısa olmasına rağmen, geçirdiği safhalar ve şahit olduğu olaylar bakımından klasik devre göre daha dolu dolu yaşanmıştır. Bu sebeple olsa gerek XIX. yüzyıl "imparatorluğun en uzun yüzyılı" olarak adlandırılıyor. Bu yüzyılda Osmanlı Devleti'ndeki çözülmelerin su yüzüne çıktığı ve bu durumdan kurtulmak için bir değişim yaşamının gerektiği kabul edilmiştir. Bir yandan dış baskılar, bir yandan iç huzursuzluklar, diğer yandan devlet cihazının artık bozulmaya başlaması bu değişim ihtiyacını hızlandırmıştır. Ancak bu değişim kolay olmamıştır. Devletin esasını teşkil eden adalet sistemi bozulunca başka unsurların bozulmasına gerek kalmıyor. Osmanlı Devleti'nde de böyle oldu. Dolayısıyla Tanzimat devrindeki ıslahatın büyük bir kısmı hukuk sahasında gerçekleştirildi. Bu da iki yönde cereyan etti: Kanunlaştırma ve yeni mahkemelerin kurulması. Bu alandaki reformların etraflıca ve derli toplu bir biçimde ortaya konulmasının diğer Tanzimat reformlarının incelenmesinde de mühim ölçüde yardımcı olacağı aşikârdır.

Tanzimat devri ve bu devirde gerçekleştirilen reformlar hakkında hayli eser kaleme alınmıştır. Ancak hukukî reformlar böylesine mühim olmasına rağmen her nedense şimdiki kadar üzerinde fazla durulmuş değildir. Kanunlaştırma hareketi bu bakımdan daha şanslıdır.

İlânının yüzüncü yıldönümünde Tanzimat'ın çeşitli yönleriyle incelendiği ünlü derlemede Hıfzı Veldet'in "*Kanunlaştırma Hareketleri ve Tanzimat*" adında bir makâlesi yayınlanmıştır.

Yıllar sonra aynı konuda bazı eserler kaleme alınabilmiştir. Osman Öztürk ve Osman Kaşıkçı Mecelle, Halil Cin Arazi Kanunnâmesi, M. Akif Aydın da Hukuk-ı Âile Kararnâmesi üzerinde çalışmışlardır. Ancak Kanun-ı Esasî ile hukukî yönden ve müstakil olarak ilgilenen -bilindiği kadarıyla- hiç olmamıştır. Gülnihal Bozkurt ise resepsiyon üzerinde çalışmıştır. Bu konuda kaleme aldığı "*Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi*" adlı eserinde yargı örgütündeki gelişmelere de değinmektedir. Tanzimatın yüzüncü yıldönümünde çıkarılan söz konusu derlemede Mustafa Reşit Belgesay'ın "*Tanzimat ve Adliye Teşkilâtı*" adlı makâlesi sahasında tek olmakla beraber, kısa ve hayli eksiktir. Bu makâle, sonraları yayınlanan eserlerde Tanzimat adliyesiyle alakalı yegâne referans kaynağıdır. Tanzimat devri adliye teşkilâtı üzerinde çalışmak her nedense ihmâl edildiği için ne yazık ki mevzuyla alakalı bilgiler, tek tük, bölük pörçük, öte yandan eksik ve hatalı değerlendirmelerden ibâret kalmıştır. Dolayısıyla hukuk tarihimiz açısından çok ehemmiyet taşıyan bu mevzuyla alakalı derli toplu bir çalışma yapmak yararlı görülmüş ve bu devre dair araştırmalara bir nebze olsun katkı sağlayacağı ümidiyle eser kaleme alınmıştır.

Tanzimat devrinde yapılan adliye reformları etkisini sonraki yıllarda da sürdürmüştür. Gerek cumhuriyet idaresi ve gerekse istiklâlini kazanan eski Osmanlı vilâyetleri bu sistemi kendilerine örnek almışlardır. Cumhuriyet devri adliyesi Tanzimat reformlarıyla başlayan bir safahatın neticesidir ve bu devirde kurulan nizâmîye mahkemeleri üzerine oturtulmuş bir sistemdir. Dolayısıyla Tanzimat devri adliyesi hakkında yeterince bilgi sahibi olmadan cumhuriyet adliyesinin meseleleri üzerinde söz söylemek kolay değildir.

Tanzimat devrini, 1839 yılında ilân edilen Gülhâne Hatt-ı Hümayun'u ile başlatmak âdet ise de, bunun çok daha eskilere giden kökleri olduğu bilinen bir gerçektir. Bu sebeple Tanzimat reformları denildi mi hiç değilse Sultan II. Mahmud saltanatını da içine alan bir periyodu göz önünde tutmak gerekmektedir. Tanzimat'ın başlangıcı hakkında tam bir belirlilik olmadığı gibi, sonu hakkında da ittifak yoktur. Kimileri Tanzimat'ı ıslahat Fermânı'nın ilân edildiği 1856 yılında bitirir, kimileri ise Meşrutiyet'in ilân edildiği 1876 yılına kadar götürür. Ancak çok kimseye göre Birinci Meşrutiyet'ten İkinci Meşrutiyet'e kadar süren otuz yıllık devrenin (bir başka deyişle Sultan II. Abdülhamid saltanatının) Tanzimat'tan ayrı tutulacak bir tarafı yoktur. Bu devir Tanzimat reformlarına var güçle devam edildiği bir devirdir. İkinci Meşrutiyet ve Mütâreke devirleri siyasî tarih itibarıyla gerçi hiç bir zaman Tanzimat devrinden sayılmamıştır ama adliye reformları bakımından Tanzimat'la başlayan hareketten ayrı tutulması da imkânsızdır. Kanun-ı Esasî'nin Tanzimat devri fermânlarında olduğu gibi hükümdarın atifeti olmaması bakımından iki devir belki farklılık arz eder

ama adliye konusunda İkinci Meşrutiyet ve Mütâreke devirlerinde gerçekleştirilen icraat, Tanzimat devrinin ve zihniyetinin uzantısından başka bir şey değildir. Dolayısıyla bu çalışmada Tanzimat'ın ilânıyla başlayan ve devletin sonuna kadar süren zaman periyodundaki adliye reformları üzerinde durulmuştur. Bu devir yeni mahkemelerin kurulduğu ve mevcut olanların da yeniden yapılandırılmaya çalışıldığı bir devirdir. Eskiyle yeni, hemen her zaman yan yanadır.

Tanzimat'tan sonra Osmanlı Devleti'nin hayatında açılan yeni safha bir inkılâb, bir devrim sayılamaz. Niyazi Berkes, o zamanki Osmanlı cemiyetinde hâkim olan telâkkiye göre, hayatın kanunu inkılâb (değişme) değil, nizam (düzen), ideal olan da evrim değil dengedir, diyor.

Tanzimat'ın getirdikleri daha çok *batılılaşma* veya *reform* olarak adlandırılmaktadır.

Batılılaşma tâbiri belki doğrudur ama reform tâbiri bu devri daha iyi anlatmaktadır. Reform, yeniden yapılanma demektir ve Türkçe'deki *ıslah* sözünün karşılığıdır. Zâten bu devirde yapılanların daha çok ıslahat olarak vasıflandırılması boşuna değildir. *Tanzimat* sözü de azçok bu paraleldedir; hattâ o zaman için herkese ıslahat kelimesinden daha sevimli gelmiştir. Üstelik en gerekli görülen kanun yapma ve düzen kurma kavramlarını da ifade etmektedir.

Nitekim tanzimat nizâmından gelir. Nizam da düzen, reorganizasyon karşılığıdır. Avrupalılar

Tanzimat için *legislation* (taknin) sözünü kullanmayı tercih etmişlerdir. Bu reformları adlandırırken, tanzimat, nizam gibi kelimelerin tercih edilmesi akla şunu getiriyor: "Eski sistem iyiydi, bu sistemden uzaklaştıkça işler bozuldu, şimdi tekrar o düzeni ihyâ etmek gerekmektedir, böylece sıkıntılar aşılabılır!" Tanzimat sonrasına hep bu zihniyet hâkim olmuştur.

Tanzimat reformları belki bir yenilik arayışını gösterir ama bu devirde eski siyaset, hukuk ve cemiyet telâkkilerinin de aynen devam ettiği görülür. Devre "Tanzimat" adının verilmesi de bundandır. Fransa'da Birinci İmparatorluk yıkıldıktan sonra krallık ihyâ edilerek eski Bourbon hânedanının tekrar başa getirildiği devre *restorasyon* devri denilmiştir. Tanzimat ricâli bundan bir adım ileri giderek reformu benimsemiştir. Ancak muhafazakâr vasfı sebebiyle hiçbir zaman bir inkılâb olamamıştır. Öncelikle bu devirde mahkemelerle alâkalı getirilen her düzenlemenin arkasındaki sebepler, bunların pozitif hukukla uyuşup uyuşmadığı, öte yandan da model alınan sistem üzerinde durulmuştur. Yeni kurulan mahkemeler, bunların teşkilât yapıları, hususiyetleri, bu mahkemelerdeki vazifeliler, mahkemelerin birbirleriyle olan münasebetleri incelenmiştir.

Konu, mahkemeler ve daha ziyâde de teşkilât yapısındaki gelişmeler olduğu için muhakeme usulü,

hükümlerin icrâsı, hukuk tahsili, avukatlık gibi her biri müstakil bir araştırmaya esas teşkil edebilecek konular üzerinde tafsilat verilmemiştir. Sadece reformların ne olduğu ve adliye sisteminin aldığı şekil üzerinde durulmuştur. Muhakeme usullerindeki yenilikler çok ehemmiyet taşıdığı halde, bu çalışmayı tamamlayıcı bir başka araştırmanın konusu olabileceği düşünülmüştür. Böylece çalışmanın çok geniş boyutlara ulaşmasından kaçınılmıştır.

Çalışmanın konusu Tanzimat devri ile yakından alâkalı olduğu için bu devre âit genel eserlerden geniş biçimde istifade edilmiştir. Zamanın vak'a-nüvisi olan Ahmed Lütfi Efendi'nin kaleme aldığı tarihin muhtelif ciltleri, öte yandan zamanın en önde gelen hukuk ve devlet adamlarından, ayrıca bu devir hukukî reformlarının babası sayılabilecek olan Ahmed Cevdet Paşa'nın eserleri, bilhassa Tezâkir'den çok faydalanılmıştır. Bu devreyi yerinde yaşamış bir Fransız olan Ubcini'nin değerli ve nisbeten objektif düşüncelerinin yer aldığı *Lettres sur la Turquie* (Türkiye 1850) ve *La Turquie actuelle* (1855'de Türkiye) adlı iki eseri bu devir için oldukça faydalıdır. Yine bir Fransız, Engelhardt'ın bu devri bir Avrupalı gözüyle belki de en iyi anlatan ve teknik bakımdan oldukça düzenli *La Turquie et le Tanzimat*, (Türkiye ve Tanzimat) adındaki eseri bunlardan geri kalmaz. Her üçü de Türkçe'ye tercüme olunmuştur. Roderic Davison'un yakında Türkçeye de çevrilen *Reform in the Ottoman Empire* kitabı da bu meyandadır. İlber Ortaylı'nın bilhassa *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı* ile ayrıca Musa Çadircı'nın çalışmaları Tanzimat devrini mevzu edinen umumî eserlerin en iyi örnekleridir. Adından da anlaşılacağı üzere Tanzimat demek kanun ve nizam demektir. Reformlar sayısız kanun çıkararak gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu sebeple bunların yer aldığı *Düstur* ve devletin resmî gazetesi olan *Takvim-i Vekâyi'* en çok başvurulan kaynakların başında gelmektedir. Bunlarda rastlanamayan mevzuat Başbakanlık Osmanlı Arşivi ve Serkez Karakoç'un çok kıymetli arşiv derlemesi olan *Külliyat-ı Kavânin* taranarak elde edilmeye çalışılmıştır.

II. KLASİK DEVİRDE MAHKEMELER

Monarşiyle idare edilen devletlerin hepsinde olduğu gibi, önceki hukukumuzda da yasama, yürütme ve yargı fonksiyonlarını adı ne olursa olsun (halife, sultan, emir, padişah vs.) hükümdarın uhdesindeydi. Ancak hükümdar bu fonksiyonlarını vekilleri vâsıtasıyla kullanır; yargı fonksiyonunu da hükümdar adına onun tâyin ettiği hâkimler yerine getirirdi.

İslâm dünyasında *kâdî* (kadı) adı verilen hâkimleri belli yargı çevrelerinde dâvâ görüp halletmek üzere hükümdar tâyin ederdi. Hazret-i Peygamber bizzat dâvâ dinleyip hüküm verdiği gibi, kadılar da tâyin etmiş; O'ndan sonraki halifeler de bu yolda hareket etmişlerdi.

Abbasiler zamanında *kâdiyülkudatlık* adlı bir makam ihdâs edilerek İmam-ı Azam Ebû Hanife'nin gözde talebesi, büyük hukukçu İmam Ebû Yusuf bu makama getirilmişti.

Günümüzdeki adalet bakanlığı ile temyiz mahkemesi ve yüksek idare mahkemesi reislikleri gibi memuriyetlere karşılık gelen bu makam artık kadıları tâyin etmeye ve halifenin yargı salâhiyetini onun adına kullanmaya başladı.

Osmanlı Devleti'nde de ilk olarak Osman Gâzi tarafından kadılar tâyin edilmiş; Sultan I. Murad zamanında da önceki İslâm devletlerindeki *kâdiyülkudatlık*ın benzeri kazaskerlik kurumu ihdâs edilmiş, kadıları artık bu makam tâyin etmeye başlamıştır. Daha sonra Rumeli ve Anadolu kazaskerliği olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Kazasker Osmanlı Devleti'nde ilmiye sınıfı adı verilen ve kazâ, fetvâ ve öğretim işleriyle uğraşan sınıfın başıydı. Osmanlı ülkesi kazâ adını taşıyan yargı çevrelerine taksim edilmişti. Bunların her birine medreselerin yüksek sınıflarından mezun olmuş üstün ahlâk ve ilmî ehliyet sahibi kimselerden iki yıllığına kadılar tâyin edilirdi. Mekke, Medine gibi mutenâ yerlerde bu süre bir yıldır. (Günümüzde noterlikte olduğu gibi) sırada bekleyen herkesin vazifeye tâyin edilebilmesi ve kadıların gittikleri yerlerde halkla içli-dışlı olmalarına yol açmamak gibi maksadlarla tesbit edilen bu bir veya iki yıllık süre sonunda kadılar merkeze gelerek yeni bir memuriyete tâyinlerini beklerlerdi. Bu bekleme müddetinde de medreselerde müderrislik yaparak nazârî bilgilerini geliştirebilirlerdi.

Kadıları önceleri buldukları beldelere göre kazaskerler tâyin ederken XVI. asırdan sonra giderek kazaskerliğin önüne geçerek ilmiye sınıfının başı durumuna gelen şeyhülislâmlık makamı bir takım üst rütbeli kadıları tâyin etme salâhiyetini kazanmıştır.

İşleri fazla olan yerlerde kadılar kendilerine kadılık vasıflarını hâiz kimselerden vekiller seçebilirlerdi. Bunlara nâib denirdi. Kimi zaman uzak yerlere tâyin edilen kadılar vazife yerlerine gitmeyerek merkezde kalır ve yerlerine nâib tâyin ederlerdi. Önceleri kadıların muayyen maaşları yoktu, vakıf veya mahkeme gelirleriyle geçinirler, yanlarındaki nâib, kâtib, muhızır ve mübâşir gibi memurların maaşlarını da kendileri karşılardı. Kadılar, dâvâ görmenin yanı sıra, buldukları yerin idare, mâliye ve belediye işleriyle de vazifelidiler. O devirde muayyen mahkeme binâları yoktu. Kadılar ya evlerinde veya câmilerde dâvâ dinlerlerdi. Hattâ bâzen yolda giderken bile kadıya başvurup dâvâsını arz edenler olur, hemen ayaküzeri dâvâ görülüp karar verildiği olurdu. Kadılar birbirlerinden rütbe ve gelir bakımından ayrılırlardı. Bunun dışında aralarında bir hiyerarşi söz konusu değildi. Mülki âmirlerin de kadılar üzerinde kontrol salâhiyeti bulunmuyordu. Kadılar merkezden tâyin edilir ve doğrudan merkezle yazışmalarını

yürütürdü. Mahkemelerde İslâm hukuku tatbik olunur ve verilen hükümler derhal kolluk vazifelerini (merkezde çavuşbaşı, taşrada subaşı vs.) tarafından yerine getirilirdi. Verilen karara itirazı olan bunu pâyitahtta bulunan Divan-ı Hümâyun'a götürebilirdi. Divan hükümü inceler, hukuka aykırılık görürse dâvâyı yeniden görülmek üzere ya hükmü veren veya başka bir mahkemeye gönderir, yahud da dâvâya bizzat kendisi bakarak neticelendirirdi. Divan'ın kararına karşı da herkesin padişaha başvurma hakkı vardı.

Böylece her kazâ çevresinde bulunan ve kadıların başkanlık ettiği şer'iyye mahkemelerinin temyiz mercii merkezde bulunan Divan-ı Hümâyun ve Veziriâzam Divanları idi. Merkezde bir de yüksek memurların miras taksimlerine bakan Kazasker Divanı vardı. Ayrıca esnaf üzerinde lonca ve benzeri meslek teşekkülleri ile muhtesiblerin, mâlî ihtilâflarda defterdarların, askerler üzerinde Yeniçeri Ağası ve Kaptan-ı Derya'nın, Hazret-i Muhammed soyundan gelenler üzerinde nakîbüleşrafların, tımar ihtilâflarında taşradaki beylerbeyi ve sancakbeyleri divanlarının da bir takım kazaî salâhiyetleri vardı. Gayrimüslim teb'a ahvâl-i şahsiyye denilen şahıs, âile ve miras hukukuyla alâkalı dâvâlarını kendi ruhânî meclislerinde; ecnebiler de kendi aralarındaki ihtilâfları konsolosluklarında çözdürürlerdi.

ADLİYE REFORMLARININ SEBEPLERİ, MEŞRULUK TEMELLERİ VE MODEL ALINAN SİSTEM

I. ADLİYE REFORMLARININ SEBEPLERİ

Osmanlı Devleti XV, XVI ve hattâ XVII. yüzyıllarda tâbir yerindeyse dünyanın süper gücüydü. Girdiği savaşların tamamına yakınına kazanmış, bilinen dünyanın en geniş topraklarına sahip olmuştu. Buna paralel olarak siyasî, sosyal ve ekonomik alanda da güçlü müesseseler teşkil etmişti. Ancak XVIII. yüzyıla gelindiğinde ibre Avrupa'nın lehine dönmüştü. Öncelikle rönesans ve reformu gerçekleştirip bilim ve teknikte mühim gelişmeler kaydederek, bir yandan da mezhep savaşlarını bitiren Avrupa devletleri arasında ittifaklar kurulmuştu. Osmanlı Devleti ise öncelikle askerî gücünden çok şeyler kaybetmişti. Tımar sistemi bozulmaya yüz tutmuştu. Orduda tam bir düzensizlik hâkimdi. Peşpeşe mağlubiyetler hem toprak kaybına, hem mâliyenin bozulmasına, hem de moral çöküntüsüne sebebiyet vermişti. İçeride ayaklanmalar umumî âsâyişi ve buna paralel olarak nüfus yapısı ve ekonomiyi sarsmıştı. Merkezî otorite zayıflamış, gerek mahallî yöneticiler, gerek ulemâ, gerekse taşra ileri gelenleri buldukları yerde icâbında merkeze kafa tutabilen birer otorite hâline gelmişlerdi. Bütün bunların neticesi olarak da siyasî düzen bozulmuş, adalet fikri zayıflamıştı. Teknik gelişmeleri parasızlık sebebiyle tatbik

edemediği için bir asır önceki seviyede kalan Osmanlı Devleti'nin artık Avrupa ile baş etmesi düşünülemezdi elbette.

Devlet adamları bunun farkına çabuk vardılar ve reform çareleri aramaya başladılar. Ancak çökmeye yüz tutmuş bir ülkede reform yapmanın güçlüğü, hattâ bâzen imkânsızlığı ortadaydı.

Bu çöküntüden geçinen zümreler yeniliklere karşı çıkmış; peşpeşe hükûmet darbeleri kararlı ve radikal bir reforma girişilmesine imkân vermemiştir. Bilhassa Sultan I. Osman, Sultan III. Ahmed ve Sultan III. Selim devirleri çok mühim birer fırsattı; ancak kanlı birer biçimde son bulmasıyla fırsat iyiden iyiye elden kaçmıştır. Bu arada sanâyi inkılâbını da yapan Avrupa aradaki mesâfeyi iyice açmıştır. İslahat işinin kaçınılmazlığını gören devlet ricâli işe ordudan başlamışlardır. Avrupa'dan mütehasıslar getirtilerek ordu ıslaha çalışılmıştır. Ardından yurt dışına talebe gönderilmiştir. Avrupa'ya giden talebeler buradaki muvaffakiyetin sadece askerî alanda olmadığını fark etmişler; ülkelerindeki müesseselerin de ıslah edilmesi gerektiğini anlamışlardır. Bu arada ticaret sebebiyle Avrupa ile Osmanlı Devleti'nin münasebetleri artmış, pek çok yabancı tüccar bu ülkeyle ticarete başlamıştı. Avrupa, Osmanlı Devleti'ne bu hâliyle devam etmek istiyorsa bir takım reformlar yapması gerektiğini biraz tazyik yollu telkin ve tavsiye etmişlerdir. Artık her şey kararlı bir biçimde işe girişmekten ibâretti. Başta kararlı ve güçlü bir hükümdar vardı. Askerî reformların yanı sıra ülkenin siyasî ve adlî yapısı da ele alındı. Meşveret esasına dayalı meclisler kuruldu. Bozulan adliye sistemi ıslâha teşebbüs edildi. Bu bozulmanın sebepleri araştırılarak giderilmeye çalışıldı.

1. DIŞ BASKILAR: Osmanlı topraklarında farklı din ve ırka mensup çok sayıda topluluk yaşamaktaydı. Bunlar Osmanlı hukukunun kendilerine tanıdığı hukukî otonomiye sahip ve belli bir takım hukukî ihtilâflarını kendi kazâ mercilerine götürmekte serbest idiler. Ancak devlet idaresinde gayrimüslimlerin bir söz hakkı bulunmamaktaydı. Gayrimüslim vatandaşlar (zimmîler) Osmanlı Devleti'nde her türlü hak ve hürriyete sahip oldukları halde esas itibarıyla amme hizmetlerine gelemezlerdi. Hâkim sınıf hangi ırktan olursa olsun müslümanlardı. Bir başka deyişle müslümanların üstünlüğü, gayrimüslimlerin kendi hallerine bırakılması mevzubahis idi¹. Ancak İslâm hukuk telâkkisine göre, zimmîlik zâten gayrimüslimlerin müslümanların hâkimiyetindeki topraklarda bu statüde yaşamaya râzı olarak kaldıklarına delâlet ederdi. İslâm hukuku bunların her türlü temel hak ve hürriyetini teminat altına almıştı. Öyle ki zimmî ile müslüman arasında siyasî hâkimiyet sürecine girebilme hakkı dışında bir fark yoktu. Bu sebeple son zamanlarda istiklâlini kazanan ülkelerden Osmanlı ülkesine göç eden gayrimüslimlere sıkça rastlanmaktaydı². Dolayısıyla zimmîlerin bundan bir şikâyetleri teorik

olarak yoktu. Oysa Fransız ihtilâlinin sonra vaziyet değişmiştir.

Tanzimat devrinde Osmanlı hükûmetine gayrimüslimlere daha fazla imtiyaz tanınması ve devlet müesseselerini, bu arada adlî mercileri ıslah etmesi hususunda baskı yapan ecnebi devletlerdeki vaziyet hiç de iç açıcı değildi. İngiltere ve İsveç'de Katolikler, İtalya ve İspanya'da Katolik olmayanlar tâkibat altındaydı. Yahudî ve ateistlerin ise hiç bir yerde söz hakkı bulunmuyordu. Rusya'da vaziyet çok daha feciydi. Ruslar Polonyalılara, İngilizler İrlandalılara, Amerikalılar ise Zencilere göz açtırmıyorlardı. Öte yandan bu sırada hiçbir devlette hâkim dinin mensupları dışındakilerin Osmanlı Devleti'nde olduğu gibi geniş biçimde devlet hizmetine alındığına rastlanmamaktadır³. Yeni Osmanlıların güzide temsilcilerinden olup bilahare kendisine mülkî vazifeler verilen Ziya Paşa, 1869 tarihli bir makâlesinde diyor ki: "...Şimdi Avrupalıların şeriat-i islâmiye hakkında ol kadar suizanları vardır ki mâdem ki müslümanlarda şeriatle hüküm ve amel etmek usul ve itikadî câridir, bunlar için terakkiyat-ı asriyeden behreyâb olmak kâbil değildir ve müslümanları dâire-i insaniyet ve medeniyete getirmek mutlaka şeriatin mahv-u-ibtaliyle Avrupa'da cereyan eden kavânin ve nizâmâtın idhal ve istimaline mevkuftur zu'mundalar ve delil olarak Bâb-ı Fetvâ devâirinde ve mehâkim-i şer'iyyede câri olan fesâdat ve irtikâbatı ta'dad ederler. Kendi mahkemelerinde beher gün vukua gelen ve gazeteleri adalet deyu bar bar bağırta fesadları hiç saymazlar..."⁴.

1789 yılından itibaren Fransız ihtilâlinin beslediği milliyetçilik cereyanı tüm dünyaya, bu arada Balkanlara da yayılmaya başladı. Osmanlı hâkimiyetindeki milletler, daha doğrusu halklardan bir kısmı istiklâl talebiyle ayaklandılar ve bu teşebbüslerinde de muvaffak oldular.

Osmanlı ülkesinde yaşayan diğer gayrimüslim halklar da daha fazla otonomi isteğiyle huzursuzlanıyorlardı. Menfaatleri Osmanlı Devleti'nin zayıflaması üzerine kurulmuş olan Avrupa devletleri için bu kaçınılmaz bir fırsattı. Nitekim bu fırsatı kaçırmayarak gayrimüslimleri kışkırtmaya başladılar. Gayrimüslimler, artık müslümanlarla aynı statüde, onlarla aynı imkânlardan yararlanmak, kısacası devlet idaresinde söz sahibi olmak istiyorlardı⁵. Osmanlı devlet cihazındaki bozulma, müslümanlar kadar gayrimüslimlerin de sıkıntı çekmesine, canlarının yanmasına sebebiyet vermişti. Milliyetçilik cereyanı, gayrimüslimlerin de idarede söz sahibi olarak, bu sıkıntılardan bir nebze kurtulacağı fikrini -haklı olarak- telkin etmiştir.

Osmanlı ülkesinde müslümanlar idareci-hâkim sınıf sayılıp, gayrimüslim Osmanlı vatandaşları devlet memurluğu ve askerlik gibi işlere giremediği için, umumiyetle sanat ve ticaret sahasında söz sahibi olmuşlardı. XIX. yüzyıl başlarında Avrupa devletlerinin

Osmanlı ülkesindeki ticaretlerine de bunlar aracı ol-
maktaydılar. Avrupa devletleri, bu sebeple de bunları
himâye etmek lüzumunu duymuşlardır.

Kendi ülkesinde laiklik prensibini benimseyen
ve bütün dinlere eşit uzaklıkta durmaya özen göste-
ren Fransa, bu defa bahis mevzuu prensibi bir kenara
iterek Katoliklerin birinci hâmisî rolünü üstlendi ve
daha çok Orta Doğu'da yaşayan Katoliklere sahip çık-
tı. Balkanlarda yaşayan halkın çoğunluğu Ortodokstu.
Orta Doğu ve Anadolu'da da bu mezhepten halklar ya-
şamaktaydı. Bunlara himâye elini uzatmak da en çok
aynı mezhepteki Rusya'ya yarıyordu. Zâten 1833 tarihli
Hünkâr İskelesi Antlaşması Rusya'ya Ortodoks teba
üzerinde bir himâye hakkı vermişti. Bunun üzerine
Protestanlar ile diğer din ve mezheptekilere sahip çık-
ma vazifesi de İngiltere'ye kaldı.

Sultan II. Mahmud, saltanatının ikinci yarısında
ülkede bir dizi ıslâhâta teşebbüs etmişti. Ancak bu ara-
da Mısır Vâlisi Mehmed Ali Paşa ayaklanarak Anadolu
içlerine kadar geldi. Devlet bununla baş edemeyin-
ce Rusya'dan yardım istedi. Bunun üzerine Osmanlı
Devleti'nin Rusya ile yakınlaşmasından endişelenen
İngiltere devreye girerek ileride bir takım tâvizler ko-
parmak pahasına Osmanlı Devleti'ne yardım etti. Lord
Stratford Canning, birkaç defa sefir olarak İstanbul'a
gönderildi. Çok usta bir hâriciyeci olan Lord Can-
ning, Osmanlı Devleti'nin batılılaşma teşebbüslerine
samimî destek verdi. Bu konuda ilk sefirliği sırasında
yakın dostu Mustafa Reşid Paşa'ya telkin ve tavsiyeler-
de bulunarak Tanzimat Fermânı'nın ilân edilmesinde
mühim rol oynadı. Reşid Paşa zeki bir devlet adamı
olarak önce Paris, sonra Londra'da sefâret vazifesi yap-
mıştı. Her iki ülkenin de lisan ve kültürünü yakından
öğrenme fırsatı bulmuş, burada yakın dostlar edinmiş-
ti. Bu sırada İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Palmerston
Reşid Paşa aracılığıyla Osmanlı hükûmetine reform
tavsiyesinde bulunmuş, karşılığında İngiliz dostluk ve
ittifakını teklif etmiştir⁶. Avrupa'nın baskı ve telkinle-
ri yanında Reşid Paşa da ıslâhâta yürekten inanmıştı.
Fransa Kralı Louis Philippe'in oğlu Prens de Joinville
ile görüşmesinde Tanzimat Fermânı mâhiyetinde bir
beyannâmenin yakında ilân edileceği hususunda temi-
nat vermişse de Prens buna inanmamıştır⁷. Reşid Paşa
zâten her alanda İngiliz taraftarı bir siyaset izlenmesini
doğru buluyordu⁸.

Bu sıralarda ileride mühim bir kazâ merci vasfı
kazanacak olan Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye kurul-
muştur. Mısır isyanı sebebiyle hem Rusya'nın ve hem
de İngiltere'nin destekleri Osmanlı ülkesindeki gayrı-
müslimlerin vaziyetlerinin iyileştirilmesi, daha doğru-
su imtiyazlarının arttırılması karşılığındaydı. Sultan
II. Mahmud hukukun umumî prensiplerine aykırı bul-
madığı bu tâvizi vermekte tereddüt etmedi, hiç değilse
kendisini mecbur hissetti.

İşte bu padişahın her mânâya gelebilen “Ben
teb'âmdan Müslümanları ancak câmide, Hıristiyanları
kilisede, Musevileri havrada tanımak isterim. Araların-
da başka gûna bir fark yoktur. Cümlesi hakkındaki me-
habbet ve adaletim kâvidir ve hepsi hakikî evlâdımdır”
sözü bu sıralarda söylenmiştir. Sultan II. Mahmud
muhafazakâr devlet adamlarının telkinleriyle yenileş-
meyi bir fermânla resmen ilâna yanaşmamıştır. Ancak
İngiltere gayrimüslimlerin himâyesi yanında kendisi
için bir takım ticarî imtiyazlar peşindeydi ve bunu da
1838 tarihli Baltalimanı Ticaret Anlaşması ile temin
etme imkânını buldu. Bunu diğer Avrupa devletle-
riyle imzâlanan ticaret anlaşmaları tâkib etti. Sultan
II. Mahmud'un ölümü, yerine de genç ve yumuşak
tabiatlı Sultan Abdülmecid'in geçişiyle bu sıralarda
Hâriciye Nâzırı bulunan Reşid Paşa Gülhâne Hatt-ı
Hümâyunu'nu ilâna muvaffak olmuştur⁹. Denilebilir
ki, Mısır isyanı dolaylı da olsa Tanzimat Fermânı ve
bunu izleyen reformlara sebebiyet veren hâdiselerden
biridir¹⁰. Gerek ticaret anlaşmaları ve gerekse Tanzi-
mat Fermânı açıkça adli reformlardan söz etmemekle
birlikte, ihtivâ ettikleri prensipler sebebiyle dolaylı ola-
rak ülkede yeni kazâ mercilerinin teşkilini zarurî kı-
lıyordu. Bu sebeple ticaret meclisleri ve hemen ardın-
dan da gayrimüslimlerin âzâ olarak yer aldığı merkezî
ve mahallî meclisler kurulmaya başlandı.

Lord Canning, Reşid Paşa üzerindeki tesirini göre-
rek Tanzimat Fermânı'ndan sonra da yeni reformlar
hususunda telkinlerini sürdürmüştür. İngiltere, Rusya
faktörünü de göz önüne alarak, Osmanlı Devleti'nin bu
hâliyle varlığını sürdürmesini menfaatleri bakımından
gerekli görmekteydi. Sert ve kararlı padişah Sultan II.
Mahmud'un yerine geçen genç ve yumuşak Sultan Ab-
dülmecid zamanında Lord Stratford sözünü daha çok
dinletme imkânını bulmuştur¹¹. Mamafih Osmanlı
mahkemelerinde gayrimüslimlerin şahitliklerinin din-
lenilmesi ve din değiştirmenin suç olmaktan çıkarıl-
ması hususundaki baskılarını ise kabul ettirememiştir.
O zamanlar Fransa'nın İstanbul elçisi bulunan Thou-
venel ise Fransa politikasını kabul ettirmek için Lord
Canning ile rekâbet halindeydi. Ancak Reşid Paşa'nın
İngiliz sempatizanı ve İngiltere sefirinin yakın dostu
olmasından dolayı bu devirde ibre İngiltere tarafın-
da kalmıştır. Reşid Paşa'ya göre, İngiltere Fransa'dan
daha güçlüydü ve İngiltere'nin dostluğu kalıcı, Fran-
sız dostluğu ise ülkenin karakteri ve hükûmetlerinin
devamlılığında gösterdiği kararsızlık gibi sağlamlıktan
uzaktı. Reşid Paşa ve hattâ Sultan Abdülmecid Fransa
aleyhtarı değildi belki ama İngiltere'nin gücünden de
çekiniliyordu¹².

Reşid Paşa, Avrupa'ya, bilhassa İngiltere'ye karşı
aşırı teslimiyetçi olmakla tanınmıştır. Bu teslimiyetin
arkasında biraz da İngiltere'nin padişaha yaptıkları bas-
kı vardı. Gerçekten de İngiliz elçisi padişaha gerek tav-
siye, gerekse telkin yoluyla hulûl ederek Reşid Paşa'nın

defalarca sadrâzamlığa getirilmesini, Tanzimat'ın ilânını ve bunu tâkip eden yıllardaki reformların gerçekleştirilmesini temin etmiştir¹³. Bununla beraber, Reşid Paşa ve taraftarlarının çağdaş Avrupa'nın devlet ve cemiyet sisteminden etkilendikleri, ama bunun doğrudan İngiliz telkinine kapıldıkları mânâsına gelmediği görüşünde olanlar da vardır¹⁴. Avrupa'da 1830, 1848 ve 1863 ihtilâllerinden sonra Rusya ve Avusturya hâkimiyetindeki Polonya ve Macaristan'daki vatanseverler istiklâl sevdasıyla ayaklanmışlardı. Sert bir biçimde bastırılan bu ayaklanmalara katılanlar Osmanlı Devleti'ne ilticâ etmiş; Avusturya ve Rusya'nın ısrarlı taleplerine rağmen Osmanlı Devleti bunları iade etmemişti. Bu mültecilerin büyük çoğunluğu müslüman olarak devlet hizmetine girmişlerdi. Tanzimat reformlarında bunların da büyük rolü olmuştur. Bu da Tanzimat reformlarının batılı karakterinin arkasındaki sebeplerden biri olarak görülür¹⁵.

Osmanlı Devleti'nin Reşid Paşa'nın sadrâzamlığı sırasında girdiği Kırım Harbi'nde İngiltere, Fransa ve Sardinya müttefik olarak çarpışmış, Rusya yenilmişti. Bu harb sonunda toplanan Paris Konferansı'nda Avrupa devletleri Osmanlı hükümetinin hukuk sahasında reform yapması gerektiğini ilk defa açıkça bildirmişlerdir. Bu sırada sadrâzamlığa Reşid Paşa'nın yetiştirmelerinden Âli Paşa geçmişti. 1856 yılında çıkarılan İslahat Fermânı'nda adliye sahasında yapılması düşünülen reformlar açıkça zikredilmiş; gerek müslüman ve gayrimüslim teb'a arasındaki, gerekse çeşitli mezheplere mensup gayrimüslim teb'anın birbiri arasındaki ticaret ve ceza dâvâları için muhtelit (karma) mahkemeler kurulması, bu mahkemelerde tatbik edilmek üzere ceza ve ceza usul kanunlarının hazırlanması taahhüt edilmişti. Bu fermân Avrupa'nın beklediğinden de fazlasını ihtivâ etmekteydi.

Öyle ki İngiliz, Fransız ve Avusturya elçilerinin "Vükelâ-yı sâlife her hususda tas'ib-i maslahat ederlerdi. İşte vükelâ-yı hâzıra matlub ve me'mulümüzün önüne geçdiler"¹⁶ şeklinde konuştukları ve Fransız elçisinin "Devlet-i Aliyye'den bu kadar fedâkârlık edeceğine me'mul etmez idik (ummazdık). Canning ne dediyse vükelâ-yı Devlet-i Aliyye kabul etti. Eğer biraz dayanılmış olsaydı ben bazı mertebe kendilerine yardım ederdim" dediği rivâyet olunur¹⁷.

Tanzimat Fermânı'nı ilân ederek ülkede esaslı reformlar gerçekleştirmiş bulunan eski sadrâzam Reşid Paşa bile bu fermânı ecnebi müdahalesine yol açacağı sebebiyle tenkid etmiştir. Ancak daha önce Gülhâne Hatt-ı Hümayunu'nu ilân ederek bu yolu açan ve İngilizlerle imzâladığı Baltalimanı Ticaret Anlaşması'yla tâviz bakımından İslahat Fermânı'nı gölgede bırakan eski sadrâzâmın bu sert reaksiyonunun arkasında, kendisinin iktidardan düşüp çömezlerinin iktidara gelişinin yanında, muhtemelen baştaki Âli ve Fuad Paşaların Fransız sempatzımanı oluşu ve bunların yapacağı

reformlarda da Fransız örneğine ağırlık verileceği endişesi yatmaktaydı¹⁸.

Büyük ölçüde ecnebinin baskıları neticesinde ilân edilen bu fermân, Osmanlı Devleti'nin hükümlerlik haklarının hiç değilse şeklen muhafazasını sağladı ise de, kısa bir süre sonra imzâlanan Paris Anlaşması'nda kendisine atıf yapılınca Osmanlı Devleti'ndeki her türlü ıslahat, bu arada hukuk ve bilhassa adliye sahasında yapılması kabul edilen yenilikler Avrupa'nın teminatı altına girdi. İslahat Fermânı'nın hükümlerinin büyük çoğunluğu esasen cârî hukukta var olan ve Osmanlı padişahlarının gayrimüslim teb'aya önceden bahşetmiş buldukları hak ve imtiyazlardı. Zamanın hükümeti bunları sanki yeni verilmiş gibi göstererek içte ve dışta sempati uyandırmayı düşünmüştü. Ancak fermânın devletlerarası teminat altına sokulması millî hâkimiyeti zedelemiş, bundan sonra Avrupa'nın baskısı artarak sürmüştür. Bu sebeple müslüman teb'a bu fermâna çok tepki göstermiş ve o zamana kadar meyl ettiği İngiltere'ye karşı antipati duymaya başlamıştır. Öte yandan bu fermândaki esaslar Avrupa tarafından yeterli görülmediği gibi, gayrimüslim teb'ayı da hoşnud etmekten uzak kalmıştır. Âli Paşa üstadının aksine Fransız taraftarıydı. Ancak bu fermânın hazırlanmasında Fransa'dan çok Lord Canning'in tesiri olmuştur. Buna rağmen Bâbüâlî'nin Avrupa baskısından şikâyet etmemesi de enteresandır. Nitekim Âli Paşa fermân hükümlerini harâretle savunmaktaydı¹⁹. Fuad Paşa'nın yabancı elçilere "Bize süflörlük ediniz, fakat sahneyi ve rollerin ifâsını bize bırakınız" dediği rivâyet edilir. İslahat Fermânı'nın, o zamana kadar tereddütle, ağır aksak yürütülen reformlara, bu arada adliye reformlarına geriye dönülmez bir vasıf ve istikâmet kazandırdığı söylenebilir²⁰. Bu konferans neticesinde imzâlanan anlaşmayla

Osmanlı Devleti'nin bir Avrupa devleti olduğu ve onun umumî hukukuna tâbi bulunduğu esası benimsenmişti. Osmanlı Devleti'nde ecnebilere tanınmış olan adli imtiyazların kaldırılmasına imkân verecek bu hükümden faydalanılamamıştır. Konferans sırasında Âli Paşa'ya "Siz mahkemelerinizi emniyetbahş olacak bir hâle getirdiğiniz gibi biz de ecnebi tercümanlarının umûr-ı mehâkime müdahalesini ilgâ ederiz!" ikazında bulunulmuştur.

Buradaki emniyetbahş (güvenilir) sözünden murad, muhtemelen mahkemelerde gayrimüslimlerin âzâ olarak bulunmaları ve şahitliklerinin kabul edilmesiydi. İşte bu yönde adliye teşkilâtında yenilikler yapılmış, tarihte görülmediği üzere, gayrimüslimler, merkezî ve mahallî meclislere âzâ kabul edilmiştir²¹.

Ecnebinin "Kanununuz ne ise meydana koyunuz. Biz de görelim ve teb'amıza bildirelim" diyorlardı. O zaman Fransız taraftarı Âli Paşa başta bulunduğundan bu sıralarda İstanbul'daki en nüfuzlu kişi Fransa Sefiri Bourée

idi. Bourée, Fransız kanunlarının kabulü konusunda hükûmete baskı yapmaktaydı. Âli Paşa bu baskılara boyun eğmek üzereyken, Ahmed Cevdet Paşa millî orijinli kanunlar yapılması yolundaki mücadelesini kazandı ve bunu gerçekleştirmeye de bizzat muvaffak oldu. Böylece Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye adıyla bir medenî kanun hazırlandı²².

Tanzimat devrinde yapılan reformlarda Avrupa'nın İstanbul'daki sefirleri vasıtasıyla yaptıkları baskısını müşâhade etmek mümkün olduğu gibi, bu devir ricâlerinden her birinin açıkça İngiltere, Fransa veya Rusya'dan birinin siyasetini tâkip ettiği bilinen bir gerçektir. Bunu Cevdet Paşa şu satırlarla anlatıyor:

“Ol esnada umur-ı devleti müşkilata düşüren başlıca bir sebep dahi İngiliz ve Fransız sefâretlerinin Derseadet'te nüfuz yarışına çıkmaları hususu idi. Şöyle ki İngiliz elçisi Canning öteden beri Bâbiâli'nin icraatına müdahale eylerdi. Fransızlar ise bu muharebede hayli şan kazanıp bu cihetle Fransa sefâreti nüfuzca ana tefevvuk dâiyesine düşmüş idi. Reşid Paşa öteden beri İngiltere politikasına mâil olup anın mekteb-i terbiyesinden çıkıp da sonra ana rakıyb olan Âli Paşa ve Fuad Paşa ise bütün bütün Fransa politikasına bağlandılar. Serdar-ı ekrem Ömer Paşa İngilizlere mâil olup Serasker-i esbak Rıza Paşa ise herkesden ziyâde Fransa sefâreti ile hem-râz idi. Reşid Paşa Fransa sefâretini okşamak ve rakıyblerine karşı bir kuvvet almak üzere Rıza Paşa'yı serasker ve anıyla lâzım ve melzum kabîlinden olan Darb-hor Paşa'yı Hassa müşiri ettirmiş...”²³.

Islahat Fermânı ve Paris Muahedesi'nin gayri-müslimlere serbesti ihtivâ eden hükümleri vesilesiyle memleketin bazı kısımlarında isyanlar patlak verdi. Ecnebi devletler ise fermânın tatbikinde isteksiz ve yetersiz buldukları Bâbiâli'ye bu konuda baskı yapıyorlardı. Bâbiâli her zaman Avrupa'yı dinler; ama her istediğini yapmaz ve zorda kaldığında da oyalama politikası izlerdi. Islahat Fermânı da muhtemelen böyle oyalama niyetiyle çıkarılmıştı²⁴.

Zâten bu fermân derhal uygulanabilecek bir kanun metin de değildi. İleride yapılacak düzenlemelerin üzerine kurulacağı prensipleri tesbit etmekteydi. 5 Ekim 1859 tarihinde garantör devletler Bâbiâli'ye bir memorandum vererek fermân hükümlerini uygulamaya geçmesi hususunda ikazda bulundu. Bâbiâli'nin isteksizliğini ve işi ağırdan aldığı görülen Rusya'nın bu konuda devletlerarası bir soruşturma yapılması yönündeki teklifini İngiltere reddetti.

Devamı Aralık sayısında...

KAYNAKÇA

Prof. Dr. Ekrem Buğra Ekinci

1) Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu: “Tanzimatta İctimai Hayat”, *Tanzimat I*, İstanbul 1940, 629.

2) Roderic Davison: *Osmanlı İmparatorluğunda Reform*, Trc: O. Akınhay, İst. 1997, I/57.

3) Ed. Engelhardt: *Tanzimat*, Trc: A. Düz, İst. 1976, 87-88; Davison, I/62, 139; İlber Ortaylı: *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, 3. b, İst. 1995, 82, 126.

4) İhsan Sungu: “Yeni Osmanlılar”, *Tanzimat I*, İst. 1940, 801.

5) Bununla beraber Balkanlardaki millî uyanışı doğrudan Fransız ihtilâlinin eseri olarak görmeyen pek doğru olmadığını düşünenler de vardır. Buna göre Balkan milletlerinde kökleri Rönesans'a kadar uzanan bir etnik şuur vardı ve Rum Ortodoks Patrikliği'nin kontrolüne girmek bunların hoşnutsuzluk ve tepkisini arttırmıştır. Ortaylı, *En Uzun Yüzyıl*, 52.

6) Reşat Kaynar: *Mustafa Reşit Paşa ve Tanzimat*, 3. b, Ank. 1991, 83 vd.

7) Ali Rıza-Mehmed Galib: *Onüçüncü Asr-ı Hicrîde Osmanlı Ricâli*, İst. 1977, I/16.

8) Cavit Baysun: “Mustafa Reşit Paşa”, *Tanzimat I*, İst. 1940, 731-733.

9) Bu konuda bkz. Enver Ziya Karal: “Gülhâne Hatt-ı Hümayununda Batının Etkisi”, *Belleten*, C: XXVIII, S: 112, Ekim 1964, 581-601.

10) Baysun, 734.

11) Stanley Lane Poole: *Lord Stratford Canning'in Türkiye Anıları*, Trc: C. Yücel, 2.b, Ank. 1988, 84. Fuad Paşa şöyle der: “Ekânim-i selâse (üç uknum) bizde de mevcuddur, Reşid Paşa baba, Ali Gâlib oğul ve Lord Stratford Canning de ruhü'l-kudstür!”. İbnülemin M. Kemal İnal: *Son Sadrazamlar*, 3.b, İst. 1982, I/188. Devrin şairlerinden Kâzım Paşa da vaziyeti şöyle terennüm etmiştir:

“Zemânenin şu tabib-i Reşid'ini gör kim

Revac vemek için kendi kâr u san'atına

Vücut-ı nâzik-i devlet rehin-i sıhhat iken

Düşürdü rey-i sakîmi frengi illetine” A.Rıza/M. Galib, I/24.

12) *La Baronne Durand de Fontmagne: Kırım Harbi Sonrasında İstanbul*, Trc: G. Soy Türk, İst. 1977, 91, 154.

13) Bayram Kodaman: “Mustafa Reşid Paşa'nın Paris Sefirlikleri Esnasında Tâkip Ettiği Genel Politikası”, *Mustafa Reşid Paşa ve Dönemi Semineri*, Türk Tarih Kurumu, Ank. 1994, 74.

14) Ortaylı, *En Uzun Yüzyıl*, 86.

15) Davison, I/88; Ortaylı, *En Uzun Yüzyıl*, 24, 218-219.

16) “Yani eskiden Osmanlı devlet adamları işleri zorlaştırırlardı. Şimdiki arzumuzun ve umduğumuzun da ötesinde kolaştaştırıyorlar.”

17) Ahmed Cevdet Paşa: *Tezâkir*, I, Ank. 1991, 70.

18) Engelhardt, 94; Bayram Kodaman-Ahmet Turan Alkan: “Tanzimatın Öncüsü Mustafa Reşid Paşa”, 150. Yılında *Tanzimat*, Türk Tarih Kurumu, Ank. 1992, 9.

19) Cevdet Paşa, *Tezâkir*, I/ 74.

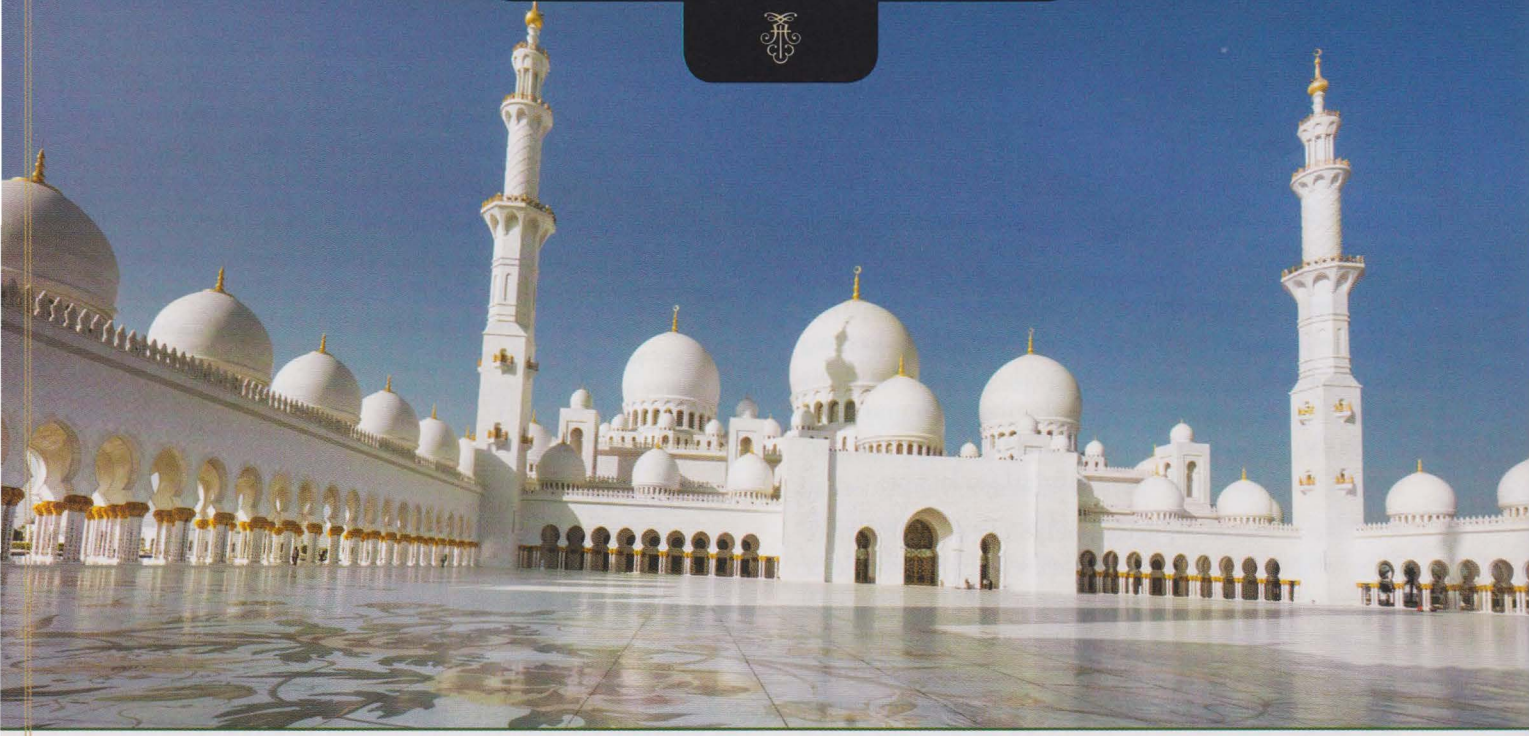
20) Bilal Eryılmaz: *Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme*, İst. 1992, 146.

21) Ahmed Cevdet Paşa: *Maruzat*, Hz: Yusuf Halaçoğlu, İst. 1980, 198. Aynı mealde sözlere, kapitülasyonlarla mücadele eden Adliye Nâzırı Fazıl Paşa da muhatap olmuştur. Engelhardt, 235.

22) Cevdet Paşa, *Tezâkir*, I/ 63.

23) Cevdet Paşa, *Tezâkir*, I/ 26.

24) Ortaylı, *En Uzun Yüzyıl*, 98-99.

58 SENE ÖNCESİNDEN BUGÜNE... DİYANET NEREDEN NEREYE...

Türkiye’de dinî hizmetlerle vazifeli resmî müessese Diyanet İşleri Başkanlığı’dır. Onun içindir ki, dinî bir sorusu olan Müslümanların başvurmayı düşündükleri yer haliyle Diyanet olur, oluyor veya olması icap eder. Onun için, Diyanet’in büyük bir mânevî mes’ûliyet içinde olduğu ortada.

Bu müessese, verdiği cevaplarda yakın zamanlara kadar Ehl-i sünnetten ayrılmadı. Hatta ortalığın tozunu dumanına katan şu meşhur başörtüsü meselesinde bile, Diyanet bazı mâlum ilahiyatçılar gibi davranmadı ve doğru cevabı/fetvayı vermekten çekinmedi. Gönül ister ki Diyanetimiz bu güzel ve takdire şâyan hassasiyetini devam ettirsin ve zaman geçtikçe bazı mâlum ilâhiyatçılar gibi olmasın yani yavaş yavaş ilâhiyatlaşmasın(dı).

Böyle olup olmadığını anlamak için DİB’nin hem öncesine hem bu gününe bakmak lâzım.

Diyanet’in geçmişinden bahsederek, “**takdire şâyan hassasiyet**” ifadesiyle az yukarıda yarı yarıya zaten kanaatimizi ifade ettik. Şimdiki icraatını da zaten görüyoruz ve yaşayarak biliyoruz. Eskiden beri devam eden icraatı hakkında her ne kadar “**takdire şâyan hassasiyet**” diyorsak da siz okuyucularımızın bunun sebebinin bilmeniz için niçin öyle söylediğimizin izahını yapmamız lâzım.

Belgeler gösteriyor ki, Diyanet, önceleri dinî hizmetlerde bayağı hassas imiş. İsterseniz geçmişine ait

nümunelik bir belgeye bakarak önceki senelerdeki Diyanet İşleri Başkanlığı ile şimdiki Diyanet İşleri Başkanlığı’nı karşılaştıralım. Bakalım ikisi arasında fark var mı, varsa ne kadar...

Sözü, DİB’nin 1954 senesinde yani bundan 58 sene önce yayınladığı bir ta’mime getirmek istiyorum. Bu ta’minim, gayet kıymetli ve ibretli hükümler taşıyor. İslamın esaslarını ve sünnete uymak hususunu gayet güzel ifade ediyor. O zamanla bu zaman arasındaki farkın farkında olmak ve ibâdetlerimizin yavaş yavaş nasıl bozulduğunun farkına varmak için bu ta’minimin bilimesi, her müslümanın bundan haberdar olması lâzım.

1954 tarihli ve 27785 sayılı bu ta’minim, **DİYANET İŞLERİ REİSLİĞİ** Yazı İşleri ve Evrak Müdürlüğü tarafından bütün valiliklere ve kaymakamlıklara gönderilmiş. Ta’minimde, buna uymayanlar hakkında şu ifadeler yer veriliyor:

“**Aksine hareket edenler hakkında kânûnî muameleye tevessül olunacağı** (kânûnî işlem yapılacağı) **ta’minimden tebliğ olunur.**”

İmza:

Diyanet İşleri Reisi
Eyüp Sabri Hayırlıoğlu

DİB imzalı bu emirnâmede neler olduğunu madde madde beraber okuyalım ve o zamanki Diyanet teşkilatının taşıdığı hassasiyeti görelim ve bu günümüzle karşılaştıralım. Buyurun:

1- Camii şeriflerde yüksek yerde yazılı ismullah (Allah'ın ismi) ve Resûlü Ekrem ile Cihâriyari Güzin (dört halife) vesâir aşere-i mübeşşereden (dünyadayken cennetle müjdelenen diğer zatlardan) ashâbı kiramin esmâ-i şerifelerinden mâada (isimlerinden başka), cemaatin huzuruna mâni olabilecek, kible cihetindeki bilumum levhaların kaldırılıp namazda cemaatin gözlerine ilişmeyecek yerlere konması lâzımdır.

(Görüldüğü gibi o zamanki Başkanlık, Müslümanların ibâdetlerini o kadar düşünüyor ki, namaz kılanların gözleri kayıp da namaz içinde huzur ve huşûlarının bozulmaması için, levhaların kible cihetinden başka tarafa kaldırılmasını istiyor. Bugün böyle bir hassasiyetin olup olmadığı okuyucuların takdirine kalmış.)

2- Müezzinlerin, gerek okuduğu ezan ve ikamette ve gerek imamın sesini işitmeyen cemaate tebliğlerinde, Lafza-i Celâlin hemzesini (Allah isminin ilk harfini) ve lâm'ını fazlaca çekerek teğannî ve lahn (gereksiz nağme) yapmamaları lâzımdır.

(Değerli okuyucular! Müslümanlar bugünkü Diyanet İşleri Başkan'ından da işte böyle hassasiyetler bekliyor. Fener Rum Patrikhanesi'ni ve Patrik Bartholomeos'u ziyaret etmesindeki hassasiyetinden daha fazla ve Heybeliada Ruhban Okulu'nun açılması istemesinden daha fazla hassasiyet bekliyor...

DİB Sayın Mehmet Görmez'in, 4 Temmuz 2012'de Fener Rum Patrikhanesi'ni ziyaret ettiğini hatırlattıktan sonra, şahitleri hâlâ hayatta olan geçmişteki başka bir Patrik ziyaretini hatırlatalım: Fî tarihinde Ömer Nasuhi Bilmen İstanbul müftüsü, Fahrettin Kerim Gökay da İstanbul valisidir. Vali Bey birgün müftüye telefon ediyor. Diyor ki, "Müftü Efendi, yarın beraberce Fener Rum Patriği'ni ziyarete gideceğiz." Ömer Nasuhi Efendi, "Vali Bey ben gitmem" diyor. Vali, "İsrar edersem?" deyince, Müftü Efendi, "O zaman istifa ederim" diyor. Bu sefer vali, "Peki biz sana gelirse?" diye soruyor. Müftü Efendi de "O olur" diyor ve kararlaştırılan gün ve saatte görüşme gerçekleşiyor.

Ama görüşmeden önce Ömer Nasuhi Hoca şöyle bir şey yapıyor. Hademesine, onların geleceği saati kollamasını söylüyor. Hademe de "Geliyorlar efendim" diyor. Nasuhi Hoca, onlar gelmeden önce odasından çıkıyor. Vali ve patrik geliyorlar ve müftünün odasına oturuyorlar. Az sonra da Müftü Efendi içeri giriyor. Haliyle, o içeri girince vali ve patrik ayağa kalkıyorlar.

Bir gayri müslimin ayağına gitmektense istifayı göze alan Ömer Nasuhi Bilmen, böylece İslamın izzetini korumuş, bir gayri Müslime ayağa kalkmamış ve onu kendisi için ayağa kaldırmış oluyordu.

Peki böyle tavırlara ihtiyaç var mı? Demek ki varmış. İşte buna başka bir misal: Fî tarihinde, Abbâsî Halifesi bir kelim âlimini Bizans kralına elçi olarak gönderiyor. Kral, bir müslümana karşısında baş eğdirmek

için onun gireceği kapıyı eğilmeden girilemeyecek şekilde alçak yaptırıyor.

Bir âlim olan Müslüman elçi geliyor. Kralın huzuruna gireceği kapıyı görünce, İslam şuuruyla kralın niyetini anlıyor. Eğiliyor, fakat kapıdan arka arka giriyor. Böylece kralın karşısında eğilmek bir tarafa, aksine -affedersiniz- ona kıçını dönerek girmiş oluyor.

Bu satırları yazarken, ister istemez gözümün önüne Görmez-Bartholomeos görüşmesindeki fotoğraflar geliyor. Merak ediyorsanız, "Görmez Patrikhane ziyareti" yazıp o fotoğraflara internetten bir de siz bakınız.

Ajans Diyanet com'un haberine göre Sayın Görmez, Patrik'le görüşmesinde Heybeliada Papaz Okulu'nun açılması gerektiği hakkında şöyle demiş:

"Bu ülkede herhangi bir dini topluluğun kendi din adamlarını yetiştirmek için başka ülkelere muhtaç olması, bu ülkenin büyüklüğüne yakışmıyor."

Bir: Kendi derdimiz zaten başımızdan aşkınken bir de Ortodoksların papaz ihtiyacının derdi biz Müslümanlara düşme gerek.

İki: Sayın Görmez bilmiyor mu ki, şu anda Türkiye'de Heybeliada Ruhban Okulu'ndan mezun olacak papazlara ihtiyaç duyacak sayıda Ortodoks yaşamıyor. Öyleyse, açılmasını istediğimiz okuldan mezun olacak papazları ne yapacağız? İhraç mı edeceğiz?

Üç: Sayın Başkan bu sözü acaba kendi düşüncesi olarak mı söyledi yoksa bazı siyâsî telkinler mi var? Sayın Hüseyin Çelik de bakan olduğu dönemde "Bu iş benden bitse 24 saat içinde açarım" diyordu da.

Bir de Patrikhane'yi ziyaret furçasına var.

a- AGİT zirvesi için Türkiye'ye gelen o zamanki ABD Başkanı Bill Clinton de Patrikhane'yi 17 Kasım 1999'da ziyaret etmişti.

b- Onun karısı ve ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton da ziyaret etmiş ve "Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılması yönünde hükümete yaptığımız çağrılara (baskılara mı?) devam edeceğiz" demişti.

c- Hillary'nin bu sözüyle Sayın Çelik'in "Bu iş benden bitse 24 saat içinde açarım" sözünü arka arkaya okursak ortaya ne çıkar acaba?

d- Barack Obama da hem resmi ziyaret çerçevesinde geldiği İstanbul'da hem de Washington'da, Fener Rum Patriği Bartholomeos ile bir araya gelerek, Ruhban Okulu'nu görüşmüş ardından da Türkiye'nin bu okulu açması gerektiğini söylemişti.

e- Son olarak, yine Barack Obama, Nükleer Güvenlik Zirvesi için gittiği Güney Kore'nin başkenti Seul'de bir araya geldiği Başbakan Tayyip Erdoğan ile bu konuyu konuştu ve görüşme sonrası, "Heybeliada Ruhban Okulu'nun açılacağı kararını duymaktan mutluyum" açıklaması yaptı.

Bütün bunların arkasından, Başkan Görmez'in "Bu ülkede herhangi bir dini topluluğun kendi din adamlarını yetiştirmek için başka ülkelere muhtaç olması, bu ülkenin büyüklüğüne yakışmıyor" sözlerini nasıl anlamalıyız bilmem?

Ancak ortada bir gerçek var: Açılması istenen Ruhban Okulu'nu kapatan Türkiye değil. Yani bu okul, Türkiye Cumhuriyeti idari mekanizmalarının kapattığı bir okul değil. Okul, Fener Rum Patrikhanesi, Türkiye Cumhuriyeti hukukuna tabi olmak istemediği için açılmıyor. Halbuki Türkiye'deki herkes Türk hukukuna uymak mecburiyetindedir ve bu hüküki bir durumdur. Bunu Sayın Görmez bilmiyor mu? Neyse esas konumuza dönelim. Diyanet'in 1954'teki t'a'miminin 3. maddesi şöyle.)

3- İmam selam verdiğinde, müezzinler yalnız, **Allâhümme entes selâmü ve minkes selâm. Tebârekte yâ zel celâli vel ikrâm** okurlar.

Eğer namazların sonu ise müezzin cehren (sesli olarak) üç defa istiğfar getirdikten sonra **Alâ rasûlinâ salevât** der ve akabinde (hemen arkasından) cehren (sesli olarak) salât-i mün-ciyeyi okuyabilir.

(Hepimizin bildiği gibi, bugün müezzinlerimizin pek çoğu ne 3 defa istiğfar okuyor ne de salât-i mün-ciye...)

Bundan sonra da **Sübhanallâhi velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhü vallâhü ekber. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâhül aliyyil azıym** okurlar.

Cemaat dahi gizlice (içlerinden) âyetül kürsiyi okuduktan sonra tesbih (Sübhanallah) ve tahmid (Elhamdülillah) ve tekbirleri (Allâhü ekber) okumaları için yüksek sesle müezzinler, **Sübhanallah**, ba'dehu (ondan sonra) **Elhamdülillah** ve ba'dehu (ondan sonra) **Allâhü ekber** okumaları lâzımdır. Başkaca ilâveler yapmaları doğru değildir.

(O zamanki DİB her ne kadar müezzinler hakkında "**Başkaca ilâveler yapmaları doğru değildir**" dese de zamanımızda başkaca ilâveler yapılıyor. Yani eski Diyanet İşleri Başkanının **doğru değildir** dediği şey bugün hem yapılıyor hem de Başkanlıktan bir ikaz gelmiyor.)

4- Bundan sonra yine müezzin, cemaatten bilmeyenlere telkin (yardımcı olmak) ve imamın duâsına mukaddime olmak üzere yalnız **Lâ ilâhe illallâhü vahdehü lâ şerîke leh. Lehül mülkü ve lehül hamdü yuhyî ve yümît. Ve hüve hayyün lâ yemûtü biyedihil hayr. Ve hüve alâ külli şey in kadîr** diye cehren (sesli) okurlar.

Başkaca âyeti kerime veya sâir duâlar okumaları doğru değildir.

5- İmam duâ ederken, müezzinlerin (âmin, âmin) diye türlü teğanni ve bağırmaları ve hep birden **Velhamdü lillâhi rabbil âlemîn** demeleri doğru değildir. Yalnız, imamın duâyı ikmal ettiğini tebliğ (bitirdiğini

bildirmek) için, müezzinlerden biri **Velhamdü lillâhi rabbil âlemîn, El-Fâtiha** der.

6- Herhangi camide müezzin ve camiin minaresi taaddüt ettiği (birden fazla olduğu), takdirde, etraftaki Müslümanlara işittirmek için müezzinler münâvebe sûretiyle (nöbetleşe) minarelerin hepsinde beş vakitte ezan okumaya memurdurlar (vazifelidirler). Minarelerin bir kısmında ezan okunup da diğerlerini terk etmeleri doğru değildir.

(Zamanımızda bu hususun nasıl olduğu da belli.)

7- Böyle camilerde, müezzinlerin kâffesi (hepsi) beş vakit namazda cemaatle namaz kılmaları şarttır. Mazereti bulunanlar, müezzinbaşından mezûniyet (izin) alabilirler.

8- Müteaddit (birden fazla) müezzinleri bulunup da namaz vakitlerinden hâriç vakitlerde (namaz vakitlerinin dışında), Müslümanların namaz kılmalarına açık bulundurulmuş camilerde, münâvebe sûretiyle (sırasıyla) müezzinlerden lâ-akal (en az) birinin câmi içinde dâima beklemesi lâzımdır.

9- Müezzinler ve kayyımlar buldukları camiyi her gün süpürmeleri ve tozdan, topraktan, çamurdan temizlemeleri ve müteaddit (birden fazla) müezzin ve kayyımların bunu münâvebe sûretiyle (nöbetleşerek) yapmaları lâzımdır.

10- Müezzinlerin, bazı küçük çocukların ve büyük kimselerin camide Kur'an okuyarak dilencilik etmelerine mâni olmaları lâzımdır.

11- Camide, hatimde veya mevlid ve hafız cemiyetleri gibi topluluklarda, hafızlar tarafından okunan aşr-ı şerifin nihâyetinde (sonunda) cumhur yapmalarını yani hep bir ağızdan istiâzesiz (Eûzü okumadan) **Ve ülâike hümül müflihün** misilli (gibi) âyetin nihâyetini kırâat etmelerini (sonunu okumalarını) men etmek, müezzinlerin vazifelerindedir.

Camilere konulan renkli elektrik ampulleri kaldırılacaktır.

İmam ve Hatipler hakkında

12- Hutbe, İslâmî ve ahlâkî mev'ize (va'z) olduğundan, hatiplerin hutbeyi tegannî (nağme) ile okumaları memnudur (yasaktır).

13- Hutbe, Tahmid (Elhamdülillah), Tevhid, Tasliye (salevât), ashâbı kirâm ve Cihâriyâri Güzin hazerâtına (dört büyük halifeye) tarziyeden (Allah'ın razı olduğu kimseler olduklarını zikrettikten) sonra okunan âyeti kerime ve hadis-i şerifin mazmûnunu mev'ize olarak muhtasaran (mânâsını va'z olarak kısaca) ifade etmekten ibarettir. Binâenaleyh, iki hutbe arasını bundan başka sözlerle fasl etmeleri (ayırmaları) memnudur (yasaktır). Hutbe, muhtasar (kısa) olacak ve namazda zam olunan âyet veya sûre de pek uzun değilse de mümkün merteye uzunca okunacaktır.

(Dikkat edilirse, bu ta'mimde hutbede 4 büyük halifenin yani Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali efendilerimizin isimlerinin okunması istenmektedir. Şimdi ise son senelerde Cuma hutbelerinde bu mübârek zatların isimleri okunmaz/okutturulmaz olmuştur.

Yeri gelmişken bu meseleyle ilgili bir hatıramı nakledeyim. Sayın Ali Bardakoğlu'nun başkanlığı zamanında, Diyanet, Ankara'da "**Hutbelerin nasıl hazırlanması icap ettiği**" hakkında, halka açık olmayan, sadece akademisyenlerin iştirak ettiği bir toplantı tertip etmiş, İstanbul'dan da 3 kişi davet etmişti: Prof. İsmail Lütfi Çakan, Prof. Emin Işık ve bendeniz.

Son senelerde Cuma hutbelerinde 4 büyük halifenin isimleri okunmadığı için, toplantıda âcizane bu meselenin ehemmiyetini anlatmaya çalıştım. Bu meydana, ikinci binin müceddidi İmam-ı Rabbânî (*Kudise Sirruh*) Hazretleri'nin, Mektûbât'ının, ikinci cilt 15. mektubunda geçen bu meseleyle ilgili ifadeleri aktardım. Bahse konu mektupta İmam-ı Rabbânî Hazretleri şöyle diyor:

"Başta şehrin saygıdeğer hâkimleri ve idârî yetkilileri olmak üzere, değerli Sâ mânâ halkının başlarını ağrıtmamın sebebi şudur: Duyduğumuza göre, bu şehrin hatibi, kurban bayramı hutbesinde hulefâ-i râşidînin (dört halifenin) isimlerini okumamış. Kendisini uyarılara da hatasını itiraf edip özür dilemek yerine, "Bunun ne mahzuru var!" diyerek pervasızca bir tavır takınmıştır. İştittigimize göre, o yörenin ileri gelenleri de bu konuda gevşek davranarak bu insafsız hatibe karşı ciddi bir tepki göstermemişler.

Bir değil bin defa ah olsun.

Hutbede hulefâ-i râşidînin isimlerini zikretmek her ne kadar hutbenin şartlarından değilse de ehl-i sünnetin alâmetlerindedir. Bunu terk etmeyi ancak içini pislik kaplamış, kalbi hasta kimseler yapar. Bu hatip, onların isimlerini bile bile ve inatla terk etmemiş olsa bile "Her kim bir kavme benzerse o da onlardandır" tehdidini taşıyan hadis-i şerife ne diyecektir? Halbuki Peygamberimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*): "Töhmət altında kalacak işlerden kaçın" buyuruyor."

Bendeniz toplantıda bu ifadeleri aktardıktan sonra, Diyanet yetkililerine günümüzde Cuma hutbelerinde 4 büyük halifenin isimlerinin niçin okutturulmadığını sordum. O zaman Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı olan Prof. Şevki Aydın aynen şu cevabı verdi: **Vakit alıyor.**

Evet değerli okuyucular, dört tane ismin okunması vakit alıyormuş!.. Oysa şu anda her Cuma okunan hutbeler hakkında "**Hutbeler ne eksik ne fazla, kesin olarak şu kadar kelime olacak**" diye bir sayı emri yoktur,

olamaz da. Bir hutbe diğerinden 10-20 kelime az veya fazla olabilir, oluyor da...

Her neyse... Biz Müslümanlar, daha önce okunduğu halde bu mübârek 4 ismin hutbelerde okutulmamasının sebebini sormuyor, fakat okutulmaya başlanmasını istiyoruz.)

1954 tarihli tâminin diğer bir maddesi:

14- Hutbe esnâsında cemaatin, ağızlarından hiçbir kelâm veya duâ söylemeye, mücerred hutbeyi dinlemelerini sağlamak için, hatibin cemaatle dünya kelâmı konuşması ve cemaatin ÂMİN demesine sebep olacak, "**Allah cümlemizi gafletten uzak tutsun**" gibi sözleri söylemesi câiz değildir.

(Hatta kitaplarımızda yazdığına göre, bir kimse hutbe okunurken konuşsa da diğeri ona sus dese, sus diyen kimse sevap bakımından iki rek'at namaz yerine geçen hutbenin sevabını kaybeder. Oysa, zamanımızda hutbelerde cemaate bol bol âmin dedirtiliyor.)

15- Hatibin, hutbesini ve vâizlerin va'zlarını cemaatin iyice dinlemelerini sağlamak için camiye konulmuş olan hoparlörü, minbere ve va'z kürsüsüne koymak câiz ise de, hoparlörün, bozulurken ve cereyanın kesilivermek ihtimâline karşı bu takdirde mücerred (sırf) hoparlörün ilettiği imamın sesi ile iktidâ eden (uyan) cemaatin şaşırması ve namazlarının da fesâdına müncer (sebepl) olmuş bir halde bulunacaklarından, hoparlörün mihrâba konması, sûret-i kat'iyyede memnudur (kesin olarak yasaktır).

Şâyet imamın tekbir ve tesmii (semiallâhü limeh hamideh dediği) duyulamıyacak derecede cemaat kesreti (kalabalığı) olursa, icâbına göre müezzinlerden biri veya daha uzaktan diğerinin inzimamıyla (bu vazife yapmasıyla), diğeri dahi iblâğ (cemaate duyurma) vazifesini görürler.

16- İmamların, sabah namazından sonra sûre-i Haşrin âhirinden üç âyet okumaları sünnet-i Nebeviye'dir. Bunu ziyâde etmek (daha fazla okumak) ve alel-husus bazı imamların yaptığı gibi diğer mukaddem (önceki) sûrelerden âyetler ilâve etmeleri doğru değildir.

Sûre ve âyetlerin tertibi tevkîfidir (Allah tarafından kararlaştırılmıştır). Namazda bir rek'atte okuduğu sûre veya âyetten sonra diğer rek'atte mukaddem (önceki) sûre veya âyeti okumak nasıl kerâhet ise, namaz hâricinde dahi bu tertibe riâyet **etmemek** kerâhetir.

Aslı gibidir. Balıkesir Müftülüğü. 07.12.1954

Değerli okuyucular!

Bundan 58 sene önceki Diyanet İşleri Başkanlığı'nın namazlar hakkındaki hassasiyetini yine Diyanet'e ait bir belgeyle anlatmaya çalıştık. Böylece o zamanın Diyanet'i ile bu zamanın Diyanet'i arasında bir mukayese imkânı ortaya çıkmış oldu.

Selam ve muhabbetlerimle...

PEYGAMBER EFENDİMİZ'İN ALLÂHU TEÂLÂ'YI GÖRMESİ

S

elefi salihin bunda ihtilaf etti, Aişe (Radiyallahu Anha) bunu (göz görmesini) inkar etti.

Bize ebul Huseyn Sıraç bin Abdul Melik el Hafız okuyup haber verip dedi: babam ve ebu Abdullah bin Attab el fakih dediler: Kadı Yunus bin Muğîs, ebul Fazl Sukayli, Sabit bin Kasım bin Sabit, babasından ve dedesinden rivayetle şöyle dediler: Abdullah bin Ali, mahmud bin Âdem, Veki', ibni ebi Halid'den, o da Amir'den, Mesruk'tan, kendisi Aişe'ye (Radiyallahu Anha) sormuş;¹

Ey Mü'minlerin annesi! Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Rabbisini gördü mü?

Dedi ki: Söylediğinden, başımın tüyleri diken diken oldu! Üç şey var ki bunlardan kim haber verirse, muhakkak yalan demiş olur. Kim sana, 'Muhammed Rabbisini gördü' derse,² muhakkak yalan demiştir. Sonra şu ayeti okudu:

1) Müslim 160

2) Üç şeyin biri budur. İkincisi "Muhammed vahiyden bazı şeyleri gizliyor" derse, "Ey Resul! Sana Rabbin tarafından indirilene tebliğ et..." ayetini oku. Üçüncüsü: Kim Resulullah gaibten haber veriyor derse, şu ayeti oku: Kıyametin vaktinin bilgisi Allah katındadır."

"Gözler O'nu idrak edemez, O gözleri idrak eder. O, latiftir, herşeyden haberdardır." (Enam Sûresi: 103) Ve hadisi şerifi zikreder.

Müfessirler ve muhaddislerden bir cemaatte Aişe'nin dediğini der, İbni Mes'ud'dan meşhur olan görüş te budur.

Ebu Hureyre'den bunun benzeri nakledilmiştir. Şöyle dedi:

Ancak Cebrail'i gördü. Ancak bunda (Ebu Hureyre'nin asıl görüşünde) ihtilaf edilmiştir.³

Muhaddisler, fakihler ve kelam alimlerinden bir topluluk, göz görmesini red edip, dünyada olmasının imkansız olduğunu söylemişlerdir.

İbni Abbas'tan bir rivayette; Rabbisini gözüyle görmüştür.

At'a'nın, ibni Abbas'tan rivayetinde; Rabbisini kalp ile görmüştür.

Ebu Aliye'nin ibni Abbas'tan rivayetinde: Kalbi ile iki kere görmüştür.

3) Müslim 158 Başka rivayetlerde Rabbisini gördüğünü söylemiştir.

İbni İshak, İbni Ömer'in ibni Abbas'a adam gönderip şöyle sordurduğunu zikretti: Muhammed Rabbisini gördümü? Dedi ki: **Evet!**

Ondan en meşhur olanı, Muhammed'in (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Rabbisini gözü ile gördüğüdür. Bu, ondan bir çok tarıkla rivayet edilmiştir. Şöyle demiştir:

'Allahu Teâlâ Musa'yı kelamına tahsis etti, İbrahim'i dostluğuna, Muhammed'i de görmesine tahsis etti.

Gördüğüne dair delili şu ayettir: "(Gözleriyle) gördüğünü kalbi yalanlamadı. Onun gördükleri hakkında şimdi kendisi ile mücadele mi edeceksiniz? Yemin olsun ki, önceden bir defa daha onu görmüştü." (Necm Sûresi: 11-13)

Maverdî der ki; Allahu Teâlâ kelamını ve görülmesini Musa (Aleyhisselam) ve Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) arasında taksim etti. Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) O'nu iki kere gördü, Musa (Aleyhisselam) ile iki kere konuştu.

Ebul Feth er Razi, ebul Leys Semerkandî, bu sözü Ka'b'tan naklettiler.

Abdullah bin Haris rivayet eder ki, İbni Abbas ve Ka'b biraraya geldiler. İbni Abbas dedi ki: Biz Haşimoğulları şöyle deriz: "**Muhakkak Muhammed** (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) **iki kere Rabbisini gördü.**" Bunun üzerine Ka'b tekbir aldı, öyleki dağlardan yankısı işitildi.

Ka'b şöyle dedi: **Muhakkak Allahu Teâlâ görülmesini ve kelamını Muhammed** (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) **ve Musa** (Aleyhisselam) **arasında taksim etti, Musa ile konuştu, Muhammed O'nu kalbi le gördü.**

Şerik, Ebu Zer'den rivayet etti, geride geçen ayetin tefsirinde şöyle demiştir: Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) Rabbisini gördü.

Semerkandî, Muhammed bin Ka'b el Kurazî'den, Rebi' bin Enes Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'e sorulduğu rivayet edildi; "**Rabbini gördün mü?**" Buyurdu: **Rabbimi kalbimle gördüm. Gözümle görmedim.**

Malik bin Yuhâmir Muaz'dan, o da Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'den şöyle dediğini rivayet etti:

Rabbimi gördüm... Bir kelime zikretti; dedi ki: Ya Muhammed! Yüce melekler topluluğu ne hakkında çekişirler bilir misin? hadisi şerifin devamını zikretti.

Abdur-Rezzak nakletti ki: Hasen, Allah'a yemin ederek "**Muhakkak Muhammed, Rabbisini gördü**" derdi.

Ebu Ömer Talemenki bunu İkrime'den nakletti. Bazı kelim alimleri de bu görüşü, İbni Mes'ud'dan nakletti. İbni İshak, Mervan'ın Ebu Hureyre'ye şöyle sordurduğunu nakletti: "Muhammed, Rabbisini gördü mü?" Dedi ki: **Evet!**

Nakkaş, Ahmed ibni Hanbel'den şöyle dediğini nakletti; Ben, İbni Abbas'ın hadisi ile aynıyım diyorum, Rabbisini gözüyle gördü. Nefesi kesilene kadar. Ahmed ibni Hanbel'in nefesi tükenene kadar. (Vefatına kadar böyle dedi.)

Ebu Ömer der ki: Ahmed ibni Hanbel dedi ki; O'nu kalbiyle gördü. "Dünyada gözüyle gördü" sözünden uzak durmak için böyle dedi.

Said bin Cübeyr derki: **Gördü veya görmedi demiyorum.**

İbni Abbas'tan, İkrime, Hasen, İbni Mes'ud'dan, "**Muhakkak O'nu önceden bir kere daha görmüştü, Sidre-i Müntehanın yanında...**" ayetinin tevilde ihtilaf edildi. İbni Abbas ve İkrime naklettiler ki; O'nu kalbiyle gördü. ⁴

Hasen ve İbni Mes'ud'dan; **Cebraile gördü**, şeklinde nakledildi.

Abdullah bin Ahmed bin Hanbel, babasından şöyle dediğini nakletti; **O'nu gözüyle gördü.**

İbni Ata'dan, "**Göğsünü genişletmedik mi!**" ayetinde, 'Görmesi için, Muhammed'in göğsünü genişletti.' 'Musa'nın göğsünü konuşması için genişletti', dedi.

Ebu Hasen Ali bin İsmail Eş'ari (Radıyallahu Anh) ve arkadaşlarından bir topluluk şöyle dediler: **Nebi** (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), **Allahu Teâlâ'yı başının iki gözüyle gördü.** Dedi ki: **Peygamberlerden her birinin verildiği mucizenin bir benzeri, Peygamberimize** (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) **verilmiştir, onlar içinden Allahu Teâlâyı görmekle tahsis edilmiştir** (seçilip ayrılmıştır.)

Ulemadan bazıları bu hususta duraklamış ve '**Bunun üzerine** (gözle gördüğüne dair) **açık bir delil yoktur. Lakin olması mümkündür**' demişlerdir.

Müellif Kâdı ebul Fazl der ki: Doğrusu bunda şüphe yoktur. Allahu Teâlâyı dünyada görmek aklen caizdir. Akılda bunu muhal gören bir şey yoktur. ⁵

Dünyada Allahu Teâlâ'yı görmenin cevazına delil, Musa'nın (Aleyhisselam) bunu istemesidir. Bir peygamberin Allahu Teâlâ hakkında, caiz olan ve caiz olmayan şeyi bilmemesi imkansızdır. Bilakis ancak, imkansız olmayan şeyi istemesi caizdir. Lakin vaki' olması ve müşahedesi, ancak Allahu Teâlâ'nın ilmini dilediğine bildirdiği gaybi şeylerdendir.

Allahu Teâlâ O'na dedi ki: "**Beni asla göremezsin.**" Yani: Görmeye takat getiremezsin, ru'yetimi taşıyamazsın. Sonra O'nun için, bünyesinden daha kuvvetli ve sabit olan bir dağ ile misal getirdi. ⁶

4) Müslim 158

5) Aklen caizdir, ancak subutu vaki' değildir, fakat Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ahirete geçip orda mekandan münezzeh olarak keyfiyeti meçhul bir şekilde görmüştür. İmam-ı Rabbani (Kuddise Sirruhu) gibi Allah dostları böyle söylemiştir.

6) "Lakin şu dağa bak, şayet yerinde durursa, sende beni görürsün." Bununla, dünyada görmenin mümkün olduğu anlaşıldı.

Bunların hepsinde, dünyada görmeyi imkansız kılan bir şey yoktur. Bilakis bunlarda, görülmenin bir nebze cevazına delil vardır. Şeriatta görülmenin imkansız ve yasak olduğuna dair kesin bir delil yoktur. Zira herbir mevcudun görülmesi caizdir, imkansız değildir.

“Gözler O’nu idrak edemez” ayeti, görmeyi men edenler için delil olmaz. Zira bu ayetin yorumunda ihtilaflar vardır. Ayrıca, dünyada görmeyi men edenin sözü, imkansız olmasını gerektirmez.

Muhakkak bazıları bu ayetle, görmenin cevazına ve bir nebze muhal olmadığına delil getirmişlerdir.⁷

Muhakkak şöyle denildi: “Kafirlerin gözü O’nu idrak edemez.”

Denildi ki: Gözler onu ihata edemez (kuşatamaz-kaplayamaz.) Bu, ibni Abbas’ın sözdür.

Denildi ki: “Gözler O’nu idrak edemez” Ancak görenler -basiretli- O’nu idrak edebilir.

Şu gibi tevillerin hepsi, görülmenin men edilmesini veya imkansız olmasını gerektirmez.

Aynı şekilde “Beni asla göremezsin.” ayetinde de ve sonraki: “(görmeyi istemekten) Sana tevbe ettim.” ayetinde onlar için delil yoktur, zira geride bunu söylemiştik. (Görmeye takat getiremezsin, manasındadır.) Ayrıca bu ayetlerin ifade ettiği mana umum üzere değildir, (belki Musa’ya aittir.) Ayrıca ayetin manasında: “Beni dünyada göremezsin” diyenin sözü de ancak bir tevidir.

Ayrıca bunda imkansız olmasına kati delil yoktur, ancak Musa (Aleyhisselam) hakkında gelmiştir. Teviller peş peşe gelip çakışınca, ihtimaller musallat olunca, artık orda (delil için) kati olmaya yol kalmaz.

“Sana tevbe ettim” sözü, yani: benim için dünyada takdir etmediğin şeyi istemekten... manasındadır.

Ebu Bekir Huzeli, “Beni asla göremezsin.” Kavli şerifi hakkında şöyle demiştir: Dünyada hiçbir beşerin bana bakmaya takatı yetmez. Zira bana bakan, ölü.

Muhakkak selef ve bazı müteahhirin alimlerden, “Allahu Teâlâ’yı dünyada görmek imkansızdır” sözünün manasını; dünya ehlinin terkinin ve kuvvetlerinin zayıflığı ve bunun afetlere ve yok olmaya hedef olmasında görmektedirler. Onların dünyada görmeye kudreti yoktur.

Ahirete varınca, orda başka bir terkiyle var olunca, ebedi sabit kuvvetlerle rızıklanınca, gözlerinin ve kalplerinin nurları tastamam edilince, bunlarla görmeye kuvvet bulurlar.

Bunun gibi bir açıklamayı Malik bin Enes’ten gördüm. Şöyle dedi: Dünyada görülmez, zira O bakidir. Bakî olan, fani (göz) ile görülmez. Ahirete varıp baki

7) Ayet, idraki men ediyor, görmeyi değil.

gözlerle rızıklandıklarında, baki (göz) ile, Bakî olanı (Mevla’yı) görürler.

Bu hoş ve güzel bir sözdür. Bunda, görülmenin imkansızlığına dair bir delil yoktur. Ancak kudretin zayıflığından dolayı görülmez. Allahu Teâlâ kullarından dilediğini kuvvetlendirince, görme yüklerini taşıma için ona kudret verince, o kişi hakkında görme işi artık mümteni olmaz.

Muhakkak geride Musa (Aleyhisselam) ve Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in görmesinin kuvveti hakkındaki açıklamalarımız geçmişti. Kendilerine ikram edilen ilahi kuvvetle, idrak ettiklerini idrake ve gördüklerini görmeye idraklerinin nüfuz ettiği anlatılmıştı. Allahu Teâlâ en iyisini bilir.

Kâdı Ebu Bekir Bakillanî, şu iki ayet hakkındaki cevapları esnasında şöyle der: Bu iki ayetin manası: Musa (Aleyhisselam) Allahu Teâlâ’yı gördü. Bu yüzden bayılıp düştü. Ayrıca dağ da Rabbisini gördü, Allahu Teâlâ’nın kendisinde yarattığı bir nevi idrakle paramparça oldu. Allah bilir ki bu hükmü, “Lakin dağa bak, eğer yerinde durursa, sen de beni görürsün” ayetinden çıkartmıştır. Sonra: “Ne zaman ki Rabbi dağa tecelli etti, onu darmadağın etti, Musa bayılıp düştü” (Araf Sûresi: 143)

Allahu Teâlâ’nın dağ için tecellisi, dağ için zahir olmasıdır, taki O’nu gördü. Bu söze (Bakillanî’nin sözüne) göre...

Cafer bin Muhammed der ki: Onu dağ ile meşgul etti, taki tecelli edene kadar. Böyle olmasaydı, asla baygın düşmezdi. Bu sözü, Musa’nın (Aleyhisselam) Rabbisini gördüğüne delalet eder.

Bazı müfessirler için, -dağ- hakkında, ‘O’nu gördü’ sözü vardır. Dağın O’nu görmesiyle, Muhammed’in (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) O’nu görmesine delil getirdi. Zira bunu, görmenin cevazına delil yapmıştır.

Görmenin cevazında şüphe yoktur. Zira ayetlerde, men edildiğine dair açıklık (nass) yoktur.

Peygamberimiz için görmenin vacib olmasına ve O’nu gözüyle gördü, hükmüne gelince; bunda da kesin bir delil ve nass yoktur. Zira bunda dayanılan, Necm sûresinin iki ayetidir.⁸ Bu ikisindeki tartışmalar nakledilir. Her ikisinde de ihtimaller mümkündür. Bu hususta kesin mütevatir bir hadisi şerif, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’den gelmemiştir.

İbni Abbas’ın hadisi, kendi itikadının haberi olup bunu Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’e isnad etmemiştir ki, tazammunu itikad edilip onunla amel vacib olsun.

Ebu Zerr’in, ayetlerin tefsiri hakkındaki hadisi de bunun gibidir.⁹

8) “Kalp gördüğünü yalanlamadı” Muhakkak O’nu bir defasında daha görmüştü”

9) Müslim 161

Muaz ibni Cebel'in hadisi tevellere ihtimali vardır. İsnad ve metin yönünden muzdariptir.

Ebu Zerr'in diğer hadisi, ihtilafı ihtimalli ve müşkildir. Şöyle rivayet edildi:

Büyük bir Nurdu, nerden O'nu göreyim?¹⁰

Bazı meşayihimiz şöyle rivayet edildiğini nakletti:

“Nuraniydi, O'nu gördü.”

Başka bir hadiste: O'na sordum, dedi ki:

Nur gördüm.

Bunlardan hiçbirisiyle, göz görmesinin doğruluğu üzerine delil getirmek mümkün olmaz. Nur gördüm, sözü sahih ise, burada Allahu Teâlâ'yı görmediğini haber vermiştir. Ancak bir nur görmüştür ki, kendisini Allahu Teâlâ'yı görmekten men edip perdelemiştir.

Buna göre **“Nurdu, nerden O'nu göreyim?”** kavlindeki tercih; yani: gözü kaplayan nurun perdelemesiyle O'nu nasıl görecektir? Bu, diğer bir hadisteki gibidir: **“Perdesi nurdu.”**

Diğer bir hadiste: Gözlerimle O'nu görmedim. Lakin iki kere kalbimle gördüm ve şu ayeti okudu:

“Sonra yaklaştı ve sarktı.” (Necm Sûresi: 8)

Allahu Teâlâ, kalpteki basirette, idrâki yaratmaya veya dilediği şekilde yapmaya kadirdir. O'ndan başka ilah yok.

Şayet bu babta açık kati bir hadisi şerif gelmişse, itikad edilir ve ona dönülür. Zira bunda bir imkansızlık yoktur. Bunu red eden kesin bir mani de yoktur. Allahu Teâlâ muvaffak edicidir.

NEBİ (SALLALLAHU ALEYHİ VE SELLEM)'İN ALLAHU TEÂLÂ'YA MÜNACATI

İsra' kıssasında Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in Allahu Teâlâ'ya münacatı ve **“Kuluna vahyettiğini vahyetti.”** ayetinde belirtilen O'nunla konuşmasına ve bu manayı ihtiva eden hadisi şeriflere gelince;

Müfessirlerin ekserisine göre Allahu Teâlâ Cebrail'e vahyetti, o da Muhammed'e (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ulaştırdı. Ancak müfessirlerden az bir topluluk buna muhalefet etti. Cafer-i Sadık'tan nakledildi, şöyle dedi: Muhammed'e vasıtasız vahyetti.

Bunun bir benzeri Vasıtı'den nakledildi. Bazı kelim alimleri de bu görüşe gittiler ve **“İsra olayında Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem), Rabbisiyle konuştu”** dediler.

Bu görüş, Eş'ariden nakledildi, ibni Mes'ud'dan ve ibni Abbas'tan bunu naklettiler. Diğer bazıları da bunu (Rabbisiyle vasıtasız konuşmasını) inkar ettiler.

10) Müslim 161

Nakkaş, ibni Abbas'tan İsra kıssasında, **“Yanaştı ve sarktı”** ayeti hakkında, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in şöyle dediğini nakletti:

“Cebrail benden ayrıldı, benden bütün sesler kesildi, Rabbimin kelamını işittim, şöyle diyordu: Korkun gitsin ya Muhammed! Yanaş, yanaş”

Enes'in İsra hadisinde bunun benzeri vardır.

Allahu Teâlâ ile konuştuğuna, şu ayetle delil getirdiler:

“Allah bir insanla ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur, yahut bir elçi gönderip izniyle ona dilediğini vahyeder. O yücedir, hakîmdir.”

Derler ki konuşma usulü üç kısımdır:

Perde arkasından. Musa ile konuşması gibi. Melek göndermekle, bütün peygambelerin halinde olduğu gibi. Peygamberimizin ekseri halleri de böyledi. Üçüncüsü: Vahyeder. Ancak bu taksimde, karşılıklı müşahede halindeki konuşma şekli (hariç) kaldı.¹¹

Denildi ki; Burada vahiy, Peygamberin kalbine vasıtasız ilka edilen (atılan) dir.

Ebu Bekir Bezzar, Ali'den naklattığı İsra hadisinde, Nebi (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in Allahu Teâlâ'nın kelamını işitmesini açıklayan şeyleri zikretti. Orada şöyle zikretti: Melek: **Allahu ekber, Allahu ekber**, dedi. Perde arkasından ona denildi: **Kulum doğru söyledi, ben ekberim, ben ekberim.** Ezanın diğer kelimelerinde de bunun gibisini söyledi.

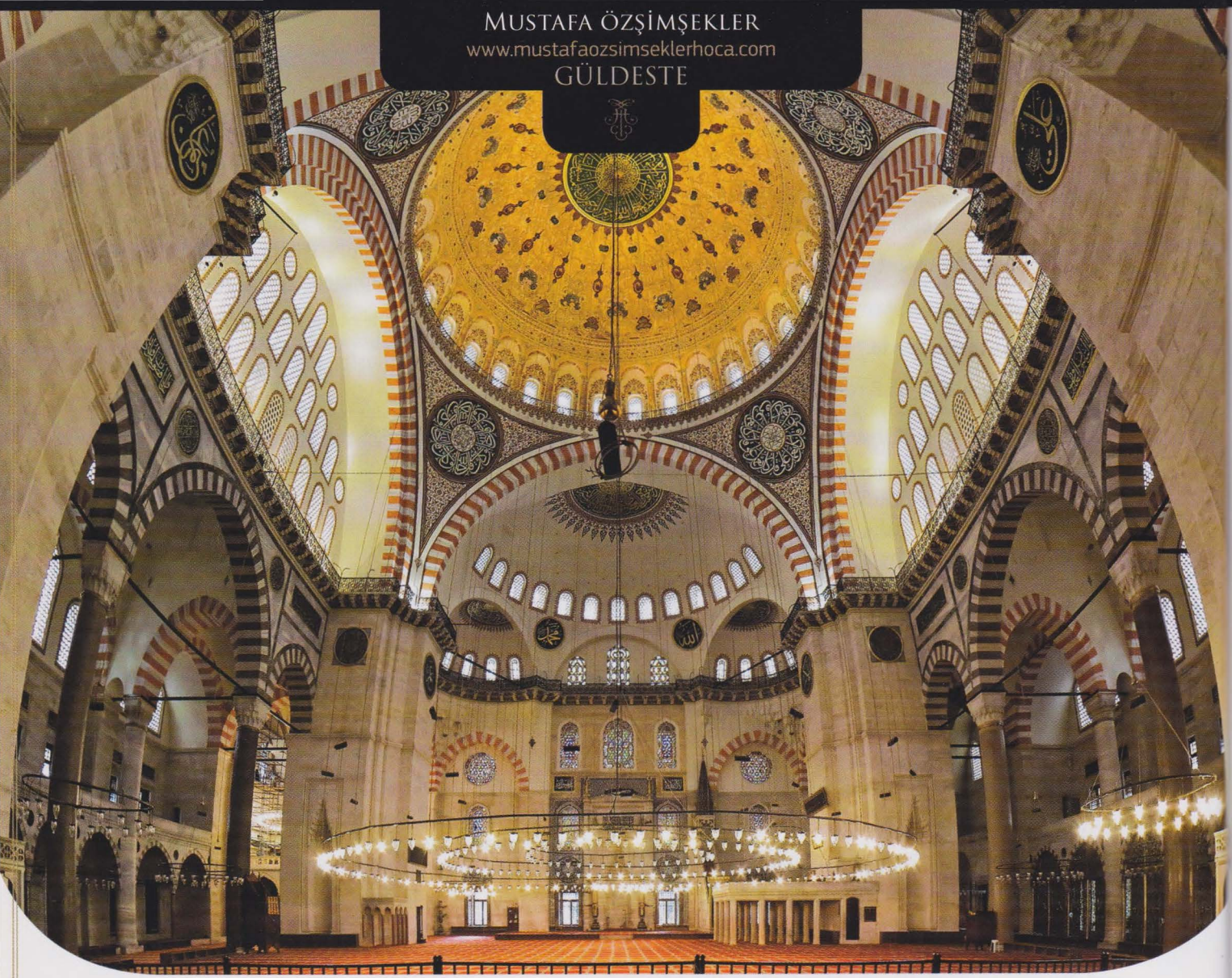
Bundan sonraki fasılda ve onun ilk babında, şu iki hadisi şerifin müşkilleri ve benzerleri hakkında sözü-müz gelecek.

Allahu Teâlâ'nın Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) ile kelamı, Peygamberler arasından O'nu (bazı özel şeylere) tahsis etmesi caiz olup aklen imkansız değildir. Şeriatta kesin olarak bunu men eden bir şey gelmemiştir. Bu hususta sahih bir haber olsa, ona itimad edilir. Habuki Allahu Teâlâ'nın Musa (Aleyhisselam) ile konuşması vakı'dır, haktır ve kesindir. Bu Kur'anda nasstır (kati olarak beyan edilmiştir), hakiki manasına delalet için mastar ile onu kuvvetlendirmiştir. Hadisi şerifte geldiği gibi, kelamı sebebiyle O'nun (Musa'nın) makamını yedinci kat semaya yükseltmiştir.

Muhammed'i (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bunların hepsinin üzerine yükseltti, taki eğriliği olmayan bir makama yükselip meleklerin kalem hışırtısını işitti. Böyle bir Peygamber hakkında bu nasıl imkansız olsun! Veya kelamını işitmesi nerden uzak ihtimal olsun!

Dilediğini, dilediği şeylere tahsis eden Allah (Celle Celâluhû) ne yücedir! Bazılarını, bazıları üzerine derecelerle üstün yapmıştır.

11) Bu da sadece Peygamberimize (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) tahsis edilmiştir. Üçüncü kısmın bu olduğu da söylendi.

VESVESE'DEN NASIL KURTULURUM?

Muhterem okurlarım; bu ay sizlere birçoğumuzun muzdarip olduğu ve sormaya da çekindiği bir durumdan, daha doğrusu bir hastalıktan söz etmek istiyorum...

“Vesvese”

Bu öyle bir hastalıktır ki, onun yeri kalp olduğu için diğer hastalıklar gibi dışarıdan bakılınca, anlaşılıp fark edilmez. Oysa vesveseli olan kişinin gönül aleminde bir çatışma vardır, kendisiyle içten içe bir savaş halindedir ve adeta içi içini yer. Bu da onu sıkıntıya sokar ve huzursuz eder. Çünkü bazen gönlüne öyle saçma sapan düşünceler gelir, o kadar aşağılık ve çirkin hayaller kalbini istila eder ki, o kişi; “ben ne kadar kötü bir insanım, kalbim ne kadar da bozuk” diye düşünmeye başlar. Ve bundan dolayı da kendini kınar, üzümlür ve sıkıntı duyar. Bazı kereler ümitsizliğe bile düştüğü olur.

İnsanın hatırına gelen bu kötü düşünceler; sevdiklerimiz ve dostlarımız hakkında, bazen ahiretle ilgili meseleler, bazen de Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) hakkında olabilir. Hatta Mevla Teâlâ Hazretleri'nin varlığı hakkında bile olur olmaz bir takım söz ve düşünceler kalbe gelebilir. Gönlümüze düşen bu tür düşüncelerde her ne kadar bizim rıza ve istegimiz bulunmasa da, bunlar bazen bir hayal gibi süratle gönlümüzden gelip geçer, bazen de kafamıza takılır ve aklımızı kurcalar durur.

Tabi bu vesveseler namazla, abdestle veya gusülle alakalı olduğu gibi, iman ve itikatla alakalı da olabilir. Özellikle iman ve itikatla alakalı olan vesveseler gönle düştüğünde, o kişi; “acaba îmânî bir tehlike mi yaşıyorum?” korkusuyla telaşa kapılır ve tedirgin olur. Bu derdini de kolay kolay kimseye anlatamaz. Çünkü

kınanmaktan, kötülenmekten, “böyle saçma sapan düşünceler de nerden aklına geliyor, sen ne bozuk kalpli adamsın!” şeklinde azarlanmaya maruz kalmaktan çekinir. Halbuki bu düşüncelerin ne kadar çirkin, mantıksız ve saçma olduğunu, kişi kendisi de gayet iyi bilir ve bunlardan bir an önce kurtulmak ister. Fakat bunları düşünmemek elinde olmadığından öyle lafla, kovmakla filan da gitmez. İşte bu hal o kişide ıstıraba ve zaman zaman da ye’se dönüşür.

Efendim, bu tür sıkıntıları pek çoğumuz yaşamıştır veya yaşıyordu. Zaman zaman bu durumda olan pek çok kardeşimizin sorusuna muhatap oluyoruz. Bilhassa imânî meselelerle alakalı vesveseye kapılanlar, bunu herkesin yanında sormadıkları için; “hocam özel bir sorum olacak” diyerek, yalnız bir ortamda sormayı tercih ediyorlar. Büyük bir kısmı da e-mail yoluyla bu sıkıntılarını dile getirip, dertlerine derman bulmaya çalışıyor. Vesveseye müptela olan kardeşlerimizin gerek yüz yüze, gerekse e-mail yoluyla sorduğu sorular genel olarak şöyle:

“Hocam, aklımdan çok çirkin, edepsizce düşünceler geçiyor. Bunların biri bitiyor diğeri başlıyor, bu vesveseler beni yiyip bitiriyor. Maalesef buna engel olamıyorum, kurtulmak için ne yapabilirim?”

“Ahiretle ilgili, hatta Allah-u Teâlâ hakkında küfür olarak telakki edilecek sözler geliyor gönlüme ve bunların ardı arkası kesilmiyor. İçimdeki o muhalif sözlere cevap vermeye baş edemiyorum, ölüp ölüp diriliyorum. Bu beni dinden imandan çıkarır mı?”

“Namaz kılariken aklıma olmadık şeyler geliyor. Bu kötü düşünceler bazen o kadar rahatsız edici oluyor ki, neredeyse namazımı bozacak oluyorum. Bazen de “acaba kafir mi oldum?” diye korkuya kapılıyor, neredeyse aklımı oynatacak hale geliyorum. Hocam tek isteğim bu vesveseler bitsin, içimden gelen bu sesler kesilsin.”

Evet, bu tür vesveselere kapılıp sıkıntı yaşayan kardeşlerimiz aslında bir hayli fazla. Hatta bu yüzden bunalmaya giren, çaresizlik içinde kıvranan ve derdini de herkese açamayan pek çok kardeşimiz var. Mevla Teâlâ bu hastalığa müptela olmuş tüm kardeşlerimizi şifâyâb eylesin, bu vesveselerden bir an önce kurtarıp gönül huzuru ihsan eylesin. Onların şifa bulmasına da bu yazımızı vesile eylesin. Amin!

VESVESE KALBİN DEĞİL, ŞEYTANIN SÖZLERİDİR

Muhterem okurlarım!

Bu durumda olan kardeşlerimizin rahatlaması açısından öncelikle şunu ifade edeyim ki, vesvese türünden gönlünüze gelen bu sözler, sizin değil şeytanın sözleridir. Yani kalbimize ait zannettiğimiz bir takım kötü söz ve düşünceler, fil-hakika kalbe ait değil şeytana aittir.

Çünkü, **şayet kalbe ait olsaydı bundan kesinlikle rahatsızlık duyulmazdı**. Dolayısıyla kişinin bundan rahatsız olması, onun bu düşünceleri kesinlikle tasvip etmediğine delâlet eder. Yani küfür olarak telakki edilen bu sözleri kalp kesinlikle tasdik etmiyor ve kabullenmiyor ki bundan huzursuz oluyor. Öyleyse vesveseye müptela olmuş kardeşlerimiz telaş edip korkmasınlar, bu tür düşüncelerin insanı kesinlikle dinden imandan çıkarmadığını ve günahkar yapmadığını bilsinler. Hatta bırakın imandan çıkarmasını, bilakis **vesvese iman alâmeti** olduğunu bilsinler. Çünkü iman var ki, o kalbe vesvese geliyor.

Nitekim Abdullah b. Mesud (*Radıyallahü Anh*)’ın rivayet ettiği Müslim’de geçen bir hadisi şerifte buyrulduğu üzere, sahabe-i kiramdan bir kısmı Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)’e gelip sordular:

- Ey Allah’ın Resûlü! Bazılarımız içinden öyle acayip sesler işitiyor ki, onu (bilerek) söylemektense kömür kesilinceye kadar yanmayı veya gökten yere atılmayı tercih eder. (Bu vesveseler zarar verir mi?)

Bu soru üzerine Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

- **Hayır bu (korkunuz) gerçek imanın ifadesidir.**

Bir başka rivayette ise; sahabe-i kiramın bu sorusu üzerine Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*):

- **Gerçekten böyle bir korku duyuyor musunuz?** diye sordu. Ashab-ı kiram:

- “Evet Ya Resûlellah!” deyince, Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

- **İşte bu (korku) imandan gelirdir!**

Demek ki vesveseden dolayı kişinin yaşadığı o korku, sıkıntı ve duyduğu huzursuzluk iman alametidir. Zira imansız olan kişinin; “acaba küfre mi girdim, dinden mi çıktım?” diye bir korkusu ve sıkıntısı olmaz. Hadis-i şeriften anlıyoruz ki, sahabe-i kiramın da gönlüne bir takım düşünceler, vesveseler gelmiş ve onlar da bunun sıkıntısını yaşamışlar. Yani vesvese sadece bizde var zannetmeyelim. Ama onlar böyle bir durum olunca hemen Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)’e müracaat etmiş ve meselenin iç yüzünü esas kaynağından öğrenmişler.

Hadis-i şerifte geçtiği üzere sahabe-i kiram, imânî meseleler hakkında olduğu anlaşılacak ve kendi iradeleri dışında içlerinden gelen gayri ihtiyârî sözlerden soruyorlar. Bu gibi sözler normalde kabul edilemez muhal şeyler olduğu için, bilinçli olarak aşikâre konuşulması zaten günahdır. İşte sahabe-i kiram bu korkuyla soruyor. Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) de; insanın kendi iradesi dışında içinden gelen bu seslerin zarar vermediğini ifade buyurup, duydukları korkuyu da imanlarına delil olarak gösteriyor. Zaten vesvese imanı olan

kimselerde olur. İmandan nasibi olmayanlar böyle vesveselere tutulmazlar. Çünkü bomboş, tamtakır olan eve hırsız girer mi?.. Demek ki senin kalbinde pırlanta misali iman cevheri var ki, iman hırsızları olan şeytan onu çalmaya çalışıyor.

Demek ki içten gelen o vesvese kabilinden olan sesleri eğer aklınız kabullenmiyor, gönlünüz de tasdik etmiyor hatta bilakis üzüyorsanız, bundan mesul değilsiniz.

Zira vesveseye sebebiyet veren bu gibi hayal ve düşünceler bir hüküm olmadığı için, kişi bundan mesul olmaz. Yeter ki gönle düşen bu düşünceleri dışa vurmasın, dillendirip söylemesin...

VESVESE ŞEYTANIN BİR HİLESİDİR

Vesvesenin lügat manası; zararlı olan şüphe, kuruntu ve aslı olmayan ihtimaller demektir.

İstilah manası ise; şeytanın, insanın kalbini kurcalayıp onu şüphe, kuruntu ve tereddüde düşürecek düşüncelere sevkmesi; onun hayal aynasına bir takım kötü resim ve manzaralar, çirkin hatıra ve hayaller atması demektir. Yani vesvese, şeytanın kalbe getirdiği bir takım hayaller ve görüntülerdir. Dolayısıyla bunlar, gerçekte aslı astarı olmayan şeylerdir.

Şeytanın görevi bizi Rabbimizden uzaklaştırmak, cennet yolundan alıkoymaktır. Tabii şeytanın bir yaptırım gücü olmadığı için, insanın kalbine peşpeşe kötü düşünceler sokarak vesvese vermek suretiyle bunu yapmaya çalışır.

Şeytan öncelikle insanı imansız bırakmak ister. Eğer buna muvaffak olamazsa bu sefer onun ibadet etmesine engel olmak yani amelsiz bırakmak ister. Bunu da başaramazsa bu sefer kişiye ibadetlerini eksik ve noksan yaptırıp, sevabına nail olamasın diye uğraşır. Abdest alırken, guslederken, namaz kılarken kalbini meşgul eder, birtakım kötü şeyler fısıldayıp vesvese verir. Onun huşu ve huzurla ibadet etmesine mani olur. Yani manevi yolda düşe kalka da olsa ilerlemeye çalışan bir müslüman bunlarla karşılaşabilir, bu manevi yolun puslu noktalarında şeytanın vesvesesi ile yüz yüze gelebilir.

Bu durumda eğer insan bu kötü söz ve düşüncelerin şeytandan olduğunu bilmez, kalbinden geldiğini zannederse işte o zaman şeytanın tuzağına düşmüş olur. Çünkü o kişi; "benim kalbim ne kadar da bozuk" düşüncesiyle telaş edip korkuya kapılır ve neticede: "benden adam olmaz" diyerek, ümitsizliğe düşer ve ibadetleri bırakacak raddeye gelir. Böylece şeytan da maksadına ulaşmış olur.

Şayet vesvesenin sebepleri ve kurtulma yolları bilinirse, o zaman pek etkisi olmaz.

CEHALET VESVESEYİ DAVET EDER, İLİM İSE DEF EDER

Vesveseden kurtulmak için ilk olarak yapılacak şey, ona ehemmiyet ve kıymet vermemektir. Eğer önem verip kafaya takarsan "eyvah bana ne oluyor?" diyerek korkuya kapılırsan, vesvese daha da büyür ve kalbi istila eder. Vesveseden zarar görmemek için öncelikle onun mahiyetini bilmek, kalpteki vesvese hangi konudaysa bunun fikhî hükmünü de iyi öğrenmek gerekir. Çünkü cehalet vesveseyi davet eder, fakat ilim onu yok eder.

Şimdi en çok şikayete konu olan vesveseleri tek tek ele alalım ve bu durumda ne yapmamız gerektiğine kısaca temas edelim.

1- İNKÂR KONUSUNDAKİ VESVESELER

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, öncelikle bu söz ve düşüncelerin kalpten değil şeytandan olduğunu, dolayısıyla şeytanın sözlerinden dolayı bizlerin mesul olmadığını unutmamalıyız. Yeter ki gönle düşen bu inkar sözlerini söylemeyelim. Nitekim bir hadisi şerifte şöyle buyurulmuştur:

"Allah-ü Teâlâ, kalbe gelip de söylenmeyen ve yapılmayan kötü şeyleri affeder."

Şeytanın kalbe giriş yerlerinden biri de, Allah-ü Teâlâ'nın Zâtı hakkında düşündürmek, vesvese verip şüpheye düşürmektir. Buhârî'de geçen bir hadisi şerifte ise Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

"Şeytan, vücûda girerek, "seni kim yarattı?" diye sorar. O kişi "Allah yarattı" dediği zaman, (şeytan) "O'nu kim yarattı?" diye vesvese verir. Böyle bir vesveseyle karşılaşan kimse: "Ben Allah ve Resûlüne îmân ettim" desin!"

Şayet kalbimize böyle bir düşünce gelirse, Efendimiz tavsiyesi üzere hemen:

"Âmentü billâhi ve Resûlihi / Ben Allah'a ve Resûlüne iman ettim" deyip geçmelidir. Zira: **"Allah'ın yarattığı şeyleri tefekkür edin, fakat Zâtını tefekkür etmeyin. Yoksa helâk olursunuz."** buyurulmuştur.

2- ABDEST VE GUSÛL KONUSUNDAKİ VESVESELER

Şeytanın en çok vesvese verdiği konulardan biri de budur. Bu tür vesveseye kapılan kişi abdest almaya başlayınca, o vesvese gelir. Ellerini yıkar, kollarını yıkar sonra tekrar başa döner, tekrar abdeste başlar, ayağını yıkayıp abdestini bitirmesi gerekirken bir daha başa döner. "Galiba sağ kolumu yıkamadım veya başımı meshetmedim." gibi kuruntularla üst üste birkaç defa abdest aldığı olur. Hatta öyleleri vardır ki ezandan önce abdeste başlar, namaza dahi zor yetişir. İşte burada şeytanın attığı vesvese oku hedefini bulmuştur. Seni tekrar tekrar yıkamaya sevkeder, tâki bıktırın ve o ibadeti terk ettirsin.

Kesinlikle bu oyuna gelmemelidir. Şunu unutmayalım ki abdestin farzları bellidir. Ve bu uzuvları birer defa yıkamak farzdır. Dolayısıyla bir defa yıkamak dahi yeterliyken “acaba iki defa mı yıkadım, üç defa mı?” diye vesvese yapmaya gerek yoktur. Veya abdestim düzgün olsun diye aynı yeri defalarca yıkamak sünneti terk etmek, haddi aşmak ve nefse zulmetmektir. Bu vesveseyi yenmek için onun üzerine üzerine gitmelidir. Yani sen güzelce abdest al, “yok şurası kuru mu kaldı, filan yeri yıkadım mı?” diye düşünme, senin abdestin tamamdır Allah kabul etsin.

Gusül ile ilgili vesveseye müptela olan kardeşlerimiz de, çok uzun süre banyoda kalırlar. “Acaba koluma veya bacağıma su değdi mi, yada filan yerim acaba kuru mu kaldı?” diye tekrar tekrar su dökünür, yıkanır, guslü uzattıkça uzatırlar. Bazılarında bu durum saatler sürer. Hatta banyodan çıkıp kurulandıktan sonra tekrar banyoya girip yıkananlar dahi vardır. Diyor ki; “gusül alıp çıkıyorum, sonra ‘filan uzvumu yıkamadım, orası galiba kuru kaldı?’ diye tereddüde düşünüyorum ve tekrar banyoya girip gusül almadan da rahat edemiyorum.”

Öncelikle şunu arzedelim ki, bir kere yıkamak kafidir. Öyle vücudunu aşındıracak şekilde tekrar tekrar yıkamaya gerek yoktur. Diyelim ki banyodan çıktın, “filan uzvum kuru kaldı” diye kuruntuya kapıldın. Bu durumda tekrar banyoya girip baştan aşağı yıkanmana gerek yok. Mesela, neren kuru kaldı diye düşünüyorsun? Diyelim ki, kolun. Gider, sadece kolunu yıkarsın olur biter.

3- NAMAZDA RÜKÛ VE SECDEDE YELLENME HİSSİ

Çok sorulan bir vesvese türü de, namazda rükû veya secdeye gittiğinde yellendiği hissine kapılıp abdestinin kaçtığını zannetmek. Abdestsiz namaz olmayacağından bu durumda olan kişi namazını bozuyor. Şayet namazını bozmayıp devam edecek olsa bu sefer de: “acaba abdestim kaçtı mı, namazım olur mu?” diye içini yiyor.

Efendim bu da şeytanın verdiği vesveselerden biridir. Şeytan insanı ibadetten uzaklaştırmak için, dübürüne üfürür, o kimse de “yellendim ve abdestim bozuldu” zannıyla abdestini tekrar almak ister, oysa abdesti bozulmamıştır.

Buhari ve Müslim’de geçen bir hadisi şerifte Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bu konuya açıklık getirmiş ve buyurmuştur ki:

“Makatında bir kıpırtı hisseden, ses ve koku duymadıkça, mescidden çıkmasın (abdesti bozulmamıştır, namazına devam etsin)”

İşte Efendimiz ölçüyü koymuştur. Bu gibi durumlar da koku ve ses duymadıkça abdest bozulmaz. Hiç şüpheye düşmeden namaza devam edilmelidir. Tabi yanlış anlamaya sebebiyet vermemesi için şunu da ifade edelim;

burnun koku hissetmesi veya kulağın bir ses duymasından maksat, abdestin bozulduğunu kesin olarak bilmektir. Yoksa ses duymadığı veya koku hissetmediği halde kesin olarak yellendiğini bilen kimsenin abdesti bozulur. Çünkü çıkan her yelde mutlaka koku ya da ses olacak diye bir şart yoktur.

Bunun tıbbî sebebiyle alakalı olarak uzman bir doktorun ifadelerini sizlere arz edeyim:

“...bazılarının yellenme zannettikleri şey, aslında makat bölgesini çevreleyen ince kasların otomatik kasılmalarından başka bir şey değildir. Vesveseli olan kişilerin dikkatleri, zaten makat bölgesine yöneldiği için bir takım kıpırtılar hissetmeleri tabiidir. Ama bilinmelidir ki, bu durum yellenme değil oradaki kasların kıpırdamasıdır.”

Görüldüğü gibi vesveseyi davet eden cehalettir. Eğer biraz bilgi sahibi olur, Efendimiz’in tavsiyelerine de kulak verirsek, biiznillah şeytanın bu oyunlarına gelmeyiz. Zaten Rabbimiz Kur’an-ı kerim’inde: **“Muhakkak, şeytanın hilesi zayıftır.”** (Nisa Sûresi: 76) buyurmuştur.

Vesvese, üflemeyle uçup giden tüy kadar hafif ve zayıftır. Önemsenmezse azalır, küçülür ve sonunda biiznillah kaybolur gider. Gürül gürül akan bir dere üzerine düşen toz-toprak, çalı çırpı, çer-çöp neyse vesvesede böyledir. İmanlı olan kalpte hidayet pınarı aktığı müddetçe üzerine düşen çer-çöpün ona bir zararı olmayacaktır.

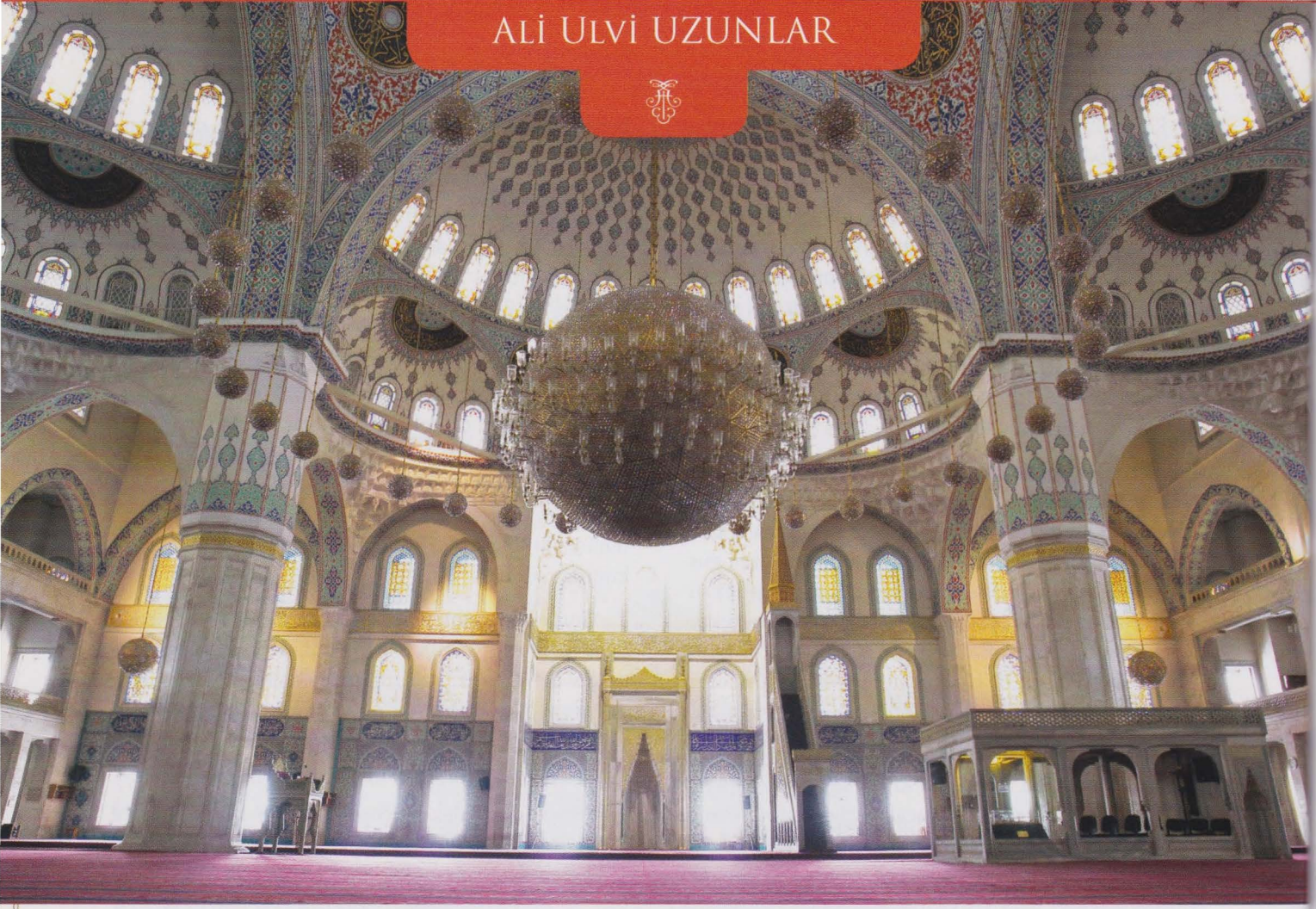
Vesveseyi şöyle düşünebiliriz. Mesela tv ekranında görünen vahşi bir hayvanın veya bir ateşin görüntüsü nasıl ki insana zarar vermezse, vesvese de böyledir. Ama bunu kafaya takıp lüzumsuz yere bununla meşgul olunursa o zaman tehlikeli olabilir.

Evet bir imtihan icabı insan vesveseye müptela olabilir. Bu manevi yolun puslu yollarında şeytan bizlere bu türden bir takım tuzaklar kurabilir. Biz bunlara takılmadan, korkup telaş etmeden yolumuza devam etmeliyiz. Demek sende bir şey var ki şeytan seninle uğraşıyor. Zira boş eve hırsız girer mi? İşte bu hırsızdan Rabbimize sığınarak korunmalıyız. Çünkü o, kalbi boş bulunca saldırır, zikredince de hemen sinip kaçır. Öyleyse o bize saldırdıkça biz de Yüce Rabbimize sığınmalı, zikredip O’na yalvarmalıyız. Nitekim Kur’an-ı kerim’de:

“Eğer şeytandan (gelen) bir vesvese seni dürtcek olursa, hemen Allah’a sığın Muhakkak ki, Allah hakkıyla işiten, kemaliyle bilendir.” (Arâf Sûresi: 200) buyurulmuştur.

“De ki: “Cinlerden ve insanlardan; insanların kalplerine vesvese veren sinsi vesveseci (şeytan)ın şerrinden insanların Rabbine, insanların Melik’ine, insanların İlâh’ına sığınırım.” (Nâs Sûresi)

Fi emanillah!..

YENİ EĞİTİM SİSTEMİNE TAVSİYELER: NAMAZIN ÖĞRETİLMESİ

Ebu Sureyya ibni Ma'bet el- Cühenî (*Radıyalahu Anh*)'dan rivayet edildiğine göre Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*):

“Çocuğa yedi yaşındayken namaz kılmayı öğretiniz on yaşına bastığı halde namaz kılmazsa cezalandırınız”¹ buyurmuştur.

Yüce dinimiz yedi yaşına basan çocuğa namaz kılma alışkanlığının kazandırılması gerektiğini bizlere ifade etmektedir. Çünkü atalarımızın deyimi ile:

“Bir insan yedisinde ne ise, yetmişinde de o dur. Can çıkar huy çıkmaz.” Gibi atasözleri ile bu yaşın önemine dikkat çekmişlerdir.

Dinimizde çocuklara güzel ahlakın, huyun ve davranışların kalıplaşmasını ve çocuk için bu olumlu davranışların bir ihtiyaç olmasını, bu yaşlarda öğretilmesi gerektiğini her anne ve babaya tavsiye etmiştir.

1) Ebu Davut, salat (26)

Dinimiz tavsiyeden çok öğretilecek güzel şeylerin, öğreten tarafından da bizzat pratikte uygulanarak öğretilmesi gerektiğini ifade eder. Bir baba yada anne evinde namaz kılmıyorsa, çocuklarının da namaz kılma konusunda bir alışkanlığa sahip olması beklenebilir. Anne-baba bildiklerini, uygulamalı olarak çocuğuna aktarması gerekmektedir ki aktarılan bilgilerin uygulamasını da çocuk bizzat yapabilsin.

Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*), çocukları günlük beş vakit namazda camiye teşvik ettiği gibi Cuma ve bayram namazlarına da katılmalarını teşvik etmiştir.

Rivayetler, Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'in omzunda çocukla namaz kıldığını, Cuma hutbesi sırasında camiye giren torunlarını minbere çıkarıp yanında oturttüğünü belirtirler.

Namaz konusunda ve diğer iyi huyların çocuğa kazandırılmasında on yaşın, alışkanlıkların uygulanması

noktasında bir zafiyet olmaması gerektiğini ve gencin ergenlik gibi sıkı bir süreçten geçmeden önce bu döneme hazırlıklı olarak girmesini anne-babanın sağlaması gerekir.

Dayak atmak konusuna gelince, on yaşına gelen bir gence eğitim amaçlı atılabileceği ama atılan dayak aşırı ve iz bırakıcı bir şekilde olmayacağı ve dayak atmanın da son çare olarak uygulanması gerektiği ifade edilmiştir.

MESLEK SEÇİMİ

Çocuğumuz yeteneğini göz önüne alarak meslek tercihi yapılmalıdır. Gençlerin motivasyonu yüksek tutulmalıdır; çünkü motivasyon gençlerde başarıyı ortaya çıkarır. Bir işte başarının artması motivasyonun iyi olmasından kaynaklanır.

Büyükler gençleri yönlendirirken, gençlerin yetenek ve becerileri doğrultusunda hareket etmelidirler.

Ergenlik döneminde gençler meslek seçiminde kararsızdır, elbise seçiminde bir yere gidip gitmeme gibi konularda da kararsız kalırlar. Ergenlik döneminde gençler aşırı ilgi ve alaka beklerler. Bütün dikkatlerin kendi üzerinde olmasını isterler. Başkalarının hal ve hareketlerini, davranışlarını olumlu yada olumsuz algırlar. Bu durum onların içe kapanık bir hal almalarını sağlar.

Eğer bir genç, arkadaş ortamından uzaklaşıyor ve içine kapanık bir hal alıyorsa aile bu olumsuzluğu ortadan kaldırmanın yollarını aramalı ve ne gibi engeller varsa, bunları ortadan kaldırmaya çalışmalıdır. Gençlere arkadaş seçiminde yardımcı olmalıdır. Çünkü arkadaş edinme, bir grup içine girme gencin kimlik kazanmasına neden olur.

Genç, okul ve aile dışı arayış ve yeniliklere görebilmektedir işte böyle durumlarda gruplar sığınma ihtiyacını karşılarlar. Gençliğe sundukları "dava" inanç ve hayat görüşü "lider" birde tabi olunacak ve benimsenecek otoriteyi sağlamaktır. Gurup içinde görev alma kendini ifade ve ispat etme, işe yarama isteklerini karşılıktır.

Baba çocuğun dini ve ahlâkî yönden gelişiminin sağlam bir karakterde olmasını istiyorsa, bu dönemde baba çocukları ile birlikte camiye gitmeli daha sonrada bizzat kendisinin camiye gidip gelmesi alıştırmalıdır. Gençte cemaat şuurunun oluşması, kişilik sahibi olması bu dönemde daha çok ağır basmaktadır.

Camiye giden genç bir cemaate bağlı olmakla hem cemaatin özelliklerini öğrenir hem de cemaatin kalıp yapılarını kazanır. Orada toplu hareket edildiğinden, o gençte toplumsal bilinci oluşur ve toplumun içinde bir birey olma alışkanlığı ve şuurunu kazanır. Sosyal birey olma kişiliği ön plana çıkar. Dayanışma

yardımlaşma ve bunun gibi insani değerlerin yaygınlaşmasına neden olur. Cemaat içinde ferdi hareket edilmediğinden olumsuz istek ve arzuları olmaz.

Günümüz gençlerinin ahlaki yönden sapmalar göstermesinin en önemli nedenlerinden biri de muhakkak ki yanlış cemaate mensup olmaları yada cemaatsiz kalmalarıdır.

ERGENLİK DÖNEMİ

Ergenlik dönemi gençlerde sıkıntılı bir dönemdir. Mü'min ebeveyn bu dönem hakkında hazırlık yapmalıdır. Bu dönem fizyolojik-biyolojik ve psikolojik gelişim hızla gerçekleşir.

Psikolojik olarak çok dikkat edilmesi gereken bir dönemdir. Çocukların ergenlik dönemine girmesi ile birlikte vücutta fizyolojik ve biyolojik değişimler meydana gelir. Vücut kasları gelişir. Ses tonunda bir artış ve kabalaşma başlar. Vücudun bazı yerlerinde tüylerin belirginliği artar. Vücutta bilhassa sivilceler çıkmaya başlar, aşırı kilo alma ya da kilo kaybetme gözlenebilir. Psikolojik olarak içe kapanma ya da dışa açılma başlar.

Duygular zapt edilemez, kan kaynar, patlamaya hazır bir volkan haline gelir. Eğer ona yerinde davranılmazsa duygusallık ön plana çıkar. Karşı cinse aşırı ilgi duyar anne babanın sevgisi dışında başka sevgiye inanır. İçe kapalılık daha çok bu süreçte yaşanır. Hayaller bu dönemde çok olur.

Dışarıdan gelen bütün olumsuz şeylere açıktırlar. Olayları yanlış anlayabilirler. Anne baba bu durumda sakin olmalı ve sabırlı davranarak olaylara mütevazı bir şekilde yaklaşmalıdır. Kırıcı olmaktan sakınılmalı, onun istek ve arzularını yargılamamalı ve küçümsememeliler.

Her şeyden önce ergenlik çağının çalkantılı ve çetin bir dönem olduğunu göz önünde bulundurmakta yarar vardır. Ergenlik çağını bilinçle karşılayan anne baba önemli yanlışlar yapmaktan sakınabilir.

İlk kural ergenin tepkileri ve çelişkili davranışı karşısında soğukkanlı kalabilmektir. Ergenin duygusal iniş çıkışlarına göre tutum takınan anne baba ergenin bocalamasını büsbütün artırır, ilişkiler gerginleşir.

Anne babalar günlük ilişkilerde ergenlerin tedirginlik, kızgınlık ve öfkeye neden olacak tutum ve davranışları olacağını önceden bilmeli ve mümkün olduğunca ona göre davranmaya çalışmalıdırlar. Çünkü çoğu zaman ergen, sizin göstereceğiniz tepkiyi önceden bilir ve kimi zaman da sırf kendisini kabul ettirmek adına sizinle mücadele eder. Bu durumları göz önünde bulundurmakta ve tepkilerimiz mümkün olduğunca kontrol etmekte fayda vardır.

Bu dönemde anne baba ile ergen arasındaki çatışma genellikle anne babanın, ergenin kişiliğini hiçe sayarak ona kişisel konularda seçme ve karar verme özgürlüğü tanınamasından kaynaklanmaktadır. Oysa ergenin bağımsızlığını elde etmesinde en önemli faktör, aile içinde oluşturulan etkileşim ortamıdır. Kademeli olarak arttırılan sorumluluk, kendi kendine karar verme ve bağımsızlık olanakları, gencin sorunlarıyla daha kolay başa çıkmasına ve yetişkinliğe daha rahat geçmesine fırsat verir.

Ergen karşısında anne baba her zaman tarafsız ve güçlü olmaya çalışmalı, ergenin haklarıyla sorumlulukları arasındaki dengeyi iyi kurmaya çalışmalıdır. Bir yandan “Sen daha küçüksün yapamazsın” derken, bir yandan da “Kocaman delikanlı oldun, hala bunu becermiyorsun” tarzı yaklaşımlar doğru değildir. Bu ergenin bocalamasına ve nasıl hareket edeceğini şaşırmasına neden olur.

Anne babanın aynı tutum ve davranışları sergilemesi de önemlidir. Anne baba tutarsız olmamalıdır. Annenin “evet” dediğine baba “hayır”; babanın “hayır” dediği şeye anne asla ve asla “evet” dememelidir. Böyle durumları herkes gibi ergenler de kullanmayı çok iyi bilirler.

Kimi anne babalar ergende daha önce görmedikleri sert tepkiler ve başkaldırma karşısında şaşırırlar. Anne babaların bu durumdaki ilk tepkileri genellikle seslerini yükseltmek, ergeni azarlamak, utandırmak, dayağa ve aşağılamaya başvurmak olur. Böyle durumlarda ergen ya siner hiç konuşmaz, kendisini odasına kapatır, adeta size küser ya da karşı saldırıya geçerek size karşılık verir, kendini savunur, size ağır gelebilecek sözler sarf eder. Haksız yere atılan bir tokat, onur kırıcı bir söz ergenin kapıyı çarpıp çıkmasına, vurup kırmasına ya da anne babaya daha ağır gelen saygısız bir davranışa neden olabilir. Ergeni ne pahasına olursa olsun sindirmeye kalkan anne babalar beklenmedik çikmazlara düşebilirler.

Ergenlik çağında dayak tehlikeli ve geri tepen bir silahtır; aile ilişkilerinde onarılması zor yaralar açar. Çünkü artık çocukluğunda dayak yedikçe susan, bir süre sonra da kendini bağışlatmak için anne baba çevresinde dolanan çocuk yoktur. Bu çağda babasının aşağılayıcı sözlerine ya da saldırısına aynı biçimde karşılık veren gençler vardır. Bu durumda bir baba yenik düşer, saygınlığını yitirir. Bu nedenle dengeyi sağlayabilmek çok önemlidir.

Ergenlik döneminde anne baba kontrolüne karşı gelişen tepkiye karşıt olarak, otorite desteğine olan gereksinim, ergende duygusal gerginliğe neden olabilir. Başka bir deyişle, ergen isyankar tavır alışının yanında, anne ve babasının desteğine de gereksinim duyar. Bu iki zıt durum, ergenin çatışmasını arttıran

bir nedendir. Bunun için anne baba bu dönemde ergen çocuğuna destek vermelidir. Unutmamak gerekir ki, ergen bu dönemde hem bağımsız olmak ister, hem de anne babasının onu bir şekilde koruyup gözetlemesine ihtiyaç duyar.

Ergene karşı anne babanın baskı ve yasaklara dayanan disiplin anlayışı, olumlu ve yapıcı olması gereken bu evreyi çatışmalarla dolu, olumsuz bir döneme dönüştürebilir. Anne babanın tabii ki kuralları olmalıdır, ancak bunu çocuğunun kabul edebileceği, kaldırılabileceği şekilde ayarlamaya çalışmalısınız.

Zor yoluyla veya sevgiyi esirgeyerek denetlemeye çalışmak, ergenleri anne babalarının isteklerine uygun davranışlara yöneltmede kısa vadede geçerli gibi görünebilir. Ancak bu tip bir denetim, ergenlerin anne baba ile özdeşleşmelerini ve anne babanın değerlerini kabul etmelerini sağlamaz.

Denetici kişinin yokluğunda ve cezadan kurtulma olasılığı yüksek durumlarda, ergenler yine kendi istekleri doğrultusunda davranacaklardır. Yani anne babanın denetiminden uzakta buldukları zaman kendi istedikleri gibi davranacaklardır; anne babalarının istediği gibi değil.

Ergenin kimi davranışı anne babayı çileden çıkaracak cinsten olabilir. Bu durumda öfkelenmemek elde değildir. Anne babanın ermiş sabrı göstermesi de gerekmez. Ancak öfkeyi kabaca dışı vurmakla öfkelenmemizi belli etmek ayrı şeylerdir.

Öfkelenmemizi bağırıp çağırarak ya da vurup kırarak göstermek yerine “Bu davranışın beni çok kızdırdı.” diyerek gösterebiliriz. Tabii her zaman sakin kalmak kolay olmayabilir. Ancak vurup kırmanın, bağırıp çağırmanın hiçbir işe yaramadığı da açıktır.

Ergenin saçma bir işi karşısında “Sen aptalın birisin, ne zaman akıllanacaksın, bilmem ki” demek yerine “Bu yaptığın saçma ve aptalca bir iş” demek daha az yaralayıcıdır. Birincisinde kişiliğe yöneltilmiş bir suçlama, ikincisinde ise davranışı eleştiren bir söz vardır. Genel bir kural olarak eleştiriler ergenin kişiliğine değil, beğenilmeyen söz ve davranışına yöneltilmelidir. “Zaten senden başka bir şey beklenmez ki!” “Sen ne zaman adam olacaksın?” gibi sözler umut kırıcıdır. Bu gibi tavırlar ve sözler, ergeni, davranışını düzeltmeye değil, inatlaşmaya götürür.

Ergenin yanlışları karşısında alaycı, iğneleyici tutum almak da ergeni çileden çıkarabilir. Ergen hiçbir zaman başkalarının önünde eleştirilmemeli, davranışları başkalarınıninkiyle karşılaştırılmamalıdır. Bu, ergenin en nefret ettiği şeydir. Ergeni sürekli “Şunun kızı şöyle, bunun oğlu böyle” diyerek eleştirmek ve diğerleriyle karşılaştırmak, çocuğunun sizden uzaklaşmasına neden olabilir.

HİCRET

Hicret, İslâm tarihinde bir dönüm noktası ve tarih başlangıcıdır.

Mekke-i Mükerrerme'den Medine-i Münevvere'ye yapılan hicret, İslâm Devleti'nin oluşumunun ve kuruluşunun mihenk taşıını oluşturmaları hasebi ile, İslâm âlemince tarih başlangıcı olarak tespit edilmiş ve bu takvimin ilk günü olarak da kendisinde hicretin başladığı ay olan Muharrem ayının ilk günü belirlenmiştir.

Hicret, lügatte “kişinin herhangi bir şeyden bedenlen, lisânen veya kalben ayrılıp uzaklaşması” manasına gelir. Kelime daha çok “bir yerin terk edilerek başka bir yere göç edilmesi” manasında kullanılmaktadır. Dini terim olarak ise gayr-i müslimlerin ülkesinden, İslâm ülkesine göç etmek manasında kullanılır. Özel mana olarak ise Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Selem)'in ve ashâbının dine hizmet etmek ve İslâm devleti kurmak gayesi ile

Mekke-i Mükerrerme'den Medine-i Münevvere'ye göç etmeleri kastedilir. Medine-i Münevvere'ye göç eden Müslümanlara “Muhâcir”, Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'e ve muhâcirlere yardım eden Medine-i Münevvere'li Müslümanlara ise “Ensar” denilir.

HİCRETİN SEBEPLERİ

Mekke-i Mükerrerme'nin ileri gelenleri, Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'e birkaç kişinin uymasına önceleri pek aldırmadılar. Ama Müslümanların sayısı arttıkça onların tepkisi de arttı. Buna bağlı olarak hareket, alay, sıkıştırma, baskı, fiili işkence ve nihayet korkunç ambargo yöntemleri de fazlalaştı. Bütün baskı, işkence ve yıldırma yöntemlerini denemelerine karşın, insanlar Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'i dinliyor ve O'nun getirdiği vahye inanıyorlardı.

Mekkelilerin üç yıl boyunca uyguladıkları ambargo, onları ekonomik ve sosyal açıdan zor duruma soksa da, bu gibi olaylar mü'minlerin îmanını ve sayılarını artırıyordu.

Mekke şehir devletinin ve onun zâlim yöneticilerinin zulmünden ve baskısından dolayı, Müslümanlar daha önce iki kez de Habeşistan'a hicret etmek zorunda kalmışlardı.

Birinci ve ikinci Akabe biatlarından sonra Mekke-i Mükerreremeli Müslümanlar teker teker, bazen açıktan, bazen gizlice Medine-i Münevvere'ye hicret ettiler. En sonunda da Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Hazreti Ebubekir (Radiyallâhü Anh) ile birlikte Medine-i Münevvere'ye hicret etti.

Hicret sıradan bir göç değildi. Bu, ekonomik bir nedene dayanan yer değiştirme, daha rahat bir yaşamı elde etmeye yöneliş, ya da başka diyarların altınlarının ve zenginliklerinin çekiciliğine karşı bir yolculuk değildi. Hicret, aydınlığa, kurtuluşa, İslâm'ın nûruna, İslâm'ı tebliği en uzak yerlere kadar götürebilme imkânına, Allah-ü Teâlâ'ya hakıyla kulluk yapma fırsatına uzanan bir yolculuktu.

HİCRETİN SONUÇLARI

Hicret, İslâm tarihinin en önemli olayıdır. Hicret, Müslümanları müşriklerin zulmünden kurtarmış, İslâm'a yayılma imkânı sağlamış, böylece İslâm inkılâbının başlangıcı olmuştur.

Hicret, alelade bir göç değildir. Hicret'in gayesi Müslüman'ca yaşamak, Allah-ü Teâlâ'nın kanunlarını ikâme etmektir. Hicret, rûhun bu kanunlarla terbiyesidir. Hicret, ilâhî yaşam kavgasıdır.

Hicret böyle önemli olduğu içindir ki, Hazreti Ömer (Radiyallâhü Anh), onu İslâm takviminin (hicri takvim) başlangıcı yapmıştır. Mekke'nin fethi bile takvim başlangıcı olarak alınmamış, hicret olayı resmi takvim olarak kabul edilmiştir. Çünkü Hazreti Ömer (Radiyallâhü Anh)'ın ifadesi ile hicret, Hak ile bâtılı birbirinden ayırmıştır.

Bu itibarla ilk Müslümanlar bu olaya fazlası ile önem verdikleri ve diğer olaylardan daha çok anılmaya değer buldukları için hicretten 17 yıl sonra Hazreti Ömer (Radiyallâhü Anh)'ın halifeliği esnasında Hazreti Ali (Radiyallâhü Anh)'ın teklifi ile Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in hicret ettiği yılın 1 Muharrem'i olan 16 Temmuz 622 tarihi de, hicri takvim için takvim başlangıcı olarak kabul edilmiştir.

Peygamber Efendimiz'in (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye hicreti ile İslâm tarihinde yeni bir dönem başlamıştır. Hadise sadece bir mekân değişikliği boyutu ile kalmamış, İslâm'ın dâveti, teşrî faaliyeti ve siyaseti açısından da bir dönüm noktası olmuştur.

Hicretin belli başlı sonuçları şunlardır:

1- Hicret hadisesi ile o zamana kadar siyasi bir yönü olmayan İslâm dini devlet haline gelmiştir. Medine-i Münevvere'ye hicret ile birlikte hemen "Medine-i Münevvere İslâm Devleti" doğmuştur. Devlet kurulduktan sonra hemen diplomatik temaslara başlanmış ve civar kabilelerle anlaşmalar yapılmıştır.

O zamanlarda Medine-i Münevvere'de yaşamakta bulunan Yahudileri'de içine alacak şekilde, devletin ilk anayasası hazırlanmıştır. Bu yeni devlet kısa sürede iktisâdî, idârî ve askerî teşkilatlanmasını tamamlamıştır.

2- Hicret hadisesi ile insanlık tarihi boyunca görülmemiş vasıflara sahip bir kardeşlik müessesesi kurulmuştur. Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Medine-i Münevvere'ye hicret ettikten beş ay sonra, Ensardan ve Muhacirlerden kırk beşer kişiyi kardeş yapmıştır. Bu kardeşlik kısa zamanda meyvesini vermiş, Ensar ile Muhâcirler adeta bir bütün gibi olmuşlardır.

3- Hicrete kadar tevhid, nübüvvet ve âhiret gibi temel inanç konularında âyet-i kerimeler nâzil olurken, hicret hadisesi ile vahiy hüküm boyutunu da kapsar bir hale gelmiş, ferdî ve içtimâî hayatı düzenleyen ibâdet ve muâmelât ile ilgili âyetler ve hükümler de vahiy yoluyla bildirilmeye başlandı. Bu yönden Medine-i Münevvere ve buraya geçiş olan hicret, dinin kemâle ermesi, hükümlerin ikâme edilmesi ve uygulanması açısından da bir dönüm noktası ve sonraki asırlara da bir örnek olmuştur.

4- Hicretle birlikte Müslümanlar bir yurt edinmişlerdir. Uğradıkları baskılar sebebi ile ilk önce Habeşistan'a hicret eden Müslümanlar, daha sonra ana yurtları olan Mekke-i Mükerreme ile irtibatları tamamen kesilerek Medine-i Münevvere'ye hicret etmişlerdir.

Hicret ile birlikte Müslümanlar, devlet kurma imkânına sahip oldukları gibi, devletin hâkimiyet alanını meydana getiren bir yurda da sahip olmuşlardır. Böylece ilk "Darül İslâm= İslâm Yurdu"

olma şerefi Medine-i Münevvere'ye nasip olmuştur.

5- Hicret ile birlikte İslâm toplumunda müesseleşme faaliyetleri de başlamıştır. İlk İslâm Anayasası, hicretten sonra ortaya çıkmış, İslâm'ın ticârî, iktisâdî, zirâî ve ekonomik hayata dair esasları, ilk uygulamalarını hicretten sonra göstermiştir. İlk İslâm çarşı-pazarı bu dönemde kurulmuştur.

Hicret ile birlikte ilk cemaate açık olan İslâm mabedleri olan Kuba Mescidi ve Mescid-i Nebevî bina olunmuştur. Zekât, oruç, hac ve cihad gibi ibâdetler, hicretten sonra farz kılınmıştır.

6- Hicret, fedakârlığın, îmânın maddeye sağladığı tarihi zaferin simgesidir.

Hicret, Allah-ü Teâlâ'nın rızası için anadan, babadan, yardan, maldan, mülkten hatta candan vazgeçişin ibretli kıssasıdır. Birçok sahabe hicret yolculuğuna çıkarken yanına hiçbir şey almamış, bütün malını ve mülkünü Mekke-i Mükerreme'de bırakmıştır. Kimi sahabeler de annelerini, babalarını, çocuklarını bırakmışlar, hatta canından bile vazgeçmeyi göze almışlardır.

7- Hicret ahde vefânın ve dosta sadâkatin bir sembolüdür.

Ensar, hicreti takip eden yıllar boyunca Akabe'de verdiği "Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)"e her yönden yardım edeceklerine, yanlarına vardığında kendilerini, kadınlarını ve çocuklarını esirgeyip korudukları şeylerden O'nu da esirgeyip koruyacaklara" dair sözlerini hakkıyla yerine getirmiş, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'i ve öteki Muhâcirleri her çeşit tehlikeye karşı savunmuşlardır.

8- Hicret ilim ve eğitimin başlangıcıdır. Hicret ile birlikte Kuba Mescidi ve Mescid-i Nebevî bina olunmuş, buralarda ibâdetin yanında sohbet, va'z-ü nasihat ve irşad yapılmış, İslâmî eğitimin ilk temeli olan Suffe Okulu da yine burada kurulmuştur.

9- Hicret kudsiyete kavuşma belgesidir. Hicret, terk edilen yer kadar, gidilen yer açısından da önem taşıyor açıkçası.

Mekke-i Mükerreme'nin Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'i ve mü'minleri hicrete mecbur bırakan o günkü hâli, bir kutsal beldenin dahi yüreği ve akli kirli insanlar elinde nasıl bir çöküş yaşayabileceğinin belgesi iken, Medine-i

Münevvere'nin hali sıradan bir beldenin, Allahü Teâlâ'nın, Rasûlüne ve Ona imanları uğruna yurtlarını terke razı olan mü'minlere, her ne pahasına olursa olsun kucak açarak nasıl da yükselip kutsiyete kavuşabildiğinin belgesidir.

HİCRET EDENLERİN MÜKÂFATLARI

Allah-ü Teâlâ indinde yapılan hiçbir hareketin, tavrın, sözün ve fiilin karşılıksız kalmayacağı muhakkaktır. Allah-ü Teâlâ'nın rızası için, yıllardır yaşamakta olduğu bir memleketi binbir türlü zorluk altında terk edip, bununla İslâm'ı daha iyi yaşamayı, Allah-ü Teâlâ'ya daha mükemmel kulluk yapmayı amaçlayan bir kimsenin de eli boş döndürülmesi düşünülemez.

Allah-ü Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de birçok yerde hicret edenlerin mükâfatlarını bildirerek onlara müjdelere vermektedir:

"İman edenler, hicret edenler, Allah-ü Teâlâ yolunda cihad edenler; şüphesiz bunlar, Allah-ü Teâlâ'nın rahmetini umarlar. Allah-ü Teâlâ çok bağışlayandır, çok merhamet edendir."¹

"Hicret edenler, yurtlarından çıkarılanlar, benim yolumda eziyet görenler, savaşan ve öldürülenlerin de andolsun, günahlarını elbette örtteceğim. Allah-ü Teâlâ katından bir mükâfat olmak üzere, onları içinden ırmaklar akan cennetlere koyacağım. Mükâfatların en güzeli Allah-ü Teâlâ katındadır."²

"Kim, Allah-ü Teâlâ yolunda hicret ederse, yeryüzünde gidecek çok yer ve bolluk bulur. Kim Allah-ü Teâlâ'ya ve Peygamberine hicret etmek maksadı ile evinden çıkar da, sonra kendisine ölüm yetişirse, şüphesiz o kimsenin mükâfatı Allah-ü Teâlâ'ya düşer. Allah-ü Teâlâ çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir."³

"İman edip hicret eden ve Allah-ü Teâlâ yolunda cihad edenler ve (muhâcirleri) barındırıp yardım edenler var ya; işte onlar gerçek mü'minlerdir. Onlar için bağışlanma ve bol bir rızık vardır."⁴

"İman edip hicret eden ve Allah-ü Teâlâ yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad eden kimse-

1) Bakara Sûresi: 218

2) Âl-i İmran Sûresi: 195

3) Nisa Sûresi: 100

4) Enfal Sûresi: 74

lerin mertebeleri, Allah-ü Teâlâ katında daha üstündür. İşte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.”⁵

“İslâm’ı ilk önce kabul eden Muhâcirler ve Ensar ile, iyilikte onlara uyanlar var ya, Allah-ü Teâlâ onlardan razı olmuş, onlar da Allah-ü Teâlâ’dan razı olmuşlardır. Allah-ü Teâlâ o kimselere altlarından ırmaklar akan, içinde ebedî kalacakları cennetleri hazırlamıştır. İşte bu, en büyük bahtiyarlıktır.”⁶

“Zulme uğradıktan sonra Allah-ü Teâlâ yolunda hicret edenleri dünyada güzel bir yere yerleştireceğiz. Âhiretin mükâfatı ise daha büyüktür. Keşke bilselerdi.”⁷

“Sonra şüphesiz Rabbin, işkenceye uğratıldıktan sonra hicret eden, sonra cihad edip sabredenlerin yanındadır. Şüphesiz Rabbin, bundan sonra da çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.”⁸

“Allah-ü Teâlâ yolunda hicret edip de sonra öldürülen veya ölenlere gelince, Allah-ü Teâlâ onlara muhakkak güzel bir rızık verecektir. Şüphe yok ki Allah-ü Teâlâ rızık verenlerin en hayırlısıdır. Elbette o kimseleri hoşnut olacakları bir yere sokacaktır. Şüphe yok ki Allah-ü Teâlâ hakkıyla bilendir, halimdir (hemen cezalandırmaz, mühlet verir).”⁹

Amr b. el-Âs (*Radyallâhü Anh*), Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)’e kendisinin günahlarının affedilmesi şartıyla bey’at edeceğini söyleyince, Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) kendisine şu cevabı vermiştir:

“Sen İslâm’ın kendisinden (yani kişi Müslüman olmadan) önce işlemiş olduğu günahları yok ettiğini bilmiyor muydun? Hicretin ve haccın da aynı şekilde (bunlar yapılmadan önce) işlenmiş günahları silip süpürdüğünü bilmiyor muydun?”¹⁰

Allah-ü Teâlâ bütün yeryüzünün ve kâinatın sahibidir. İnsan, Allah-ü Teâlâ’ya kulluk etmekle ve İslâm’ı noksansız bir şekilde yaşamakla yükümlüdür.

5) Tevbe Sûresi: 20

6) Tevbe Sûresi: 100

7) Nahl Sûresi: 41

8) Nahl Sûresi: 110

9) Hacc Sûresi: 58-59

10) Müslim, İman: 54

“Ey inanmış olan kullarım! Muhakkak benim mülküm olan yeryüzü (çok) geniştir. O halde güven içinde olacağınız yere gidip (şuna buna değil de) yalnız bana kulluk ve ibâdet ediniz.”¹¹

Bu âyet, Allah-ü Teâlâ’nın inanan kullarına, dinlerini açığa vurup yaşayamadıkları bir yerden, onu kolayca yaşayabilecekleri başka bir yere hicret etmeleri için bir emirdir.

Peygamber Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

“Memleketler, Allah-ü Teâlâ’nın memleketleridir. Kullar da Allah-ü Teâlâ’nın kullarıdır. Nerede hayır bulursan orada yerleş.”¹²

Bütün insanlar Allah-ü Teâlâ’nın kuludur ve yeryüzü de bütün genişliğiyle yalnız O’nundur. Arz bütün insanları içine alacak kadar geniştir. O halde insan, bulunduğu yerde dinini bütünüyle yaşayamıyor, bu konuda zorluklarla karşı karşıya bırakılıyor, Allah-ü Teâlâ’dan başka her şeye ve herkese kul olması için zorlanıp, böyle bir telkin yapılıyorsa, orası Müslüman’ın yaşayabileceği yer değildir. Yaşayabileceği yeri aramalı ve bulmalıdır.

İslâm’da hiç bir şey putlaştırılmaz. İsterse bu, içinde doğup büyüdüğümüz, yakınlarımızın, malımızın, ticaretimizin, acı tatlı her türlü hatıralarımızın ve daha nice güzel şeylerimizin bulunduğu yer olsun. Müslüman nerede inancını yaşayabiliyorsa, vatanı orasıdır.

“Kişinin bulunduğu memlekette Allah-ü Teâlâ’ya ibadet etmek kolay olmaz; dinini açığa vurmakta zorluklarla karşılaşır ve daralırsa, orada bağlanıp kalmamalı, ibâdetlerini serbest yapabileceği yere gitmelidir. Hicret edip o darlıktan genişliğe çıkmak için ne gerekiyorsa yapmak ve Allah-ü Teâlâ’ya kulluk etmek mü’minin prensibi olmalıdır.”¹³

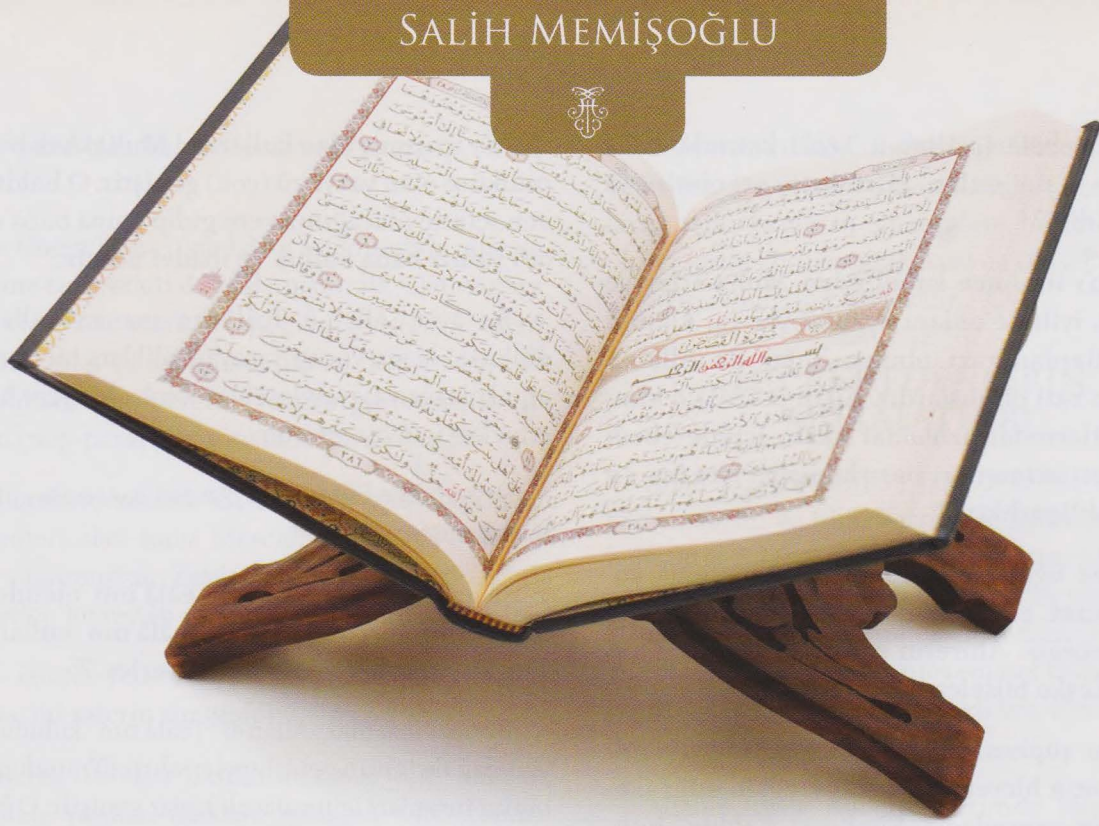
Hicret, İslâm tarihinin en önemli olayıdır. Hicret, Müslümanları müşriklerin zulmünden kurtarıp yayılma imkânı sağlamış, böylece İslâm inkılâbının başlangıcı olmuştur.

Hicret, alelâde bir göç değildir. Hicret’in gayesi Müslüman’ca yaşamak, Allah-ü Teâlâ’nın kanunlarını ikâme etmektir. Hicret, rûhun bu kanunlarla terbiyesi ve ilâhî yaşam kavgasıdır.

11) Ankebut Sûresi: 56

12) İbn-i Kesir, Tefsirul Kur’anil Azim: 2/14

13) Elmalılı M. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur’an Dili: 7/3790

CİNLERDEN KUR'ÂN-I KERİM AYETLERİNE SİĞİNMAK

Sevgili okuyucularımız geçtiğimiz sayılarımızda bazen sizlere üç harfli cinlerden (cinlerden), enerjilerden biraz da büyülerden bahsetmiştik. Bir çok okuyucumuz bu yazılarımızı takip etmiş ve bizleri telefonla arayarak bazı sorular sordular. Yazılarımızdan dolayı çok bilgi sahibi olduklarını anladık ama bazen de bir o kadar gülünç duruma düşecek sorular sordular ki pes dedirtecek cinstendi.

Mesela bir kişi bizi arayarak; hocam, üç harfli cinlerden neden insanlar korkarlar. Hatta üç harfli kelimesini sorarken ben ona neden cin demiyorsunuz da üç harfli diyorsunuz dediğimde söylediği şeydu; "eğer üç harfli dersek o zaman hemen gelirler ve bizim içimize girerler bizi evimizden eşimizden ayırırlar." Şaşırdım ben de ona Müslümanlar asla bu tür şeylerden korkmaz onlardan da insanlara böyle zarar gelmez ve hep söylediğim gibi insanlar "muavvizeteyni" okur, "ayetel kürsi"yi okur işine bakar. Allah Teâlâ da insanları bütün varlıklardan daha üstün yaratmıştır dedim.

Maalesef bazı öcü kelimeler kullanılarak insanlar korkar hale gelmiş. Cinlerden veya enerjilerden bahsettik ama biraz daha milletimizi bu konuda bilgilendirmek istedim.

Cinler, mesela aslına bakacak olursak bir maddedir ve o madde de enerjidir. Bir tek farkı değişkenliğidir. Bazen, zamanları ve o anları geldikçe enerji maddeye, madde de enerjiye dönüşebilir. Ama madde ışık hızıyla algılanabilir ve devamında o madde de enerjiye döner. Bir de tersini düşünelim eğer enerji değişir ve yoğunlaşırsa ona madde adı verilir. Biz eğer bir parça kömürü yakarsak ondan ışık ve ısı enerjisi ortaya çıkar ve kül olur.

Cinler de bazı belli dualarla kendi hızlı oluşumlarıyla akıllı ışınların hızlarıyla bir kılık halinde veya bir şekil halinde görülürler. Mesela 'kuantum' kesik kesik yayılan bir enerjidir. Ben size daha anlayacağınız bir dille anlatayım. Çok hızlı ve bazı yaratılışına uygun haller ve belli ölçülerde değişen hareketlilik onların yapılarındandır.

Bunların bir kısmı Zerdaş yani çok hızlı hareket eder, bir kısmı Mekalena adı verilen biraz daha yavaş cinlere verilen enerjilerdir. Hatta ve hatta bazı 2 kişi arasında "telepati" adı verilen mikro dalgalarda da bu tür enerjiler kullanılmaktadır. Mısır sertaplarında yaşayan veya Hindistan'ın bazı majralarında bulunan bir takım enerjiler bunların bir kısmıdır. Ve Kur'ân-ı kerimde bulunan cin ayetleri de bunların varlığının delilleridir.

Son dönemlerde de bazı alışık olmadığımız olaylar bu enerjilerin bir tayfasıyla, başka birkaç tayfanın bir araya gelmesiyle olabiliyor. Bunlardan bazıları gece bazıları da gündüz faaliyet göstermektedir. Mesela geçen hafta TV programlarının da vermiş olduğu bir olayla karşı karşıya geldik. Bundan size bahsetmek isteriz:

Peygamberler diyarımız olan Urfa'da bir evde kimisenin müdahalesi olmadan yangınlar oluşmaktaydı. Biz araştırmacı arkadaşlarımızla bir ekip oluşturarak TV programcıları ile malum olan eve ulaştık ve inceleme yaptığımızda, alışık olduğumuz fakat başkalarının bu işte yabancı veya alışık olmadığı bir olayla karşılaştık. Bize ev sahibinin anlatmasına göre hanelerinde bir ay içinde 30 sefer yangın çıktığını öğrendik ve burada yangın çıktığında aynı anda Hatay'da bulunan kardeşlerinin evinde de yangın çıktığını öğrendik. Ve biz bu olayın nereden

çıkıldığını araştırdığımızda, kanal 7 haber merkezinin kamerası odada vardı. Yapılan araştırma sonucu aynı davetiyeyi kurup yangının bazı enerji ve varlıklar tarafından olup olmadığını araştırdığımızda, onlardan olduğunu tespit ettik ve yangının aynı anda başladığını gördük. Bizim alışık olduğumuz ama başkalarının görmediği veya karşılaşmadığı bu olayın tesbitini 4 ayı tayfanın bir araya gelerek başladığını gördük ve tesbit ettik. Biz de bunun üzerine gereken araştırmaları yapıp bir daha o haneye böyle bir yangın çıkmaması için bazı mekanizmalar hazırladık ve bıraktık. Üzerinden bir hafta geçti henüz bir yangın çıkmadı. Ama bu tür olayların tamamını bunlara bağlamak mümkün değil ve okuyucularımızın da sağduyulu olup en ufak şeyleri bunlara bağlamaması gerekir. Ama bu sadece bir sefer olmayıp, bununla ilgili çok şeyler gördük ve yaşadık.

Bu olaylar belki biraz ürkütücü birazda düşündürücü olabilir, ama bilmek gerekir ki; dünya aleminde bu tür şeyler vardır nasıl ve neyle korunmamız gerektiğini sorarsanız bize Kur'an-ı kerimde iletilen ayetlere sığınmak yeterlidir.

Mesele bir hanenin korunması için size bir metod verebiliriz; Bazen evlerde veya bulunduğumuz mekanlarda sebepsiz olarak sanki arkanızdan birinin geçtiğini veya ufak tefek sesler duyduğunuzda veya lambaların kendiliğinden yanıp söndüğünde, veya tabak ve bardakların aniden kırıldığında veya evimizin belirli köşelerinde kına şeklinde bir boya kendi kendine oluşup kaybolduğunda vb. bazı harikulade olaylarla ilgili birinci tedbirimiz:

Evin kapısını içerden kapatıp soldan sağa doğru 'ayetel kürsi'yi okuyup bunu diğer odaların kapısına da yaptıktan sonra ufak tabağın içinde 3, 4 defne yaprağı yakılır ve bir bardak suya 11 ayetel kürsi, 11 Fatiha, Yusuf (Aleyhisselam)'ın duası "LA İLAHE İLLA ENTE SÜBHANEKE İNNİ KÜNTÜ MİNEZZALİMİN" Ve aynı suya Yasin sûresi bir mübin, Mülik Süresinin tamamı Cin sûresinin 1-13 arası okunup bir saksıya normal çiçek toprağı doldurduktan sonra herhangi bir yeşil mevsimlik çiçek dikilir ve dikilen bu bitkinin üzerine o bardakta okunan su dökülür. Biiznillah onun sonucu alınır.

Yalnız bunlara bakarak en ufak bir sesle uyanıp "acaba bizimde evimizde böyle şeyler mi var?" deyip vesveseye kapılmamak gerekir. İnsanoğlunun bu tür gizemli olaylarla çok yoğun olmaması gerekir hatta ve hatta kahve fincanlarıyla Ruh çağırılması veya Ruh çağırma uğraşmaması vb. Allah (Celle Celâluhü)'in Ve Kuran'ın kabul etmediği buna benzer bağlantılar kullanılmaması, çünkü çağrılan Ruh değildir. Ruhlar belirli bir semada kâzdedilmiştir. Oysa oraya gelen enerji ve halk dilinde 3 harfli veya cinlerdir. Bunlar davete geldiği gibi gittiğini zannedersiniz oysa gitmezler bunlarla ilgili birçok yaptığımız araştırmada eve veya haneye zarar veriyorlar.

Bunlarla ilgili yaptığımız bir çok araştırmada onlardan korkulmaması gerektiğini evde gerekmedikçe bahsedilmemesi gerektiğini Allah (Celle Celâluhü) dilemedikçe hiçbir şeyin tesir edemeyeceğini düşünerek yaradana sığınmamız gerekir. Bununla ilgili diğer yazılarda belirttiğimiz

gibi insanoğlunun gizemli sonu belli olmayan senaryolarla veya gerçeklerle hatta ve hatta daha da ileri giderek bu varlıkları görmeye, duymaya, konuşmaya çalışırlar. Oysa bu insan çakralarının açık olması Allah (Celle Celâluhü) vergisi ilim ve de iyi bir üstadın yanında yetişmesi gerekir. Aksi takdirde bunlar kendilerine zarar verebilirler ve biz bunların örneklerini yüzlerce insanda gördük.

Allah (Celle Celâluhü)'a sığınmamız gerektiğini, her şeyin Onandan olup her şeyin Ona döneceğini bilmemiz lazım.

Araştırmalarımız anında yine yaşanan bir olayı size anlatmak istiyorum. Yalnız bu tür olayları dinleyip herşeyi onlara bağlamamak gerekir. Örneğin dışiniz ağrıdığında ve vücudumuzun herhangi bir rahatsızlığı olduğunda önce doktora gitmemiz gerektiğini ve Lokman sûresinin var olduğunu biliriz. Onlara müracaat etmemiz gerektiğini unutmamamız lazım.

Bir gün bir evde bir kişinin bayıldığını ve bayıldığı anda bir başka şehirde kişinin bayıldığını söylediler ve bayılan kardeşine aynı kardeşinin de kesik izleri olduğunu söylediler. Bu kişilerin doktora gittiğini öğrendik ve bayıldığı anda yapılan bir metolla o kişinin transa girdiğini ve aynı anda karşı taraftaki kişinin de transa girdiğini öğrendik. Ve transa giren kişiye cebimizde kaç para olduğunu ve arabamızın ruhsatının kime ait olduğunu sorduk ve trans halindeyken cebimizdeki paradan ruhsattaki isimlere kadar bildi.

Bunlar ülkemizde ve dünyada harikulade veya gizemli diyebileceğimiz olaylardır. Ama her ne olursa olsun bu gibi olayları düşünüp araştırılması gerektiğini bilmek lazım bazen olur ya böyle bir şeyler gerektiğini bilmek lazım. Böyle şeyler ile karşılaşsak yapacağımız ve onlardan korunacağımız şey yine Kur'an-ı kerim'in ayetleridir.

İnsanlarda bazı belirtiler olabilir. Sebepsiz duyulan sesler, uyku bozuklukları, korkular veya yakın olan kişilerin görüntüleri, yanmalar ve dolaşan ağrılar, aynaya bakmama sebepsiz garip hareketler ve kasılmalar esnasında bağırma, saldırmalar kendi boğazını sıkma. Bunlardan bir kısmı bu varlıklarla ilgili olabileceği gibi ama asla tamamını onlara bağlamamak lazım geldiğini unutmamak gerekir. Bu tür şeylerle ilgili olarak rahatsızlığı olanlar önce bir Psikiyatri veya nörologla görüşmesi gerektiğini unutmamak gerekir.

Bunların dışında 'Rahman Sûresi: 1-3, Hucurat Sûresi: 1-7, Meryem Sûresi: 4-7, Hud Sûresi: 1-5, Mearic Sûresi: 1-7 arası suya okunup varsa biraz zenzem katılıp 3 gün bu sudan sabah aç karna içilirse biiznillah şifa olur.

Tekrar başka bir metod sol tarafımızda bir ayetel kürsi, sağ tarafımıza bir ayetel kürsi, ön ve arkamıza ve ayaklarımıza da bir ayetel kürsi, başımıza ayaklarımıza bir ayetel kürsi, yedinciye de okuyup sonucunda olan "hıfshüma ve hüvel aliyüm azim" içimize çekerek okursak ve 3 felak ve nas peşine okursak o gün bütün kötülüklerden korunmuş oluruz .

Gelecek sayımızda büyülerden nasıl korunacağını yazmak üzere Allah (Celle Celâluhü)'in selamı üzerinizde olsun.

Sualli Cevaplı İslam Fıkhı Kitabından

FIKHÎ SORULARINIZA CEVAPLAR

Allah (Celle Celâluhü)'a hamd, Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'e ehl-i beyti ve ashabına selam ederiz.

NAMAZ NE DEMEKTİR? VE ÖNEMİ NEDİR?

“Namaz” kelimesi, Farsçadan Türkçeye geçmiş bir kelimedir. Farsçadaki okunuşu “nemaz”dır. Namaz ibadetinin Arapçadaki karşılığı “salât”tır. Salât, sözlükte dua, yalvarmak, iyi dilekte bulunmak, temizlemek, aklın ibadete yoğunlaştırılması, kutsamak, iki varlıktan birinin diğerine yüceliğini, kutsiyetini, şerefini ve ululuğunu bütün samimiyetle ifade etmek anlamlarına gelmektedir.

Namaz kılan bir kimse, bu ibadetiyle yaratıcısını eksikliklerden tenzih etmiş, kendini O'nun azabından kurtarmış, istiğfar ve merhamet dilemiş, O'nu gereği gibi övmüş, tazim etmiş ve böylece yüce Allah Teâlâ'yı anmış olur.¹

Salât kelimesi, kulların Allah Teâlâ'ya karşı yaptıkları bir ibadet olduğu zaman bu anlama gelmekle birlikte, Allah Teâlâ'nın kullarına karşı yaptığı salât ise; onların kusur, hata ve günahlarını bağışlaması, onlara dünya ve ahirette merhamet ve sevgi ile muamelede bulunması anlamına gelir.

Yine Kur'an'da geçen ve meleklerin inanan kullara yönelik yaptıkları “salât”ın anlamı ise; onlara dua etmeleri ve günahlarının bağışlanmasını dilemeleri demektir.²

1) El-İsfahânî, Râgıb, el-Müfredat fi'l-garibi'l-Kur'an
2) İbn Manzûr, Ebû'l-Fadl Cemâlüddîn, Lisanü'l-Arab.

Bir Müslüman'ın hayatında namaz; imanın duâ, yakarış ve saygıya dönüşmüş şeklidir. Namaz, aslı dua olan özel bir ibadetin adıdır. Yüce Allah (Celle Celâluhü) Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكْرٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“Onların mallarından, onları kendisiyle arındıracağın ve temizleyeceğin bir sadaka (zekât) al ve onlara dua et. Çünkü senin duan onlar için sükûnettir (Onların kalplerini yatıştırır.) Allah, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir.”³

Bu ayet-i kerime'de “salat” kelimesi dua anlamında kullanılmıştır. Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in müminlere dua edip selam vermesi emredilmektedir.

Namaz ibadetinin belli rükün ve şekilleri olmasına rağmen namazın özü, dua olduğu için ona da “salât” adı verilmiştir. Ayrıca namaz, sadece tekbir, hamd, dua, ayet ve salâvat gibi dil ile yerine getirilen bir ibadetten ibaret değildir.

Büyük İslam tasavvufçusu Ebu Talib el-Mekkî şöyle der: “Namaz beden, aklın ve kalbin iştirak ettiği bir ibadettir.” Namazda beden için, ayakta durma, rükû, secde, oturuş ve eğilip kalkma, dil ile Allah'ı yüceltme, övme O'na sığınma ve O'ndan yardım ve bağışlanmayı dilemektir.

3) Tevbe Sûresi: 103

NAMAZ KILMAYANIN HÜKMÜ NEDİR?

O'nu her haliyle hatırlama; akıl için Allah'ın isim ve sıfatlarının mükemmelliği karşısında kendi eksiklik ve hatalarını düşünme; kalp için ise huşu, manevi lezzet ve tatmin olma hali vardır.

İstilah anlamı: Namaz ibadetinin bir fıkıh terimi olarak mezhepler tarafından farklı şekillerde tanımlandığını görmekteyiz.

Hanefilere göre namaz: "Belirli vakitlerde, belirli şartlarda okunan Kur'an, belirli zikirlerden ve yerine getirilen özel rükünlerden ibaret bir ibadettir" şeklinde tarif edilmiştir.⁴

Şâfiîler ve Hanbelîler ise: "Tekbirle başlayan, selamla biten sözlerden ve fiillerden ibarettir." şeklinde tarif etmişlerdir. Malikîler ise onu, "İftitah tekberi, selamı ve secdesi bulunan fiilî bir kurbet (Allah'a yaklaşma)" olarak tanımlamışlardır.⁵

Namazın Mahiyeti ve Önemi: Namaz, insanın yaratılışından önce meleklerin devamlı yaptığı, ilk insan ve ilk Peygamber olan Hazreti Âdem (Aleyhisselâm)'dan beri tüm peygamberlerin ümmetlerine belirli şekil, vakit ve sayılarda emredilen, bütün dinlerde de ortak bir şiar olarak göze çarpan ilk ve en eski ibadettir. Dinler tarihi incelendiğinde, namazsız hiçbir semavî dinin olmadığını görürüz. Fakat İslâm'daki namaz, önceki dinlerdeki namazlardan daha ileri mana ve hikmetleri ihtiva etmektedir. Namazın İslâm'daki yeri büyüktür.

Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) namazı, dinin direği olarak vasıflandırmış; İslâm binasının asıl unsurlarını sayarken de imân esâsı olan kelime-i şehâdetten hemen sonra namazı zikretmiştir. Ayrıca namaz dosdoğru kılındığında dine ait diğer bütün işlerin de Allah Teâlâ'nın istediği şekilde yürümesi daha âsân olacaktır. Zira Mevlâ Teâlâ bu hususta şöyle buyuruyor:

أَتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

"(Ey Muhammed!) Kitaptan sana vahyolunanı oku, namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkor. Allah'ı anmak (olan namaz) elbette en büyük ibadettir. Allah, yaptıklarınızı biliyor."⁶

4) Alâuddin Ebû Bekr el-Kâsânî, Bedâiyu's-Sanâyi fi Tertibi's-Şerâi'

5) El-Cezîrî, Abdurrahmân, Kitabü'l-Fıkıh ale'l-Mezâhib'l-Erba'a

6) Ankebut Sûresi: 45

Namaz, hicretten bir buçuk sene evvel İsrâ gecesi her mükellef üzerine farz kılınmıştır. İslâm'ın, imandan sonraki en önemli emridir.

Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) yedi yaşına girmiş olan çocuklara emredilmesini, on yaşına girdiklerinde üzerlerine daha birçok düşerek namaz kılmalarının sağlanmasını hatta bunun için hafifçe dövülebileceklerini buyurmuştur.⁷

Amr b. Şuayb babsından o da dedesinden (Allah onlardan razı olsun), Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: **"Çocuklarınız yedi yaşına ulaştıklarında onlara namazı emrediniz. On yaşına geldiklerinde namaz kılmazlarsa onları (hafifçe) dövin ve (o yaşa gelen çocukların) yataklarını da ayırın."**⁸

Kitap, sünnet ve icma ile sabit olan namaz, farz-ı ayn bir ibadettir. Bu hususta Müslümanlar arasında her hangi bir ihtilaf söz konusu değildir. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْزُقُوا الرَّاكِعِينَ

"Namazı kılın, zekâtı verin. Rükû edenlerle birlikte siz de rükû edin."⁹

Bir diğer ayet-i kerimesinde Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا

"Namazı kıldınız mı, gerek ayakta, gerek otururken ve gerek yan yatarak hep Allah'ı anın. Güvene kavuştunuz mu namazı tam olarak kılın. Çünkü namaz, mü'minlere belirli vakitlere bağlı olarak farz kılınmıştır."¹⁰

Namazın farz olduğuna dair icma eden âlimler, onu inkâr edenin kâfir olduğu konusunda da icma etmişlerdir. Bu konuda herhangi bir ihtilaf söz konusu değildir. Bu denli önemli bir ibadeti Müslüman olanın yerine getirmemesi düşünülemez. Hatta o kadar ki sadece baş işareti (ima) yapabilecek olan bir hastanın dahi namazı terk etmesine ruhsat verilmemiştir.

7) Muhammed Emin ibn Âbidîn, Reddu'l-Muhtâr

8) Ebu Dâvut, kitabü's-salat, bâb: meta yu'neru'l-gulam bi's-salat no: 495

9) Bakara Sûresi: 43

10) Nisa Sûresi: 103

Namaz, bu önemine rağmen terkedilecek olursa onu terk eden hem dünyada hem de ahirette cezalandırılır. Namaz kılmayanların Ahirette ki cezalarına ilişkin olarak Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

فِي جَنَاتٍ يَتَسَاءَلُونَ عَنِ الْمُجْرِمِينَ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنْ الْمُصَلِّينَ

“Onlar cennetlerdedirler. Birbirlerine suçlular hakkında sorular sorarlar ve dönüp onlara şöyle derler: “Sizi Sekar’a (cehenneme) ne soktu?” Onlar şöyle derler: “Biz namaz kılanlardan değildik.”¹¹

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا

“Onlardan sonra, namazı zayi eden, şehvet ve dünyevî tutkularının peşine düşen bir nesil geldi. Onlar bu tutumlarından ötürü büyük bir azaba çarptırılacaklardır.”¹²

Namazı terk etmenin dünyadaki cezasına gelince: Hanefi fakihlerine göre; namazın farz bir ibadet olduğunu kabul ettiği halde, onu sırf tembelliği veya umursamazlığından terk eden kişinin cezası; hapsedilmesi ve namaz kılınca kadar dövülmesidir. Bu durumda ya tövbe edip namazını kılar, ya da hapisahane ölü. Orucu terk edenin cezası da budur.

Hanefilere göre Müslüman, namaz kılmadığından dolayı öldürülmez.

Abdullah (Allah ondan razı olsun), Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Allah’tan başka ilah olmadığına ve benim Allah Resulü olduğuma şahadet eden Müslüman bir kimsenin kanı (öldürülmesi) asla helal değildir. Ancak üç şeyden dolayı helaldir; dul kadının zinası, cana karşı can¹³, dini terk edip cemaatten (İslam’dan) ayrılma.”¹⁴

Şafîî, Maliki ve Hanbelîlere göre namazı terk eden kişi mürted (dinden dönen) gibi üç gün tövbe etmeye çağılır. Tövbe etmezse öldürülür. Ancak Şafîî ve Malikiilere göre öldürülme sebebi, Hanbelîlerin ileri sürdüğü öldürme sebebinden farklıdır. Şöyle ki; Şafîî ve Malikiilere göre namazı terk edenin öldürülmesi “hadden”dir. Zira namazı terk etmek; zina, iffete iftira,

11) Müddessir Süresi: 40-43

12) Meryem Süresi: 59

13) Yani kasten adam öldürme neticesinde yetkili makamlar tarafından uygulanacak kısas.

14) El-Buhârî, kitabü’l-diyât, bâb: 5; Müslim, kitabü’l-kasâme, bâb: ma yubahu bihi demü’l-Müslim

hırsızlık ve diğer şer’i cezalar gibi” haddi gerektiren bir suçtur. Yani ceza hukukunda işlenen suça karşı mahkemenin vereceği cezadır. Bu şekilde öldürülen, Müslüman olarak ölmüş olur.

Kâfir olduğundan dolayı öldürülmüş olsaydı Müslüman ölüye uygulanan cenaze namazı ve sair işlemler ona uygulanmayacaktı. Fakat Müslüman olarak ölmüş olacağı için cenazesi kılınacaktır.

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا

“Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları, dilediği kimseler için bağışlar. Allah’a ortak koşan, kuşkusuz, derin bir sapıklığa düşmüştür.”¹⁵

Bu konuda birçok hadis-i şerif vardır. Bu hadislerden biri de Ebu Hüreyre (Allah ondan razı olsun)’den rivayet edilen şu hadis-i şeriftir:

Ebu Hüreyre (Allah ondan razı olsun), Peygamber Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)’in şöyle dediğini rivayet etmiştir: “Kıyamet gününde kulun ilk hesaba çekileceği şey farz namazdır. Eğer bu namazı tam olarak yerine getirmişse ne güzel! Yerine getirmemişse ona şöyle denecektir: Bakın bakalım bu kişinin nafile namazı var mıdır? Eğer nafile namazları var ise, noksan olan farz namazları nafile namazlarıyla tamamlanır. Sonra diğer farzlar için de aynı şeyler yapılır.”¹⁶

Bu iki mezhebe göre namazı terk ettiğinden dolayı öldürülen kişinin cenaze namazı kılınır ve Müslümanların mezarlığına defnedilir.¹⁷

Ahmed bin Hanbel (Allah ondan razı olsun)’e göre; hiçbir özür olmaksızın namazı terk eden kâfir olacağından dolayı öldürülür.

Umursamazlığı veya tembelliğinden dolayı namazı terk eden kişi, önce namaz kılmaya çağılır. Ona “Namaz kıalarsan ne güzel! Kılmazsan seni katledeceğiz” denir. Bu davetten sonra kılar, ne güzel! Kılmazsa katli vacib olur. Ancak katledilmeden önce üç gün hapsedilir. Bu günler içerisinde her namaz vakti, namaz kılmaya çağılır, katledilmekle korkutulur. Yine de kılmazsa katledilir.

Ahmet b. Hanbel bu görüşüne şu ayeti ve beraberrinde birçok hadis-i şerifi delil getirmiştir.

15) Nisa Süresi: 116

16) Ebu Davud, kitabü’s-salat, bâb: kullu salatin la yütimmuha sahibuha tetimmu min tadavvuihi no: 864

17) El-Fıkhu’l-İslami ve Edilletuhu / Vehbe Zuhayli: 1/504

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرْمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ
وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْضُرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصِدٍ فَبِمَا تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

*“Haram aylar çıkınca bu Allah'a ortak koşan-
ları artık bulduğunuz yerde öldürün, onları ya-
kalayıp hapsedin ve her gözetleme yerine oturup
onları gözetleyin. Eğer tövbe ederler, namazı kılp
zekâtı da verirlerse, kendilerini serbest bırakın.
Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet
edicidir.”*¹⁸

Bu ayete göre serbest bırakılma şartı tövbe edip
namaz kılmasına bağlanmıştır.

Câbir b. Abdillâh (Allah ondan razı olsun), Peygamber
Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in şöyle dediğini riva-
yet etmiştir: *“Kuşkusuz kişinin, küfür ve şirk ile
arasında namazı terk etmek vardır”*¹⁹

Ezcümle: Hanefî, Malikî ve Şafîilere göre tembel-
lik veya umursamazlığından dolayı namazı terk eden
kişi, namazın farz bir ibadet olduğunu kabul ettiği sü-
rece kâfir olmaz. Ancak günahkâr bir Müslüman olur.
Çünkü bir kimsenin kelime-i şehadet getirdikten son-
ra cehennemde ebedi olarak kalmayacağına dair kesin
deliller vardır.

Ebu Hüreyre (Allah ondan razı olsun), Peygamber Efen-
dimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in şöyle dediğini rivayet
etmiştir: *“Lâ ilâhe illallah (Allahtan başka ilah yok-
tur) deyinceye kadar insanlarla savaşmakla emre-
dildim. Artık her kim Lâ ilâhe illallah derse malı
ve kanını benden korumuştur. (Malı alınamaz, kanı
akıtılamaz²⁰.) Ancak bir hak nedeniyle (kısas edil-
mesi veya malının alınması) gerekirse müstesna.
Artık bu kimsenin hesabı Allah Teâlâ'ya aittir.”*²¹

Hanbelilerin namazı terk edenin kâfir olduğuna
dair getirdikleri hadisleri Hanefî, Şafîî ve Malikîler,
namazı terk etmeyi helal kabul eden veya kâfirin müs-
tahak olduğu cezaya çarptırılmayı hak eden manasın-
da tevîl etmişlerdir.

18) Tevbe Sûresi:5

19) El-Buhârî, kitabul'Zekât, bâb: vucubu'z-zekât; Müslim,
kitabul'Îmân, bâb: el-emru bi kıtali'n-nas hatta yekulu lâ ilâhe
illellâh.

20) Yani malı ve canı artık bize emanettir. Onu İslam mahkun-
î'd-dem yani canı ve malı heder edilemeyecek, devlet tarafından
korunacak olan kişiler arasına alır.

21) El-Buhârî, Kitabul'cihad ve's-siyer, bâb: Dua'u n-nebiyyi
ile'l-islami vbe'n-nübüvvet; Müslim, kitabul'Îman, bâb: el-emru
bi kıtali'n-nas hatta yekulû lâ ilâhe illellâh

Özetle şöyle denir: Namazı inkâr eden kâfir olur.

Hiçbir dini mazereti olmadığı halde sırf tembelliğın-
den dolayı namazı terk eden bir Müslüman, darbedi-
lir ve kılncaya kadar hapsedilir. Unutulmamalıdır ki
bu tür cezaları uygulama şahısların işi değildir. Aksine
yetkili makamların işidir.

Allah Teâlâ *“Dinde zorlama yoktur”* buyurduğu
halde nasıl olurda namaz kılmayan kişi bu tür ceza-
larla namaz kılmaya zorlanabilir şeklinde akla gelen
suâlin de cevabı şudur.

Evet, Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَنْ
يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

*“Dinde zorlama yoktur. Çünkü doğruluk sapık-
lıktan iyice ayrılmıştır. O hâlde, kim tâğütü tanı-
mayıp Allah'a inanırsa, kopmak bilmeyen sapaşağ-
lam bir kulpa yapışmıştır. Allah, hakkıyla işitendir,
hakkıyla bilendir.”*²² Yani: Artık hak ile bâtil açıkça
ortaya çıkmış, biri diğerinden ayrılmıştır. İslam'da,
dine girmek için zorlama yapmak yoktur. Doğru değil-
dir. Öyleyse kim, şeytan ve putlar gibi, Allah'tan başka
tapınılan tağutları/putları-şeytanı tanımaz da sadece
Allah'ın, kendisinin rabbi ve hak mabudu olduğuna
iman ederse şüphesiz ki o, en sağlam bir iman kulpu-
na yapışmıştır. O kulp kendisine sarılanı Allah'ın azabı
ve cezasından kurtaracak olan en sağlam bir kulptur.
Allah Teâlâ, kendi birliğini tasdik edenlerin ikrarını
işiten, ihlas ve samimiyetlerini çok iyi bilendir.

Bazı âlimlere göre, bu ayetin hükmü kaldırılmıştır.
Fakat sahih olan görüş, bu ayetin hükmünün kal-
dırılmadığıdır. Bu âyet, İslam devletine Cizye vererek
boyun eğen ehl-i kitaba dair uygulanması gereken
ahkâmdan bahsetmektedir. Bunlardan, cizye verenle-
ri İslam'a girmeye, İslam dinini kabul etmeye zorlama
yoktur. Fakat İslam dininden dönenler bu hükmün
dışındadırlar. Onlar, İslam'ı kabul etmeye zorlanırlar.
Aksi halde mürtet olan şahıs katledilir.

Bir de *“Dinde zorlama yoktur”* ayet-i celilesiyle
vurgulanan kişilerin İslam'ı kabul etmesi için zor kul-
lanmanın doğru olmadığıdır. Yoksa namaz gibi dinin
direği olan vazifeleri Müslümanların yerine getirmesi
için yetkili makamların zorlama hakkı yoktur, ma-
nasında değildir. Cemaatle namaz kıldığı bilinen bir
kişinin Müslüman olduğuna hükmolunabileceği gibi
hakkında bütün İslam ahkâmı cari olur.²³

22) Bakara Sûresi: 256

23) Muhammed Emin ibn Âbidin, Reddu'l-Muhtar

EFENDİ HAZRETLERİNDEN İNCİLER...

Bizim işimiz çok incedir. Çünkü bilmeden muhalefet başka, bildiğin halde muhalefet daha başkadır.

"Ey iman edenler Allah Rasûlü, sizi, hayat verecek işlere çağırdığı zaman hemen icabet edin." (Enfal Sûresi: 24)

Peki, mü'minlerde icabet yok mu da Mevlâ tekrar icabet edin buyurdu? İcabet var ama bu yapılan icabette kusur var. Mevlâ onun için buyuruyor. O Rasûlullah'ın (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) her emir ve yasağı bir hayattır.

"Allah indinde yeryüzünde şerli olanlar, işittikleri halde işitmemiş gibi olanlardır. Şayet Allah'u Teâlâ onlara işittirse yine yüz çevireceklerdi. İşitmediklerinin cezası söz dinlememektir." (Enfal Sûresi: 22-23)

2. Hadis-i Şerif: "Ölmeden evvel ölünüz."

Niçin ölmeden evvel ölünüz diyor biliyor musunuz? Çünkü İnsanlar uykudadır, öldükleri vakit uyanacaklar. Ölmeden uyanında vazife yapın. Onun için letaifler ölüyor, diriliyor. Anla bunu da kalpten pası sil, pasla gitme ahirete...

"O gün ki, ne mal fayda verir, ne oğullar." "Ancak Allah'a halis ve pak bir kalp ile varan müstesna." (Şuarâ Sûresi: 88.89) Kalbi selimde menfaat var.

3. Uhud muharebesi hem galibiyete hem mağlubiyete misaldir. Nasıl? Efendimiz (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) İslam ordusunu mevzilere yerleştirdi.

- Benden bir emir gelene kadar buradan ayrılmayın, eğer sözümü tutarsanız! Size söz veriyorum galip olacağız. Eğer tutmazsanız mağlup olacağız, yerinizden ayrılmayın.

İslam ordusu öyle ilerledi ki, ot gibi biçiyorlar düşman ordusunu, harp ortadan biçilmiş ekine döndü.

Ganimet malı almaya başladılar. Diğer tarafta 50 okçunun olduğu yerde durumu gören askerler;

"Ne duruyorsunuz, İslam ordusu zaferi kazandı ganimet paylaşıyorlar, bizde gidip hakkımızı alalım." diyerek koştu. İçlerinde 7'si dediler ki..

- Hayır bize yerimizden ayrılmayın denildi, ne olursa olsun biz ayrılmayız.

Düşman ordusu bunu fırsat bilerek geri dönerek evvela o 7 kişiyi şehit ettiler. O zaman Mevlâ ne yaptı? Geri geri kayın dedi. O gâvur ne yaptı? 7 kişiyi kestiler. Buna, söz dinlemeyenler sebep oldu. Ne ile galip olunuyor anlaşıldı mı? Söz dinlemekle galip oluyor insan, söz dinlememekle mağlup oluyor.

Ordunun kumandanı olan Rasûlullah'ın (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) bir suçu var mı? Yok! Erkân-ı Hulefa-i Raşidin efradı Sahabe-i Kiram'ın bir suçları var mı? Söz dinlemeyen 43 kişi Mevlâ dedi ki bir kişi muhalefet ederse hepinize aynı cezayı veririm. Rasûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) orada komaya girdi ve mübarek dişi şehit oldu. İnsan nefesine uydumu, kendini de yıktı, dünyayı da yıktı. Şimdi ne yapmak lazım. Dönmek lazım "Ya Rabbi kusurumu itirafla kapına geldim" diyeceksin.

4. "Ancak Allah'ın zikri ile kalpler mutmain olur." (Rad Sûresi: 28) Şarkıyla, türküyle değil! İlahiyle de olmaz. "Kim demiş ilâhi zarar diye?" diyorlar. Asıl senin su kötü ahlâkın inadın zarar. Bu fakiri dinleyin! Eğer müsaade varsa ben onu aşamam, eğer müsaade yoksa ben onların önüne geçip de size ilâhi için izin veremem. İnat hiç yakışmıyor size.

Öylede serbest konuşuyor ki sanki gökten ayet inmiş de ona sarılarak konuşuyor. Sanki İmam-ı Rabbânî'yi korkutacak gibi "kim dedi ilahi zarar" diyor, (düz şiir okunur mu? İslami şiirler!) Düz bende okuyorum (Kutsiye) onda bir şey yok! İlâhiler söylemekle kalp mutmain olmaz.

"Biz ona (Peygamber'e) şiir öğretmedik. Zaten Ona yaraşmazdı da. Onun söyledikleri, ancak Allah'tan gelmiş bir zikir ve apaçık bir Kur'an'dır." (Yasin Sûresi: 69)

5. Sizin gözünüz İslam'da olsun. Bu kâinat İslam için konuldu. Hepsini gidecek ameli salih kalacak. Şunu al, bunu al demeyin. Eski hanımlar gibi olun. Kocan işe giderken "Allah razı olsun, sakın çoluk çocuğumun rızkının içine haram katayım deme!" diyeceksin.

Nerede öyle hanım? Hatta kocanıza kuvve-i maneviye vereceksiniz, "üzülme biz mısır ekmeği yeriz" diye. Bizim tarafta onu yerdik. Şimdi!!! Hatta dünkü ekmeği yemiyor, taze alıyorsunuz. Ufalanan ekmeği parmağınızla toplayın.

6. Burada şeriata çalışacak, fıkıha çalışacak, tarihat derslerine çalışa çalışa Zat-ı Pâk-i Sübhâniyye'ye yükseleceğiz. Biz de ne yaptık? Çamurun içine soktuk kafamızı, burası iyidir iyidir dedik. Kurduk çadırı yattık aşağı. Çok yukarı çıkmak için geldik, yattık aşağı. Eyvah! Eyvah! Ölünce rezil olduk.

7. Ölür ölmez vakti gelmeden önce cennetin bahçesine giriliyor. Daha sonra cennetin hakikatine giriliyor.

8. Letaiflerin fenası var, bekası var. Fani oluşu ölmesi demek. O'nun varlığı Mevlâ'nın varlığında eriyip gidiyor.

9. Kalbi rabıta ateşine tutup, zikir çekici ile kalbe vurmasa olmuyor. Basacaksın çekici!..

10. Fenayı kalp, budur ki cümle alem kalp gözünden mahv olur bilmez o âdem.

Bütün insanlar karanlıktadır. Ancak Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) veya onun varisleri insanları karanlıktan çıkarır. Rasulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) iman ve islam şartlarını öğretmesi vasıtasıyla bizi karanlıklardan çıkarıyor. Varislerde böyledir.

11. Arkadaşımı kendine tercih etmen lazım. Ben yemeyim o yesin, ben giymeyim o giysin, ben oturmayım o otursun; hiç olmazsa ben oturayım o da otursun dese bari... Yarabbi bize ihlâs ile beraber, vermiş olduğun ilimle amel nasib eyle! (Amin...)

Eskiden 20 senede hoca olunurdu, şimdi 6 senede oluyor. Bu neden? Mevlanın acımasından ilim kalmadı çünkü.

12. Bir büyük âlim vardı. Yaşadı öldü. Birisi O'nu rüyada gördü ve sordu.

- Mevla nasıl muamele etti sana?

- Ben öldüm, melekler ruhumu semaya çıkardılar.

1. Kat semada soruldu:

- Kim o? Falanca.

- Nasıl bilirsiniz?

- İyi biliriz.

Burayı kazandım derken 2-3-4 derken 7. kat semada olan imtihanı da kazandım. Hep melekler "iyi" dediler. Mevlâ'nın huzuruna çıktım, huzur-i ilâhîde Mevla buyurdu.

- Ey âlimüssü (kötü âlim) sen sağlığında filan yerde, filan genç erkeğin yüzüne nasıl şehvetle baktın?

Siz hanımların yüzünüzü açmanız, bizim traşımız gibidir. O alim diyor, "ben dondum kaldım, gittikçe donuyorum, mermer gibi katlaşıyorum. Şimdi meleklerle diyecek "atın bunu cehennem" onlarda beni atacaklar.

Sonra aklıma şu hadis-i şerif geldi: Yâ Rabbi falan kişiden o'da falandan rivayet, o'da o'ndan rivayet o'da Aişe validemizden o'da Rasûlullah'dan (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) nakletmiş olduğu bir hadiste;

"Benim bir kulum 60 yaşını geçerse ben o'na azab etmekten haya ederim" buyuruyor.

- Ey kulum o Habibimin, o Aişe'nin hatırı için affettim, tamam.

Gördünüz mü? Siz hanımlar bile bir hanımın yüzüne şehvetle bakamazsınız, onun için gözünü yum bu cihandan hemen git.

13- Davud (Aleyhisselam):

- Ya Rabbi bana mizam göster, dedi. Bir de baktı ki bir kefesini yer ile gök arası kadar.

Davud (Aleyhisselam):

- Yâ Rabbi bu nasıl dolacak? dedi, bayıldı düştü.

- Yâ Davud bir kulum bir kere sübhanallah dese bunu doldurur.

Birbirimizi sakın meşgul etmeyelim. Arkadaşımızın ziyaretine giderken korka korka gidelim. Acaba engel olacak mıyım, dersini yaptı mı? Başımıza kuş konmuş gibi dikkat edelim. Başımıza devlet kuşu kondu kıymetini bilelim. Yâ Rabbi bu senin lütfundur.

14. Adam ahirette hanımıyla karşılaşılıyor.

- Ey hanımım ben senin dünyada eşin idim, senin bu kadar rızıkını temin ettim, sana iyilik ettim, bana biraz sevaplarından ver.

- Zerre veremem diyecek.

Bakin ibadet ne kadar kıymetlidir de, sizle ben bilmiyoruz kıymetini. (Zerre) görülmeyecek kadar küçük. Zerre bile vermiyor. Peki, neden bu kadar gevezelik ettin de, bir kere "sübhanallah" demedin? İşte o düğün salonlarınız var ya duvaklarınız var ya sizi helak ediyor. İlla en iyisi olacak, yapmayın yahu!

Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) zamanında bir kadın sütü sağlamış, kızına

- Bu süte az biraz su dök. dedi. Kızı:

- Emirül-Mü'mininin darılır, dedi.

- O yok burada dedi. (Anası)

- O yoksa O'nun Allah'ı da mı yok?

Hazreti Ömer (Radiyallahu Anh) bunu duydu bu kızın gelin etti kendine. Bak millet nasıl gelin oluyor.

15. Zannediyorlar ki biz politikacıyız. Biz politikacı değiliz. Gevezelikle iş olmaz ki... Bizi yaratan koltuk, sandalye için yaratmadı. Marifetullah, ibadetullah için yarattı.

Rasûlullah'a (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) dediler.

- Para ne kadar istiyorsan verelim, eğer aile istiyorsan buyur en güzel kızımızı sana verelim, eğer reis olmak istiyorsan seni başımıza reis yapalım.

- Yok! olmaz! dedi.

Peki Rasûlullah istemiyor sen niye istersin?...

16. Fenayı kalb yani, kalbin ölmeden evvel ölmesi. Mevlâ'yı o kadar zikrediyor ki, o kadar hatırlıyor ki, dünyayı unutuyor.

Alaâddin Attar Hazretlerine sordular:

- Mevla ile nisbetin nasıldır? O da söyle cevap verdi.

- Devamlı akan ırmak gibi. Yani o ırmağa bir saman çöpü düşse, o ırmağın akmasına mani olamaz.

(Yani kalbe gelen masiva, Mevla'dan gelen feyze hiçbir şekilde etki etmez.)

17. Reşehatı şerifede gördüm. Bir büyük âlim vardı. Bunun bir de oğlu vardı ki o da âlimdi. Oğlu tarikata girdi. Zevkini aldı ve babamda girsin dedi. Babası:

- Yok oğlum ben hocayım benim ilmim bana yeter dedi.

- Şeytan bir şey dese ben 200 hadis okurum dedi. Bir de ölüm anında oğlu geldi ki babası zor durumda.

Babası:

- Bir heyet geldi benden kalbi selim istiyorlar, o da bende yok ona ağlıyorum.

- Ben sana demedim mi baba diyemedim ölüm anındaydı.

- Baba bana gönlünü ver, kalbini bağla (yani rabıta et) dedi.

Babasına teveccüh etti. Babası rabıta etti ve son nefesinde:

- Oğlum salih evlat hürmetiyle bir anlık rabıtayla kalbi selim bana verildi. Daha evvelden çalısseydım ya!.

18. Bir insan 104 Kitabı ezber bilse Tevrat, Zebur, İncil, Furkan son nefeslerinde Kuvve-i mutehayyalesinden hepsi silinir gider. Ancak Nakşî tarikatının feyzi fayda verir.

19. Bir şeyle alakan varsa, o Mevla ile aranda perdedir, ondan hiçbir şey hasıl olmaz. Tâ ki taalluk ipini kır ki, Mevlâ'ya ulaşasın.

20. Her kim iyiliği emrederse, nehyi anil münker yaparsa o kimse yeryüzünde Allah (Celle Celâluhü)'ün halifesidir, Resûlullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem)'in halifesidir. Bundan büyük rütbe var mı? Cumhurbaşkanı, valinin rütbesi ne kalır bunun yanında?...

DUALAR VE ZİKİRLER

İÇERİSİNDE BULUNDUĞUMUZ HARAM AYLARIN ORUCU

Sene içersinde haram ay dört tanedir. Bunlar da Zilka'de, Zilhicce, Muharrem ve Receb-i Şerif'tir. Üçü peş peşe, Receb-i Şerîf ise tektir. Bu sene haram aylar 17 eylül pazartesisinden başlayıp 13 aralık perşembe günü bitecektir.

Haram ayların en üstünü, bir rivayet Muharrem-i Şerîf diğer bir rivayette ise Receb-i Şerif'tir. Oruçlarının fazileti hakkında birçok hadîs-i şerif ve rivayet mevcuttur.

Nitekim **Ebû Mucîbe el-Bâhilî'nin**, babasından (*Radiyallâhu Anhümâ*) rivayet ettiğine göre **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) ona: **"Haram ayları oruçlu geçir"** buyurdu. (*İbni Mâce, Sıyam:43, no:1741, 1/554*)

İbni Abbâs (*Radiyallâhu Anhümâ*)dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur: **"Haram aydan bir gün oruç tutana, Allâh-u Te'âlâ her gününe karşılık bir ay (oruç tutmuş sevabı) yazar."**

Rasûlüllâh (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)den gelen diğer bir rivayette: **"Haram aydan bir günün orucu, diğerlerinin otuzundan efdaldir"** buyrulmuştur. (*Gazâlî, el-lhyâ, Kitâb-u esrâri's-savm, Fasil:3, 1/281; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fedâilü şehri receb, no:5, 15, sh.52, 73*)

Enes ibni Mâlik (*Radiyallâhu Anh*)dan rivayet edilen bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

"Her kim, herhangi bir haram aydan perşembe, cuma ve cumartesi olmak üzere, üç günü oruçlu geçirirse, kendisine (tuttuğu her güne karşılık) iki sene / (başka bir rivayette) yedi yüz sene / (diğer bir rivayette ise) dokuz yüz sene / ibadet (sevabı) yazılır."

(*Taberânî, el-Evsat, no:1810, 2/468; Ebû Muhammed el-Hallâl, Fedâilü şehri receb, no:14, sh:71; İbnü Asâkir, Tarîhü Medîneti Dimeşk, 19/116; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, no:5696, 4/66; Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/325, Süyûtî, ed-Dürü'l-mensûr 4/185; el-Hâvî, 1/545, 546; Gazâlî, el-lhyâ, Kitâb-u esrâri's-savm, Fasil:3, 1/281; Zebîdî, el-lthâf, 4/256; Ali el-Müttakî, Kenzü'l-ummâl, no:24173, 8/561; Heysemî, Mecma'u'z-Zevâid, 3/19*)

Enes (*Radiyallâhu Anh*)ın bu hadîs-i şerîf hakkında: "Ben bunu **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)den işitmemişsem, kulaklarım sağır olsun" dediği rivayet edilmiştir. (*Ahmed ibni Hicâzî, Tuhfetü'l-ihvan, sh:10*)

İnsanlar içinde bu faziletleri en iyi bilenler, hiç şüphesiz ki sahabe-i kirâm ve tâbi'în-i 'izâm oldukları için **İbni Ömer, Üsâme ibni Zeyd, Hasen-i Basrî, Ebû İshak es-Sebî'î** (*Radiyallâhu Anhüm*) gibi zatlar, haram ayların tümünü oruçlu geçirirlerdi.

Süfyân-ı Sevrî (*Radiyallâhu Anh*): "Oruç tutmak için bana en sevgili vakit, haram aylardır" derdi. (*İbni Receb el-Hanbelî, Letâifü'l-me'ârif, sh:229*)

SENE SONU VE SENE BAŞI DUALARI

Bu yazımız vesilesiyle tüm okurlarımızın çıkan seneyi rahmet ve mağfiretle kapatmalarını **Mevlâ-i Mûte'âlimiz**'den niyaz eder ve her birerlerinin yeni hicri yıllarını tebrik ederim. Sohbetlerimizde beyan ettiğimiz üzere; **Allâh-u Te'âlâ**'nın, kulları hakkındaki yıllık hesap defteri hicri yılın başında açılıp sonunda kapatılır. Arada ne kadar günahlar işlense de **Allâh-u Te'âlâ**: **"Kulumun defterinin bir başına bir de sonuna bakın, onlarda bir hayır bulursanız aralarındakileri mahvedin"** (Tirmizî, Cenâiz:9, no:981, 3/310) buyurmaktadır.

Bundan dolayı hepinizin aşağıda belirtilen tarihlerde sene sonu ve sene başı dualarını ihmal etmemeniz âhiretiniz için çok büyük önem arz etmektedir. **Allâh** rızası için sizden istirhamımız sevdiklerinizi de bu duaları okumaya teşvik ederek, onların da senelik hesabı mağfiretle kapatmalarına ve bir yıl boyunca şeytandan korunmalarına yardımcı olmanızdır. Şu hadîs-i şerifi de unutmamalısınız ki: **"Bir hayra delalet eden o hayrı yapan gibidir."** (Müslim, 'Imâre:18, no:5007, 6/41)

Bu duaların Arapça lafızlarının okunması efdal olandır. Ama okuyamayanlar bir bilene okutturup onu takip edebilirler. Buna da imkan bulamayanlar aşağıda yazılan manayı okuyabilirler. Çünkü namaz dışında Türkçe dua ve zikir caiz görülmüştür.

SENE SONU DUASI

30 Zilhicce 1433 / 14 Kasım Çarşamba 2012

Rivayet olunduğuna göre "Her kim zilhiccenin sonunda (14 kasım çarşamba günü güneş batmadan önce) üç kere:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ، اللَّهُمَّ مَا عَمِلْتُهُ فِي هَذِهِ السَّنَةِ مِمَّا نَهَيْتَنِي عَنْهُ وَلَمْ تَرْضَهُ وَنَسِيتُهُ وَلَمْ تَنْسَهُ وَحَلُمْتَ عَلَيَّ بَعْدَ قُدْرَتِكَ عَلَى عُقُوبَتِي وَدَعَوْتَنِي إِلَى التَّوْبَةِ مِنْهُ بَعْدَ جَرَائِئِي عَلَى مَعْصِيَتِكَ، اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ مِنْهُ فَاعْفِرْ لِي وَمَا عَمِلْتُ فِيهِ مِنْ عَمَلٍ تَرْضَاهُ وَوَعَدْتَنِي عَلَيْهِ الثَّوَابَ، فَأَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ يَا كَرِيمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ أَنْ تَقْبَلَهُ مِنِّي وَلَا تَقْطَعْ رَجَائِي مِنْكَ يَا كَرِيمُ، وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ.»

'Allâh-u Te'âlâ, Efendimiz Muhammed'e ve âl-i ashâbına salât-ü selâm eylesin, Ey **Allâh**! Senin razı olmayıp beni nehyettiğin şeylerden bu sene her ne yaptıysam, ben onları unuttum, Sen ise unutmadın. Bana ceza vermeye kadirken mühlet verdin ve ben Sana karşı gelme cüreti göstermişken beni tevbeye davet ettin.

Ey **Allâh!** Ben bütün bunlardan dolayı Senden mağfiret diliyorum. Beni bağışla. Ey kerem sahibi! Ey celâl ve ikram sahibi! Senin razı olup bana sevap vaad ettiğin hangi amelleri bu sene işlediysen, Senden dilerim ki onları kabul edesin ve Senden ümidimi kesmeyesin.

Ey kerem sahibi, kabul eyle! **Allâh-u Te'âlâ, Efendimiz Muhammed'e** ve âl-i ashâbına salât-ü selâm eylesin!' derse, şeytan: 'Biz, bir sene yorulup bu günahları işletmek için zahmet çektik, o bir anda hepsini sildirdi' deyip yüzüne toprak saçarak kaçır." (Allâme Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis:1/156; Mâü'l-'Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât, sh:165)

SENE SONUNDA OKUNACAK SAADET DUASI

30 Zilhicce 1433 / 14 Kasım Çarşamba 2012

Her kim aşağıda yazılan saadet duasını senenin sonunda (14 kasım çarşamba günü güneş batmadan önce) yirmi bir kere okursa uykuyla uyanıklık arasında bütün gizli halleri kendisine gösterilir.

Vird sahibi olan kimseler manevi mertebelerinin ne kadar yükseldiği kendilerine gösterilsin istiyorlarsa bu duayı her gün okumalıdır.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ يَا رَبِّ اَكْرَمْنِيْ بِشُهُوْدِ اَنْوَارِ قُدْسِكَ وَاَيْدِيْ بِيْظُهْوَرِ
سَطَوَاتِ سُلْطٰنِ اَنْسِكَ حَتّٰی اَتَقَلَّبَ فِيْ سُبْحٰتِ مَعَارِفِ اَسْمَائِكَ فَاَطْلِعْنِيْ عَلٰی ذَوَاتِ
اَسْرَارِ وُجُوْدِكَ فِيْ مَعَالِمِ شُهُوْدِكَ لِاَشْهَدَ بِهَا مَا اَوْدَعْتَهُ فِيْ عَوَالِمِ الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوْتِ
وَأَعْيٰنِ سَرِيَٰنِ قُدْرَتِكَ فِيْ مَعَالِمِ شَوَاهِدِ اللّٰهُوْتِ وَالنَّاسُوْتِ وَعَرَّفْنِيْ مَعْرِفَةً تَامَّةً فِي
حِكْمَةٍ عَامَّةٍ حَتّٰی لَا يَبْقٰی مَعْلُوْمٌ اِلَّا وَاَطَّلَعَ عَلٰی دَقَائِقِ الدَّقَائِقِ الْمَبْطُوْنَةِ الْمَوْجُوْدَاتِ
وَاذْهَبَ بِالظُّلْمَةِ الْمَانِعَةِ عَنِ اِدْرَاكِ حَقَائِقِ الْاِيْمَانِ وَتَقَرَّبَ مَا فِي الْقُلُوْبِ وَالْاَرْوَاحِ
بِمُبْهَجَاتِ الْمَحَبَّةِ وَالْوِدَادِ وَالرُّشْدِ وَالْاِزْشَادِ اِنَّكَ اَنْتَ الْمُحِبُّ وَالْمُحْبُوْبُ
وَالطَّالِبُ وَالْمَطْلُوْبُ يَا مُقَلَّبَ الْقُلُوْبِ وَيَا كٰشِفَ الْكُرُوْبِ وَيَا دَلِيْلَ الْمُتَحَيِّرِيْنَ وَيَا
غِيَاثَ الْمُسْتَغِيْثِيْنَ اِنَّكَ اَنْتَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ اَنْتَ رَبِّيْ وَرَبُّ كُلِّ شَيْءٍ، اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلْنَا
بَيْنَ النَّاسِ مَغْرُوْرِيْنَ وَلَا مِنْ خِدْمَتِكَ مَحْرُوْمِيْنَ مَهْجُوْرِيْنَ وَلَا بِنِعْمَتِكَ مُسْتَدْرَجِيْنَ
وَلَا فِي الدُّنْيَا مَا كُوْلِيْنَ اُكْلِيْنَ اَمْوَالِ الدُّنْيَا بِالدِّيْنِ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلٰی خَيْرِ خَلْقِهِ
مُحَمَّدٍ وَاٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ.

“Rahman ve Rahim olan **Allâh**’ın adıyla! Yâ **Rabbi**! Bana mukaddes nurlarını müşâhede edebilme halini ihsan eyle, beni ünsiyetinin güçlü cezbelerinin zuhûruyla teyid eyle ki, bu sayede ben isimlerinin kazandıracacağı mârifetlerin tecellilerinde dönüp dolaşabileyim.

Yâ **Rabbi**! Sen beni Senin müşâhede edilebileceğin göstergelerde bulunan varlığının sırlarının ta kendilerine vâkıf kıl ki, onlar sayesinde ben Mülk ve Melekût âlemlerine tevdi etmiş bulunduğun sırları müşâhede edebileyim, kudretinin Lâhût ve Nâsût âlemlerinde bulunan âyetlerinin göstergelerine nasıl nüfûz ettiğini ayan beyan görebileyim.

Bana umûmî hikmetler içerisinde öyle bir mârifet nasib et ki, mevcûdatta gizli olan inceliklerden haberdâr olmadığım bir mâlumât kalmasın. İman hakîkatlerini idrâke mâni olan karanlıkları benden gider, kalplerde ve ruhlarda bulunan sevgi-dostluk, hidâyet-irşad güzelliklerini bana yakın et. Zira seven de, sevilen de, arayan da, aranan da ancak Sensin.

Ey kalpleri dilediği tarafa çeviren! Ey sıkıntıları açan! Ey şaşkınlara yol gösteren! Ey yardım isteyenlerin imdâdına kavuşan! Bütün gayıpları hakkıyla bilen ancak Sensin. Benim de, her şeyin de **Rabbi** ancak Sensin. Ey **Allâh**! Bizi insanlar arasında aldatılmış kimseler yapma, hizmetinden mahrum ve uzak bırakma, nimetlerinle helâke çekilen kimselerden eyleme, dünyada düşmanları tarafından yenilen ve din karşılığında dünya malları yiyen bedbahtlardan eyleme.

Allâh-u Te’âlâ mahlûkâtının en hayırlısı olan **Muhammed** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)e ve âl-i ashâbının cümlesine salât eylesin! Ey acıyanların en merhametlisi! Rahmetinle muâmele eyle. Bütün hamdler âlemlerin **Rabbi** olan **Allâh**’a mahsustur.” (*Muhammed ibni Hatîrûddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:64-65*)

SENE BAŞI DUASI

1 Muharrem 1434 / 15 Kasım Perşembe 2012

Rivayete göre: “Her kim muharrem ayının evvelinde (14 kasım çarşambayı 15 kasım perşembeye bağlayan gece veya en geç 15 kasım perşembe günü) üç kere:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ، اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْاَبَدِيُّ الْقَدِيمُ، الْاَحْيُ الْكَرِيمُ، الْاَحْنَانُ الْمَنَّانُ، وَهَذِهِ سَنَةٌ جَدِيْدَةٌ، اَسْأَلُكَ فِيْهَا الْعِصْمَةَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ وَاَوْلِيَائِهِ، وَالْعَوْنَ عَلَى هَذِهِ النَّفْسِ الْاَمَّارَةِ بِالسُّوْءِ، وَالْاِشْتِغَالَ بِمَا يُقْرَبُ بِنِيِّ اِلَيْكَ يَا كَرِيْمُ! يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ، بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ، وَصَلَّى اللّٰهُ وَسَلَّمْ عَلَى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَاهْلِ بَيْتِهِ أَجْمَعِينَ.»

'Bütün hamdler, âlemlerin **Rabbi** olan **Allâh**'a aittir! Salât-ü selâm, **Efendimiz Muhammed**'in ve âl-i ashâbının tamamının üzerine olsun. Ey **Allâh**! Sen Ebedî'sin, Kadîm'sin (başlangıcın ve sonun yoktur)! Hayy'sin, Kerîm'sin (hakikî hayat sahibi de, kerem sahibi de ancak Sensin)! Hannân'sın, Mennân'sın (son derece acıyan ve çokça lütuflarda bulunan Rabbimizsin)!

İşte bu yeni senedir. Ben bu sene Senden dilerim ki beni kovulmuş şeytandan ve onun dostlarından koruyasın, kötülüğü çokça emreden bu nefse karşı bana yardım edesin ve beni Sana yaklaştıran amellerle meşgul edesin. Ey kerem sâhibi! Ey celâl ve ikrâm sahibi! Ey acıyanların en merhametlisi! Rahmetinle kabul eyle!

Allâh-u Te'âlâ, Efendimiz ve Peygamberimiz Muhammed (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) e, âl-i ashâbının ve Ehl-i Beyt'inin tamamına salât ve selâm eylesin!' derse, şeytan: 'Biz bu kişiden ümidi kestik' der ve **Allâh** (Celle Celâlühû) ona, kendisini sene boyunca koruyacak iki melek görevlendirir." (Allâme Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis:1/156; Mâü'l-'Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât, sh:165)

SENE SONU VE SENE BAŞI ORUÇLARI

İbni Hacer (Rahimehullâh)ın **Hafsa** (Radiyallâhu Anhâ) vâlidemizden rivayet ettiği bir hadîs-i şerîfte:

عَنْ حَفْصَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ صَامَ آخِرَ يَوْمٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ وَأَوَّلَ يَوْمٍ مِنَ الْمُحَرَّمِ، جَعَلَهُ اللَّهُ لَهُ كَفَّارَةَ خَمْسِينَ سَنَةً.»

"Zilhiccenin son günü (14 kasım çarşamba) ile Muharrem'in ilk gününü (15 kasım perşembeyi) oruçlu geçiren kişiye **Allâh-u Te'âlâ elli senelik** (günahları için) **keffâret yazar**" buyrulmuştur. (Mâü'l-'Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât, sh:167; Safûrî, Nüzhetü'l-mecâlis, 1/106)

MUHARREM AYININ VAZİFELERİ

MUHARREM HİLALİ GÖRÜLDÜĞÜNDE OKUNACAK DUA

Hilal gören kişi tekbir getirerek otuz kere Fâtiha-i Şerîfe okursa **Allâh-u Te'âlâ** onu o ay boyunca hıfzında ve emânında saklar. Hilal görme duaları "**Ramazan-ı Şerîf Risalesi**"nin baş taraflarında (sh:18-24) zikredilmiştir ki bunların tatbîkinde çok büyük faydalar vardır. **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem): "**Muharrem'in hilalini gördüğünüz zaman şöyle deyin**" buyurmuştur.

«مَرَحَبًا بِالسَّنَةِ الْجَدِيدَةِ وَالشَّهْرِ الْجَدِيدِ وَالْيَوْمِ الْجَدِيدِ وَالسَّاعَةِ الْجَدِيدَةِ، وَمَرَحَبًا بِالْكَاتِبِ وَالشَّاهِدِ وَالشَّهِيدِ أُكْتَبَ فِي صَحِيفَتِي بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَأَنَّ النَّارَ حَقٌّ وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ.»

“Yeni seneye, yeni aya, yeni güne ve yeni saate merhaba! Yanımda hazır bulunanlara, özellikle iki yazıcı meleğe merhaba! Benim amel defterime: ‘Rahman ve Rahîm olan **Allâh**’ın ismiyle! Ben şuna dâir şâhitlikte bulunuyorum ki; gerçekten **Allâh**’tan başka hiçbir ilah yoktur, O tektir, hiçbir ortağı yoktur, şuna da şâhitlik ederim ki hiç şüphesiz **Muhammed** O’nun kulu ve **Rasûl**üdür. Muhakkak ki cennet de haktır, cehennem de gerçektir. Kıyâmet gelecektir, onda hiç şüphe yoktur ve gerçekten **Allâh** kabirlerde bulunanları diriltecektir’ diye yazın.” (Muhammed ibni Hatîrûddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:48)

MUHARREMİN İLK GÜNÜ YAPILACAKLAR

1 Muharrem 1434 / 15 Kasım Perşembe 2012

Rivayete göre: “Muharrem’in ilk günü üç yüz altmış kere Âyete’l-Kürsî okuyan ve her birinin başında besmele çeken ve bu sayıyı tamamladıktan sonra:

«اللَّهُمَّ يَا مُحَوَّلَ الْأَحْوَالِ حَوَّلْ حَالَنَا إِلَى أَحْسَنِ الْأَحْوَالِ بِحَوْلِكَ وَقُوَّتِكَ يَا عَزِيزُ يَا مُتَعَالٍ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ.»

‘Ey halleri değiştiren **Allâh**! Kendi kuvvetin ve kudretinle bizim hâlimizi hallerin en güzeline çevir. Ey Ulu ve ey Yüce! (Duâmızı kabul eyle.) **Allâh-u Te‘âlâ**, **Efendimiz Muhammed** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e ve âl-i ashâbına salât ve selâm eylesin!’ diye dua eden kişi istemediği her şeyden korunur.” Bu böylece denenmiş ve doğru çıkmıştır. (Mâûl-ayneyn, Na’tü’l-bidâyât, sh:166)

Rivayete göre: “Her kim muharrem’in ilk günü bir kâğıda yüz on üç besmele yazar da onu üzerinde taşırsa ömrü boyunca ona istemediği bir şey ulaşmaz.”

MUHARREM AYI NAMAZLARI

İlk Gece (14 kasım çarşambayı 15 kasım perşembeye bağlayan gece) **Namazı:**

1) Üç selamla altı rekat kılınır. Her rekatta Fâtiha Sûresi’nden sonra bir kere Âyete’l-Kürsî, on bir kere İhlas Sûresi ve yirmi üç kere:

«سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّنَا وَرَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ»

tesbihi okunur.

2) Muharrem’in ilk gecesi gece yarısından sonra kalkıp **Allâh** rızası için dört rekat namaz kıldıktan sonra kıbleye yönelerek oturup tam bir itikad ve hulûs-u vicdan ile kalbi **Allâh-u Te‘âlâ**’ya yönelici olduğu halde bin bir defa Duha Sûresi’ni okuyan ve sonrasında:

“Yâ **Rabbi**! Bu sûre-i şerîfe hürmetine ve bu âyet-i kerîme ile hitap edilen **Rasûl-ü Ekrem**’in hürmetine bu seneyi benim evlad-u ‘ıyâlim hakkında mübarek ve mesud kıl” diye dua eden kimse o senenin sonuna kadar rızık ve geçim husûsunda sıkıntıya düşmez. (Seyyid Süleyman el-Hüseynî, Kenzü’l-havâs, 2/52)

İlk Gün (15 kasım perşembe günü) **Namazı:** Güneş doğduktan (işrak vakti girdikten) sonra iki rekat namaz kılınır. Her rekatta Fâtiha Sûresi'nden sonra Kur'ân-ı Kerîm'den kolayca gelen kısım okunur. Selam verildikten sonra da yedi kere: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» kelime-i tayyibesi zikredilir.

ÂŞÛRÂ GECESİNİN VE GÜNÜNÜN AMELLERİ

ÂŞÛRÂ GECESİ YAPILACAKLAR

9 Muharrem 1434 / 23 Kasım Cuma 2012

Rivayete göre: “Her kim âşûrâ gecesi abdest tazeleyip iki rekat namaz kıldıktan sonra, diz üstü çökmüş halde kibleye yönelik vaziyette her birinin başında besmele çekererek üç yüz altmış Âyete'l-Kürsî okuduktan sonra kırk sekiz kere:

﴿قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ﴾

âyet-i kerîmesini okur da, sonra on iki kere:

«اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ لَيْلَةٌ جَدِيدَةٌ وَشَهْرٌ جَدِيدٌ وَسَنَةٌ جَدِيدَةٌ، فَأَعْطِنِي اللَّهُمَّ خَيْرَهَا وَخَيْرَ مَا فِيهَا، وَاصْرِفْ عَنِّي شَرَّهَا وَشَرَّ مَا فِيهَا وَشَرَّ فِتْنَتِهَا وَمُحَدَّثَاتِهَا وَشَرَّ النَّفْسِ وَالْهَوَى وَالشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.»

‘Ey **Allâh!** İşte bu, yeni gecedir, yeni aydır ve yeni yıldır. Öyleyse ey **Allâh!** Bana onun hayrını da, onda bulunanların hayrını da nasip et.

Onun şerrini de, onda bulunanların şerrini de, onun fitnesinin şerrini de, onda meydana gelecek olan şeylerin şerrini de, nefsin ve kötü arzusunun şerrini de, kovulmuş şeytanın şerrini de benden çevir’ derse, peşine de:

﴿رَبَّنَا أُنْتَنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

‘Ey Rabbimiz! Bize dünyada da âhirette de güzel olan şeyler ver ve bizi ateşin azâbından muhafaza et’ gibi, Kur'ân-ı Kerim'den iktibas edilen dualardan dilediğiyle bitirir, defaat ile tesbih, tehlil ve salevattan yani:

«سُبْحَانَ اللَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ.»

dedikten sonra:

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ.»

‘Ey **Allâh!** Beni de, inanan erkekleri de, kadınları da bağışla!’ diyerek Müslüman erkek ve kadınların tümü için dua yaparsa, o sene bütün kötülüklerden korunmuş olur.”

(Mâü'l-'Ayneyn, Na'tü'l-bidâyet, sh:166)

Âşûrâ Gecesi (23 kasım cumayı 24 kasım cumartesiye bağlayan gece) **Namazı:**
Her rekatta Fâtiha Sûresi'nden sonra üç kere İhlas Sûresi okunarak yüz rekât kılınır.
Namazdan sonra yetmiş kere:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.»

“Bütün tenzihler **Allâh**'a âittir. Bütün hamdler **Allâh**'a mahsustur. **Allâh**'tan başka hiçbir ilah yoktur. **Allâh** her şeyden büyüktür.

O en büyük ve en yüce olan **Allâh**'ın yardımı olmadan hiçbir ibadete kuvvet ve hiçbir günahattan dönüş imkânı yoktur” tesbihi zikredilir. Sonra yetmiş kere istiğfar edilir, daha sonra da yetmiş kere salevât okunur.

“**Ravzatu'l-ulemâ**” isimli eserde zikrolunduğu vechile **Âişe** (Radiyallâhu Anhâ)dan ri-
vayet olunduğu üzere: “Bu namazı kılan kişi öldüğü zaman kabri misk ve anberle dol-
durulur, kabre konan herkesin tüyleri dağılır ama bu namazı kılanın kabrinde tüyleri
dahi bozulmaz. Kabrinden çıkartıldığı zaman yüzü dolunay gecesi gibi nurlu olur ve
kocasının evine hazırlanıp götürülen gelin gibi cennete götürülür.” (Muhammed ibni Hatîrüddîn,
el-Cevâhiru'l-hams, sh:49; Seyyid Ali Zâde, Şerhu Şir'ati'l-İslâm, sh:217)

ÂŞÛRÂ GÜNÜ NAMAZLARI

10 Muharrem 1434 / 24 Kasım Cumartesi 2012

1) Âşûrâ günü oruç tutulur, çünkü bu oruçta bütün senenin sevabı vardır. Rasûlüllâh
(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem): “**Kim âşûrâ günü oruç tutarsa sanki bütün zamanlarda
oruç tutmuş gibidir**” (Muhammed ibni Hatîrüddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:49) buyurmuştur.

Güneş doğduğu zaman kişi gusül abdesti alır, yeni elbiseler giyinir, sonra bir avuç
su alıp onunla başını mesheder ve:

«حَسْبِيَ اللَّهُ وَكَفَى، سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ دَعَا، لَيْسَ وَرَاءَ اللَّهِ مُنْتَهَى،
مَنْ اغْتَصَمَ بِحَبْلِ اللَّهِ نَجَا.»

“**Allâh** yeter ve kâfidir. **Allâh** dua edeni işitir. **Allâh**'dan öte varılacak hiçbir şey
yoktur. **Allâh**'ın ipine tutunan kurtulur” zikrini söyler.

Daha sonra iki rekât kılar. İlk rekatta Fâtiha Sûresi'nden sonra Âyete'l-Kürsî, ikin-
ci rekatta ise Fâtiha Sûresi'nden sonra Haşr Sûresi'nin son âyet-i kerîmelerini (Lev
enzelnâ'dan aşağısını) okur.

Namazdan sonra **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e salât-ü selam getirir ve şu
duayı okur:

«يَا أَوَّلَ الْأَوَّلِينَ وَيَا آخِرَ الْآخِرِينَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَ أَوَّلَ مَا خَلَقْتَ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَتَخْلُقُ آخِرَ مَا تَخْلُقُ فِي هَذَا الْيَوْمِ، أَعْطِنِي فِيهِ خَيْرَ مَا أَوْ لَيْتَهُ مِنْهُ أَوْ لِيَاثِكَ وَأَنْبِيَاكَ وَأَصْفِيَاكَ مِنْ ثَوَابِ الْبَرَآيَا وَأَسْهَمَ مَا أُعْطِيَتْهُمْ فِيهِ مِنَ الْكَرَامَاتِ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَأَصْحَابِهِ.»

“Ey öncekilerden evvel olan! Ey sonrakilerin âhiri olan! Senden başka hiçbir ilah yoktur, ilk yaratmış olduğun şeyi bugün yarattın, son yaratacağın şeyi de bugün yaratacaksın.

Muhammed (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) ve âl-i ashâbı hakkı için bugün bana dostlarına, peygamberlerine ve seçkin kullarına verdiğin şeylerin en hayırlısını ve bugün onlara ikram ettiğin şeylerin en nasiplisini ver.”

2) İmâm-ı Echûrî (*Rahimehullâh*)ın naklettiği bir hadîs-i şerîfe göre: “**Âşûrâ günü her rekatta bir Fâtiha ve on beş İhlâs okuyarak dört rekat kılan kişinin elli sene geçmiş, elli sene de gelecek günahlarını Allâh-u Te‘âlâ mağfiret eder. O gün iki rekat dahi kılan bütün siddıkların amelleriyle Allâh-u Te‘âlâ’ya takarubta bulunmuş** (mânen yakınlaşmış) **gibi olur.**” (*Mâü'l-'Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât, sh:167*)

3) Bir rivayete göre âşûrâ günü kişi bir selamla altı rekat kılar. Her rekatta Fatihâ Sûresi'nden sonra Şems Sûresi, Duha Sûresi, Zelzele Sûresi, İhlas Sûresi ve Felak-Nas Sûrelerini okur. Namazdan sonra secde eder ve secdede yedi kere Kâfirun Sûresi okur. Sonra hangi duayı ederse etsin duası kabul olunur. Sonra da şu duayı okur:

«اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِمَّنْ دَعَاكَ فَأَجَبْتَهُ وَأَمَّنْ بِكَ فَهَدَيْتَهُ وَرَغِبَ إِلَيْكَ فَأَعْطَيْتَهُ وَتَوَكَّلَ عَلَيْكَ فَكَفَيْتَهُ وَاقْتَرَبَ مِنْكَ فَأَدْنَيْتَهُ، اللَّهُمَّ امدُدْ لِي عَيْشِي مَدًّا وَاجْعَلْ لِي فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ وَدًّا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْإِيمَانَ بِكَ وَأَسْأَلُكَ الْفَضْلَ مِنَ الرِّزْقِ وَأَسْأَلُكَ الْعَاقِبَةَ مِنَ الْبَلَاءِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَسْأَلُكَ حُسْنَ الْعَاقِبَةِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.»

“Ey **Allâh!** Sen beni Sana dua edip kabul ettiğin, Sana iman edip hidayet ettiğin, Senden isteyip lütfettiğin, Sana tevekkül edip her işine kifâyet ettiğin ve Sana yakınlaşmaya çalışıp Kendine yakın ettiğin kullarından eyle.

Ey **Allâh!** Geçimimi benim için bollaştır, müminlerin kalplerinde benim sevgimi halk eyle. Ey **Allâh!** Ben senden Sana hakîkî manada iman isterim, bolca rızık isterim, dünya ve âhîret belâlarından âfiyet dilerim ve dünya-âhîret güzel son ve âkîbet niyaz ederim.” (*Muhammed ibni Hatîrüddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:48-50*)

4) “Kişi kıyâmet gününde hasım (düşman)larını razı etmek niyetiyle âşûrâ günü dört rekat namaz kılıp, birinci rekatta Fâtiha’dan sonra on bir kere İhlas Sûresi, ikinci rekatta Fâtiha’dan sonra üç kere Kâfirûn ve on bir İhlas Sûresi, üçüncü rekatta Fâtiha’dan

sonra bir kere Tekâsür, on bir kere de İhlas Sûresi, dördüncü rekatta Fâtiha'dan sonra üç kere Âyete'l-Kürsî ve yirmi beş kere İhlas Sûresi okursa **Allâh-u Te'âlâ** onu kabrin şiddetlerinden kurtarır ve davalılarını kıyâmet günü ondan razı kılar.”

“**er-Risâletü'z-zevkiyye**” isimli eserde zikrolunduğuna göre bu namaz **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)den naklolunmuştur ve çok fazîletleri vardır. Bu namaz senenin altı günü; âşûrâ günü, terviye günü, arefe günü, kurban bayramı günü, şa'banın on beşinci (beraat) günü ve ramazanın son cuma günü kılınır. (Seyyid Ali Zâde, Şerhu Şir'ati'l-İslâm, sh:217)

ÂŞÛRÂ GÜNÜ OKUNACAK DUALAR

10 Muharrem 1434 / 24 Kasım Cumartesi 2012

1) Şeyh Muhammed ibni 'Abdilhayy ed-Dâvûdî el-Kattân (Rahimehullâh)ın “**Mecmû'a**”sında zikredildiği üzere; Şeyh **Ebu'l-Bekâ el-Ömerî** (Rahimehullâh)ın, **İbni Ferhûn** (Rahimehullâh)ın “**el-Mesâilü'l-melfûza**” isimli eserinden nakline göre; âşûrâ günü bu duayı yedi kere okuyan o sene ölmez, eceli gelen ise okumaya muvaffak edilmez:

«سُبْحَانَ اللَّهِ مِلْءَ الْمِيزَانِ وَمُنْتَهَى الْعِلْمِ وَمَبْلَغِ الرِّضَا وَزِينَةَ الْعَرْشِ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ، سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ الشَّفْعِ وَالْوَثْرِ وَعَدَدَ كَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ كُلِّهَا، أَسْأَلُكَ السَّلَامَةَ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، وَهُوَ حَسْبِي وَنِعْمَ الْوَكِيلُ، نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ، وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّمْ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.»

“**Allâh-u Te'âlâ**'yı mîzân dolusunca, ilminin sonsuzluğunca, rızasına ulaşınca kadar ve Arş'ının tartısınca tesbih ederim! **Allâh-u Te'âlâ**'dan başkasına sığınılıp kaçılmaz, yine ancak O'na sığınılır! **Allâh-u Te'âlâ**'yı çiftlerin ve teklerin sayısınca ve tasta-mam olan kelimelerinin tamamının sayısınca tesbih ederim!

Ey acıyanların en merhametlisi! Senden rahmetinle (bütün belâlardan) selâmet isterim. O yüce ve büyük olan **Allâh**'ın yardımı olmadan hiçbir günahtan dönüş ve hiçbir ibadete kuvvet olamaz. O bana yeter! Ne güzel Vekîl'dir! Ne güzel **Mevlâ** ve ne güzel yardımcıdır! **Allâh-u Te'âlâ**, mahlûkatının en hayırlısı olan **Muhammed** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e ve âl-i ashâbının tamamına salât ve selâm eylesin!” (Muhammed Ebu'l-Yüsr Âbidîn, el-Evrâdü'd-dâime, sh:92)

2) Âşûrâ günü bu duayı yetmiş kere okuyanı **Allâh-u Te'âlâ mağfiret buyurur:**

«حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ، نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ.»

“**Allâh** bana yeter! Ne güzel Vekîl'dir! Ne güzel **Mevlâ** ve ne güzel yardımcıdır!” (Muhammed ibni Hatîruddîn, el-Cevâhiru'l-hams, Millet Genel Kütüphanesi, kısım:Reşid Efendi, kayıt no:506, varak:19)

3) Şihâbüddîn es-Sühreverdî (Kuddise Sirruhû)dan nakledildiğine göre; “Âşûrâ günü:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ، اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْاَبَدِيُّ الْقَدِيمُ، الْاَحْيُ الْكَرِيمُ، الْاَحْنَانُ الْمَنَّانُ، وَهَذِهِ سَنَةٌ جَدِيدَةٌ، اَسْأَلُكَ فِيهَا الْعِصْمَةَ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَأَوْلِيَاءِهِ، وَالْعَوْنَ عَلَى هَذِهِ النَّفْسِ الْأَمَّارَةِ بِالسُّوْءِ، وَالْاِشْتِغَالَ بِمَا يُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ يَا كَرِيمُ! يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ، بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَصَلَّى اللهُ وَسَلَّمَ عَلَى سَيِّدِنَا وَنَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَأَهْلِ بَيْتِهِ أَجْمَعِينَ.»

‘Bütün hamdler, âlemlerin **Rabbi** olan **Allâh**’a âittir! Salât-ü selâm, **Efendimiz Muhammed**’in ve âl-i ashâbının tamamının üzerine olsun!

Ey **Allâh**! Sen Ebedî’sin, Kadîm’sin (başlangıcın ve sonun yoktur)! Hayy’sın, Kerîm’sin (hakîkî hayat sahibi de, kerem sahibi de ancak Sensin)! Hannân’sın, Mennân’sın (son derece acıyan ve çokça lütuflarda bulunan Rabbimizsin)!

İşte bu yeni senedir! Ben bu sene Senden dilerim ki beni kovulmuş şeytandan ve onun dostlarından koruyasın, kötülüğü çokça emreden bu nefse karşı bana yardım edesin ve beni Sana yaklaştıran amellerle meşgul edesin. Ey kerem sâhibi! Ey celâl ve ikrâm sahibi! Ey acıyanların en merhametlisi! Rahmetinle kabul eyle!

Allâh-u Te’âlâ, Efendimiz ve Peygamberimiz Muhammed (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) e, âl-i ashâbının ve Ehl-i Beyt’inin tamamına salât ve selâm eylesin!’ duasını üç kere okuyan kişi o sene ölmekten emin olur. Zira eceli takdir edilen kişiye o gün bu duayı bu şekilde okumak nasip olmaz!” (Allâme Safûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/156; Mâü’l-‘Ayneyn, Na’tü’l-bidâyât, sh:165)

4) Âşûrâ günü şu duanın okunması müstehap görülmüştür:

«اللّٰهُمَّ يَا قَابِلَ تَوْبَةِ آدَمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا رَافِعَ إِذْ رِيسَ إِلَى السَّمَاءِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا مُسْكِنَ سَفِينَةِ نُوحٍ عَلَى الْجُودِيِّ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا غِيَاثَ إِبْرَاهِيمَ مِنَ النَّارِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا جَامِعَ شَمْلِ يَعْقُوبَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا كَاشِفَ ضُرِّ أَيُّوبَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا فَارِجَ كُرْبَةِ ذِي النُّونِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا سَامِعَ دَعْوَةِ مُوسَى وَهَارُونَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا نَاصِرَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ»

يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا خَالِقَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا خَالِقَ جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ
وَإِسْرَافِيلَ وَعَزْرَائِيلَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَيَا خَالِقَ الْعَرْشِ وَالْكُرْسِيِّ وَاللُّوْحِ
وَالْقَلَمِ وَالسَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، اقْضِ حَاجَتِي وَادْفَعْ عَنِّي السَّيِّئَاتِ
وَالْبَلِيَّاتِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ يَا مَالِكُ يَوْمَ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ
وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ وَصَلَّى اللهُ عَلَى خَيْرِ خَلْقِهِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ .»

“Ey **Âdem** (Aleyhisselâm)ın tevbesini âşûrâ gününde kabul eden **Allâh!** Ey **İdrîs** (Aleyhisselâm)ı âşûrâ gününde semâya yükselten!

Ey **Nûh** (Aleyhisselâm)ın gemisini âşûrâ gününde Cudi Dağı'na yerleştiren! Ey **İbrâhîm** (Aleyhisselâm)ı âşûrâ gününde ateşten kurtaran! Ey **Ya'kûb** (Aleyhisselâm)ın dağınık ailesini âşûrâ gününde bir araya getiren!

Ey **Eyyûb** (Aleyhisselâm)ın hastalığını âşûrâ gününde gideren! Ey **Yûnus** (Aleyhisselâm)ın sıkıntısını âşûrâ gününde açan! Ey **Mûsâ** ve **Hârûn** (Aleyhisselâm)ın dualarını âşûrâ gününde kabul eden!

Ey **Muhammed** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e âşûrâ günü yardım eden! Ey cenneti ve ce-
hennemi âşûrâ gününde halk eden! Ey **Cibrîl**, **Mîkâîl**, **İsrâfîl** ve **'Azrâîl** (Aleyhimüsselâm)
ı âşûrâ gününde var eden!

Ey Arş'ı, Kürsi'yi, Levh'i, Kalem'i, gökleri ve yerleri âşûrâ gününde yaratan **Allâh!**
Dileğimi yerine getir, benden kötülükleri ve belaları savuştur. Ey gerçek hayat sahibi ve
her şeyi ayakta tutan! Ey celal ve ikram sahibi!

Ey ceza gününün yegâne mâliki! Ancak Sana ibadet ederiz ve ancak Senden yardım
dileriz. **Allâh-u Te'âlâ** mahlûkâtının en hayırlısı olan **Muhammed** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sel-
lem)e ve âl-i ashâbının cümlesine salât eylesin!”

Daha sonra da yetmiş kere şu duayı okur:

«اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي كَمَالَ الْحُسْنَى وَسَعَادَةَ الْعُقْبَى وَخَيْرَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى.»

“Ey **Allâh!** Bana mükemmel bir güzellik, âhîret saadeti ve dünya-âhîret hayırlarını
nasib et.” (Abdülazîz Ahmed Balûğun, Du'âu'l-ğâyeti'l-maksûdeti'l-kübrâ, sh:104)

ÂŞÛRÂ GÜNÜ, İMKAN DAHİLİNDE ŞU ON İKİ HASLET İŞLENİR

- 1) (Farz namazlar dışında nâfile) namaz (kılmak),
- 2) Oruç tutmak,
- 3) Sıla-i rahim (akrabayı arayıp sormak),

- 4) Sadaka vermek,
- 5) Gusül (boy abdesti almak),
- 6) Sürme çekmek,
- 7) Bir âlimi ziyaret etmek,
- 8) Bir hastayı ziyaret etmek,
- 9) Yetim başı sıvazlamak,
- 10) Çoluk çocuğa bolluk yapmak,
- 11) Tırnak kesmek,
- 12) Bin kere İhlâs Sûresi okumak. (*Mâü'l-'Ayneyn, Na'tü'l-bidâyât, sh:166-167*)

BİR SENE BOYUNCA HASTA OLMAMAK İÇİN YAPILACAK BİR AMEL

Âşûrâ günü bir miktar gül suyuna her birinin başında besmele çekilerek ve suya bakılarak yedi Fâtiha okunup sonra o gül suyu başa ve yüze sürülürse o kişi bir dahaki seneye kadar illet ve dert görmez. Bu husus tecrübeyle sâbit olmuştur. (*Muhammed Ebu'l-Yüsr Âbidîn, el-Evrâdü'd-dâime, sh:93*)

ESMÂULLÂHİ'L-HÜSNÂ

OTUZ DOKUZUNCU İSM-İ ŞERÎF «الْحَفِيفُ» İSM-İ ŞERÎFİ

İmâm-ı Zerrûk, Mâü'l-'Ayneyn, İmâm-ı Şebrâvî ve Yûsuf-u Nebhânî (*Rahimehumüllâh*)ın beyanları vechile; «الْحَفِيفُ» ism-i şerîfi “Bütün mahlukatın işlerini yöneten ve onları helak olmaktan koruyan” demektir.

Allâh-u Te'âlâ bu ism-i şerîfi hakkında şöyle buyurmaktadır:

﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ﴾

“**Senin Rabbin her şey üzerine** (gözcü ve yönetici olan bir) **Hafîz'dir.**” (*Sebe Sûresi:21'den*)

Halîmî (*Rahimehullâh*) bu ism-i şerifin manası hakkında şöyle demiştir: “Hafîz olan Zât, kaybetmeyen, sağlam ve güvenilir olan demektir.”

Ebû Süleyman (*Rahimehullâh*) ise bu ism-i şerifin lugatı hakkında şöyle demiştir: “Kâdir ism-i şerifi Kadîr ve Âlim ism-i şerifi Alîm manasında olduğu gibi Hâfîz ism-i şerifi de Hafîz anlamındadır.”

Allâh-u Te'âlâ'nın kullarını korumasının çeşitleri o kadar çoktur ki saymakla bitmez. Mesela **Allâh-u Te'âlâ** gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları belirlediği bir zamana kadar korumaktadır ki bu sayede varlıklar yok olup dağılmazlar. **Allâh-u Te'âlâ** bu konuda şöyle buyurmaktadır:

﴿وَلَا يَعُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾

“**O ikisini**(n yedi kat tabakalarını) **korumak Kendisine hiç de ağır gelmez.** (Eş ve benzerden, tüm noksanlık emâreleri ve sonradan olma belirtilerinden son derece yüce olan) **Aliyy de;** (Zât'ına nispetle, her şeyin değersiz kalacağı bir büyüklük sahibi olan) **Azîm de ancak O'dur.**” (Bakara Sûresi:255'den)

Yine bu konuda şöyle buyurmaktadır:

﴿إِنَّا زَيْنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ﴾

“**Muhakkak Biz o** (size) **en yakın olan göğü muhteşem bir ziynetle, o** (parlak) **yıldızlarla iyice süsledik. Bir de, her isyankâr şeytandan tam bir koruma olsun diye** (o yıldızları yarattık).” (Sâffât Sûresi:6-7)

Allâh-u Te'âlâ'nın hıfzı (koruması)na bir misal de Kur'ân-ı Kerîm'i her türlü tahrif ve değişikliklere karşı koruma altına almış olmasıdır. **Allâh-u Te'âlâ** bu hususu bize şöyle haber vermiştir:

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾

“**Gerçekten de Biz, o** (inkâr etmiş oldukları) **Kur'ân'ı Biz indirmişizdir! Şüphesiz ki Biz** (diğer kitaplarımız arasında) **sadece onu elbette** (tahrif ve değişikliklere uğratılmaktan) **muhâfaza edicileriz.**” (Hicr Sûresi:9)

Allâh-u Te'âlâ kullarını tehlikelerden, felaketlerden ve kötü sonlardan koruduğunu bize şöyle haber vermektedir:

﴿لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ﴾

“(Hangi hal üzere bulunursa bulunsun, her hâlükârda) **o kişi için, önünden ve ardından çokça takip edici** (melek)ler vardır ki, (üzerine hücum eden zarar ve ziyanlara karşı) **Allâh'ın** (koruma) **emrinden dolayı kendisini sürekli muhafaza etmektedirler.**” (Ra'd Sûresi:11'den)

Melekler, **Allâh-u Te'âlâ'nın** emri ile insanları korumaktadırlar, diğer yönden insanların işlediklerini ve söylediklerini kaydetmekte ve böylece onların amellerini muhafaza altına almaktadırlar.

Allâh-u Te'âlâ insanların niyetlerini, sırlarını ve sine (gönül)lerinde saklı tuttuklarını da bilmektedir. Hiçbir şey O'na gizli değildir. O'nun için gizli olan hiçbir şey yoktur. Ayrıca kullarının içinde gizli olan bu sırları da açığa çıkmaktan muhafaza ederek kulu ile arasında gizli tutar.

Allâh-u Te'âlâ dostlarını günah işlemekten ve şeytanın tuzaklarına düşmekten korur ki bu sayede Allâh dostları, şeytanın tuzaklarından ve fitnelerinden kurtulurlar.

Her Müslüman, bütün mahlukatı koruyanın **Allâh-u Te'âlâ** olduğunu ve O'nun Hafîz olduğunu bilmelidir.

Allâh-u Te'âlâ bütün mahlukatı koruyup gözetleyendir. O, bütün her şeyi en ince ayrıntısına kadar bilendir. Eğer **Allâh-u Te'âlâ**'nın, bütün mahlukatı koruması altına alması olmasaydı, varlığı mümkün olan hiçbir şeyin varlığı devam etmezdi.

Allâh-u Te'âlâ bütün varlıkları tekrar yokluğa dönmekten korumuştur. Göklere ve yeri zeval bulmasınlar diye koruyan ve tutanda ancak O'dur ki bu konuda şöyle buyurmaktadır:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا
وَلَعِنَ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ﴾

“Muhakkak ki Allâh, her ikisi de (yerlerinden ayrılıp) zeval bulmasınlar diye gökleri ve yeri (kudretiyle) tutmaktadır. Andolsun ki o ikisi (Allâh-u Te'âlâ'nın murad ettiği herhangi bir nedenle) zeval bulacak olsalar, O'nun ardından onları hiçbir kimse tutamaz.” (Fâtır Sûresi:41'den)

Yeryüzünü su üzerinde yaratan **Allâh-u Te'âlâ**'dır. Kudreti ile yeryüzünün, üzerinde yaratıldığı suyun dibine çökmesini önleyen de yine O'dur. Halbuki toprak, yapısı gereği daima suyun dibine çöker. Ancak **Allâh-u Te'âlâ**'nın koruması buna mani olmaktadır.

Allâh-u Te'âlâ tabiatları farklı ve zıt olan şeylerin birbirine karışmasına mani olmakta, böylece onları koruyup varlıklarını devam ettirmelerini sağlamaktadır.

Tabiatları zıt olan elementleri karıştırıp bir arada tutan ancak **Allâh-u Te'âlâ**'dır. O, canlıların bedenlerini topraktan yaratmış ve tabiatlarının aksine her bir maddeyi zıddı ile bir arada tutmuştur. İşte bütün bu anlatılanlar **Allâh-u Te'âlâ**'nın Hafîz ism-i şerifinin farklı tecellîleridir.

Allâh-u Te'âlâ'nın Hafîz ism-i şerîfi hakkında şöyle güzel bir söz nakledilmiştir:

«وَهُوَ الَّذِي صَانَكَ فِي الْمِحْنَةِ عَنِ الشَّكْوَى، وَفِي حَالِ النِّعْمَةِ عَنِ الْبَلْوَى.»

“Sıkıntı zamanında seni şikayet etmekten koruyan, nimet zamanında da seni felaketlerden koruyandır.”

Nitekim **Allâh-u Te'âlâ**'nın koruması olmasa sıkıntı ve bela anında birçok yanlış söz edip **Allâh-u Te'âlâ**'nın gazabını üzerimize çekebiliriz.

Yine aynı şekilde **Allâh-u Te'âlâ** nimet anında bizi şükre muvaffak kılarak ve nime-tini üzerimizde devam ettirerek bizleri muhafaza etmektedir.

Bu ism-i şerifi bilmenin faydaları hakkında öncelikle şöyle söyleyebiliriz ki **Allâh-u Te'âlâ**'nın bütün işleri yönetip idare ettiğini bilen, daima O'na güvenip tevekkül eder ve böylece **Allâh-u Te'âlâ** o kişiyi mânevi himayesi altına alır.

Allâh-u Te'âlâ'nın en mühim korumalarından biri de insanların kalplerini korumasıdır. Müslümanın dinini her türlü küfür, nifak, fitne, sınırsız arzu ve isteklerden ve binbir türlü bidatlerden koruması korumaların en büyüğüdür.

Çünkü bu sayede Müslüman, doğru yoldan ayrılıp başka yollara sapmaktan kurtulur. **Allâh-u Te'âlâ** Müslümanın sağlam bir inanca ve duruşa sahip oluşunu Kendisinin sağladığını bize şöyle haber vermektedir:

﴿يُنَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ﴾

“Allâh iman etmiş olan kimseleri (içinde yaşadıkları) o en yakın (dünya) hayat(ın)da da âhiret (konaklarının başlangıcı olan kabirde de, mahşer)de de o (kalplerinde iyice) sabit(leşmiş olan kelime-i tevhid) söz(üy)le (İslâm dairesinde) sabit kılar.” (İbrâhîm Sûresi:27)

Allâh-u Te'âlâ'nın bu ism-i şerifini bilen kişi, kalbini, âzâlarını ve dinini, öfkenin ve nefsânî isteklerin baskılarından korur. Nefsine aldanmaz, şeytanın aldatma ve kışkırtmalarına kanmaz.

Güç yetirebildiği kadar uzuvlarını günah işlemekten korumaya çalışsın da **Allâh-u Te'âlâ** muhafaza buyurur ve o kişi bu halini sürdürmeye devam ederse, işin nihayetinde **Allâh-u Te'âlâ** bu kişiyi insanları haramdan korumak için çalışıp çabalayan bir dostu haline getirir.

Bir hadîs-i şerifte **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem):

«إِحْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظَكَ.»

“Sen Allâh'ı(n senin için çizdiği sınırları) koru ki, O da seni korusun” (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme:59, no:2516, 4/667) buyurur.

Burada zikredilen **“Allâh'ı korumak”**tan maksat, O'nun emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçınmak ve koyduğu sınırları çiğnememektir. Kişi böyle davrandığında **Allâh-u Te'âlâ** da onu, onun dinini, malını, çocuklarını ve Kendi fazlından ona verdiği her şeyi korur.

Anlatıldığına göre bir hırsız **Râbi'atü'l-Adeviyye** (Kuddise Sirruhâ)nın evine girer. **Râbi'a** (Kuddise Sirruhâ) o sırada uyumaktadır. Hırsız, onun elbisesini tam aldığı sırada odanın kapısının gizliden aralandığını görür ve hemen elbiseyi bırakır.

Sonra ikinci kez elbiseyi alır fakat kapının yine gizlice aralandığını görür ve elbiseyi yine bırakır. Bu durum defalarca böyle tekrarlanır. Sonunda gâipten bir ses: “Elbiseyi bırak, çünkü onu Biz korumaktayız. Sahibi uyuyor olsa bile Biz onu bırakmayız.” diye nidâ eder. İşte koruma budur.

(İmâm-ı Zerrûk, Şerhu Esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:66-67; Muhammed Şebrâvî, Fevâidü'l 'izzî'l-esnâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:48-49; eş-Şeyh Mâu'l-Ayneyn, Fâtiku'r-ratık alâ Râtiki'l-fetk, sh:329; Yûsuf en-Nebhânî, Sa'âdetü'd-dâreyn, sh:513; Hâmid Ahmed et-Tâhir, el-Câmi'u li esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:71-72)

«الْحَفِيفُ» İSM-İ ŞERÎFİNİN BAZI HAVÂSSI

1) Bu ism-i şerîf kendisini zikredeni yelden, selden, doğal âfetlerden, gözden ve nazardan muhafaza eder.

2) Bu ism-i şerifi her gün dokuz yüz doksan sekiz (998) kere okuyanı **Allâh-u Te'âlâ** bütün kötülüklerden muhafaza eder.

3) Kendisine zarar gelmesinden korktuğu bir yerde geceleme durumunda kalan kişi bu ism-i şerîfi okuya okuya uyursa **Allâh-u Te'âlâ**'nın izniyle hiçbir şey o kişiye zarar isabet ettiremez.

4) Her kim beş vakit namazından sonra:

«يَا حَفِيفُ! احْفَظْنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ.»

“Ey her şeyi koruyan! Beni bütün kötülüklerden muhafaza et” derse **Allâh-u Te'âlâ**'nın izniyle istenmeyen her şeyden muhafaza olur.

5) Her kim evinden çıkarken Âyete'l-Kürsî'yi okuduktan sonra «يَا حَفِيفُ!» diye zikreterek evinden çıkarsa, **Allâh-u Te'âlâ**'nın izniyle evine dönünceye kadar kendisine bir zarar isabet etmez.

6) Bu ism-i şerîf misk, zâferan (safran) ve gül suyu karışımından yapılan bir mürekkep ile bir kağıda yazılarak bir mal veya mülk üzerine nuska yapıp asılırsa **Allâh-u Te'âlâ**'nın izniyle o şeye hiçbir zarar gelmez. (Yûsuf ibni İbrâhîm, Kazâu'l-hâcât, sh:36-37; eş-Şeyh Mâu'l-Ayneyn, Fâtiku'r-ratk alâ Râtiki'l-fetk, sh:329; İmâm-ı Zerrûk, Şerhu Esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:66-67; Muhammed Şebrâvî, Fevâidü'l 'izzî'l-esnâ fi şerhi esmâillâhi'l-hüsnâ, sh:48-49; Yûsuf en-Nebhânî, Sa'âdetü'd-dâreyn, sh:513; Seyyid Süleyman el-Hüseynî, Kenzü'l-havâs, 1/103-105)

ERBA'İN-İ İDRÎSİYYE OTUZ BİRİNCİ İSM-İ ŞERÎF

«يَا نُورَ كُلِّ شَيْعٍ وَهُدَاهُ أَنْتَ الَّذِي فَلَقَ الظُّلْمَاتِ بُنُورِهِ، يَا نُورُ!»

“Ey her şeyin nuru ve hidayet (edici)si!

Sen tüm karanlıkları nurunla yar(ip aydınlat)ansın. Ey Nûr!”

BU İSM-İ ŞERÎFİN BAZI HAVÂSSI

1) Her kim bu ism-i şerifi her gün bin yüz on bir (1111) kere zikretmeye devam ederse, bu ism-i şerifin bereketiyle o kişinin zâhiri (bedeni) ve bâtını (kalbi) nurlanır.

Bu ism-i şerîf birçok nurları ve sırları açığa çıkartan bir isimdir. Havas ilminin ehli bu ism-i şerife “Münevvir (nurlandıran)” adını vermişlerdir.

2) Her kim bu ism-i şerifi zâferan (safran) ve gül suyu karışımı ile porselen bir tabağa yazıp bu yazıyı hakiki gül suyu ile bozarak sürme ile karıştırır ve bu karışımı sürme olarak gözüne sürerse **Allâh-u Te'âlâ**, kendisinden sonra hiçbir karanlık olmayacak şekilde onun gözlerini nurlandırır, âfet ve belalardan muhafaza eder.

3) Günah işlemeye müptela olan kişi bu ism-i şerifi zikretmeye devam ederse, **Allâh-u Te'âlâ** onu sâlih amelleri işlemeye muvaffak kılar.

4) Her kim ne yapacağını bilemeyecek bir halde hayrete düşerse bu ism-i şerifi zikretmeye devam etsin. Eğer böyle yaparsa kendisi için hayırlı olan yol hangisi ise **Allâh-u Te'âlâ** o kişiyi, o yola yöneltir de bu sayede işlerinde muvaffak olur.

5) Bu ism-i şerif **Allâh-u Te'âlâ**'nın cemâlî olan ism-i şeriflerindedir.

Allâh-u Te'âlâ bu ism-i şerifi **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e inzal buyurmuştur ki kendisi bu hususla alakalı olarak bir hadîs-i şeriflerinde şöyle dua buyurmuştur:

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي نُورًا فِي قَبْرِي، وَنُورًا فِي قَلْبِي، وَنُورًا مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ، وَنُورًا مِنْ خَلْفِي، وَنُورًا عَنْ يَمِينِي، وَنُورًا عَنْ شِمَالِي، وَنُورًا مِنْ فَوْقِي، وَنُورًا مِنْ تَحْتِي، وَنُورًا فِي سَمْعِي، وَنُورًا فِي بَصَرِي، وَنُورًا فِي شَعْرِي، وَنُورًا فِي بَشْرِي، وَنُورًا فِي لَحْمِي، وَنُورًا فِي دَمِي وَنُورًا فِي عِظَامِي.»

“Allâhım benim kabrimi nurlandır, kalbimi nurlandır, önümü nurlandır, arkamı nurlandır, sağ tarafımı nurlandır, sol tarafımı nurlandır,

Üstümü nurlandır, altımı nurlandır, kulağımı nurlandır, gözümü nurlandır, saçımı nurlandır, derimi nurlandır, etimi nurlandır, kanımı nurlandır ve kemiklerimi nurlandır.” (Tirmizî, De'avât:30, no:1119, 2/165)

6) Bu ism-i şerifi zikredip hayırlarına nâil ve mazhar olmak ismi Nûreddin olanlara çok münasip olur.

(Şihâbüddîn es-Sühreverdî, Şerhu'l-esmâi'l-erba'în, Yazma Nüşa, Ayasofya, no:377, verak:114; Ayasofya, no:3358, verak:149; Yazma Bağışlar, no:2773, verak:13; Beyazid Devlet, no:1256, verak:21; Muhammed ibni Hatîrüddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:266-268; Allâme Şeyh Muhammed et-Tûnusî, er-Ravzatü's-sündüsiyye fi'l-esmâi'l-İdrîsiyyeti's-Sühreverdîyye, sh:50-51)

